Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

BERETNING
OG
REGNSKAB

for året 1947

FÆLLESFORENINGEN
FOR DANMARKS BRUGSFORENINGER

BERETNING
og
REGNSKAB

for året 1947

FÆLLESFORENINGEN
FOR DANMARKS BRUGSFORENINGER
1948

INDHOLD

Side

F. D. B.s bestyrelse 7
F. D. B.s repræsentantskab 8
F. D. B. i 1947 11
Omsætningen 11
Importforholdene og varefordelingen 12
Brugsforeningerne i 1947 13
Driftsregnskab og status 13
Nye virksomheder 14
Rationaliseringen indenfor F. D. B. .. 15
Samarbejdet med uddelerne 15
F. D. B. og lovgivningen 16
F. D. B. og personalet 17
Det nordiske og internationale samarbejde 19

Vare-afdelingerne:

Kolonial-afdelingen 21
Papir-afdelingen 24
Vin-afdelingen 25
Oste-afdelingen 26
The- og konserves-afdelingen 27
Manufaktur-afdelingen 29
Isenkram-afdelingen 34
Møbel-afdelingen 39
Radio- og foto-afdelingen 39
Skotøjs-afdelingen 40
Cykle- og motor-afdelingen 41
Trælast-afdelingen 41
Frø-afdelingen og frøforsøg 42
F. D. B.s forretningsførere 44

Fabrikkerne:

Krydderi-pakkeriet i Århus 45

Side

Kolding-fabrikkerne 46
Fabrikkerne i Viby, Jylland 47
Cigar- og tobaksfabrikken i Esbjerg 50
Skotøjsfabrikken i København 52
Garveriet i Roskilde 53
Træskofabrikken og sadelmageriet 54
Konfektionsfabrikken 55
Bomuldskonfektionsfabrikken 55
Trikotagefabrikken 56
Møbelfabrikken i Tarm 57
F. D. B.s rejsende 59

Tekniske afdelinger:

Arkitektkontoret 60
Centrallaboratoriet 61
Ingeniørkontoret 62
Planlægningsafdelingen 64
Reklame-afdelingen 65
Vinduet 66
Trykkeriet 67

Oplysningsafdelinger:

Andelsskolen 68
Konsulent- og revisionskontoret 69
Oplysningsudvalget 70
Samvirke 72
Statistikudvalget 73
F. D. B.s kredsrevisorer 74

Regnskab for året 1947 75

Statistiske oplysninger 89

F. D. B.s BESTYRELSE

Formand: Direktør N. C. Poulsen, R., Kauslunde

Næstformand: Gårdejer M. Refsgaard Thøgersen, Kristrup, Randers

Folketingsmd., gårdejer L. Pedersen, Todbjerg Møllegård, Hjortshøj

Fhv. folketingsmd., husmand Hans Chr. Hansen, Skovbakke Allé, Farsø

Direktør Kaj Nielsen, Klokkerbakken 2, Virum

Gårdejer Karl Jensen, Vallensved, Fodby

Højskoleforstander Frode Aagaard, Vestbirk

Generalsekretær, cand. jur. L. Fabricius

Førstedirektør Frederik Nielsen, R., Dbm.

Direktør, cand. polit. Ebbe Groes

F. D. B.s REPRÆSENTANTSKAB

MED SUPPLEANTER

Formand: Højskoleforstander, civiling. J. Th. Arnfred, Askov pr. Vejen

Næstformand: Lærer J. Tudvad, Sydstevns pr. St. Heddinge

1. Kreds: Lærer N. K. Hansen, Horne pr. Tistrup
   Gårdejer Karl Jensen, Jernvedlund pr. Gredstedbro

2. Kreds: Højskoleforstander J. Th. Arnfred, Askov pr. Vejen
   Landbrugslærer Aage Toft, Ladelund pr. Brørup

3. Kreds: Lærer Kr. Jørgensen, Mølvang pr. Jelling
   Gårdejer Aage Mols, Ammitsbøl pr. Vejle

4. Kreds: Lærer L. Pedersen, Hundslund
   Gårdejer Harald Christensen, Egebjerg pr. Horsens

5. Kreds: Proprietær C. Højlund, „Julielund" pr. Allingåbro
   Forretningsfører Johs. Jensen, Randers Arbejderfor., Randers

6. Kreds: Sognerådsformand Johs. Hansen, Tårs
   Amtsrådsmedlem Steffen Jensen, Tornby

7. Kreds: Forretningsfører Sjørslev Christensen, Silkeborg
   Gårdejer Georg Mikkelsen, Sinding

8. Kreds: Gårdejer Carl Christensen, Vium pr. Sjørslev
   Gårdejer Harald Willumsen, Batum pr. Viborg

9. Kreds: Lærer E. L. Dalgaard, Lyby
   Gårdejer Ole Daugbjerg, Igelsø pr. Stoholm

10. Kreds: Gårdejer Johs. Lyngsø, Arden
    Skatterådsformand Alfr. Bøgh, Nysum pr. Arden

11. Kreds: Gårdejer N. Henning Nielsen, Hårby pr. Skanderborg
    Gårdejer Anders John Pedersen, Storring pr. Lillering

12. Kreds: Lærer H. L. Nielsen, Pejrup
    Uddeler Chr. M. Pedersen, Ryslinge

13. Kreds: Lærer, skatterådsmedl. J. P. Jensen, Harritslev, Bogense
Gårdejer Axel Nielsen, Ørritslev pr. Otterup

14. Kreds: Gårdejer Hans Hansen, Thorup Sandager pr. Assens
Gårdejer M. Jørgensen, Hønnerup

15. Kreds: Sognerådsformand Sigfred Petersen, Spjellerup, Hyllinge
Togfører H. K. Jansen, Dyrehaugevej 12, Korsør

16. Kreds: Sognerådsformand P. D. Jensen, Moselund, Lynge
Gårdejer Carl Jensen, Rørbæk

17. Kreds: Mølleejer J. K. Rasmussen, Merløse
Gårdejer Otto Johansen, Terslev pr. Haslev

18. Kreds: Gårdejer A. P. Andersen, Kindvig pr. Mern
Arne Rich. Larsen, Kraneled, Møn

19. Kreds: Lærer J. Tudvad, Sydstevns pr. St. Heddinge
Uddeler R. Sigaard, Lille Skensved

20. Kreds: Gårdejer Hans Hansen, Toftegård pr. Lumsås
Gårdejer Jacob A. Larsen, Æblehøj, Veddinge pr. Fårevejle

21. Kreds: Uddeler M. Petersen, Egelev pr. Nr. Alslev
Forretningsfører Alf. Kristensen, Nakskov

22. Kreds: Rentier Frands Rasmussen, Søby pr. Hornslet
Uddeler Juel Hansen, Ebeltoft

23. Kreds: Skatterådsformand H. Brandt Nielsen, Stenseby, Bodilsker
Uddeler C. A. Hansen, Lobbæk

24. Kreds: Gårdejer N. Sodborg Eriksen, Tøttrup pr. Hørdum
Gårdejer Otto Foget, Thingstrup pr. Thisted

25. Kreds: Inspektør O. Søborg, Kapelvej 49, København
Folketingsmand, Dir. Fr. Dalgaard, Tschernings Allé 12, København

26. Kreds: Gårdejer Johs. Jacobsen, Dyndved, Guderup
Overlærer Hans Krogh, Sønderborg

27. Kreds: Gårdejer Jens Nielsen, Godballe pr. Fåre
Gårdejer Anker Hedemark, Rindom pr. Ringkøbing

FÆLLESFORENINGEN FOR DANMARKS BRUGSFORENINGER I 1947

OMSÆTNINGEN

I 1947 omsatte F.D.B. varer for kr. 289.467.000. Stigningen er 11,4 % eller kr. 29.600.000. Dette er F.D.B.s største omsætning; derimod er stigningen ikke så stor som i 1946. Det gælder stadig, at varehungeren er så stor på grund af mange års underforsyning, at alle varer, der kan skaffes, også kan sælges.

Stigningen fordeler sig således på hovedafdelingerne:

Kolonial	17,7 mill. kr.
Manufaktur	4,6 mill. kr.
Isenkram	1,1 mill. kr.
Andre afdelinger	6,0 mill. kr.

Også F.D.B.s fabriksomsætning steg i 1947, nemlig med ca. 7,7 mill. kr. til 84,7 mill. kr. eller 9,9 %.

Stigningerne på de forskellige fabrikker er følgende:

Kafferisteriet	ca. kr. 400.000
Kaffetilsætning	ca. kr. 300.000
Rebfabrikken	ca. kr. 2.400.000
Margarinefabrikken	ca. kr. 10.000.000
Garveriet	ca. kr. 200.000
Tobaksfabrikken	ca. kr. 400.000
Skotøjsfabrikken	ca. kr. 300.000
Trikotagefabrikken	ca. kr. 600.000
Konfektionsfabrikken	ca. kr. 600.000
Bomuldskonfektionsfabrikken	ca. kr. 300.000
Vinafdelingen	ca. kr. 850.000

Når herfra trækkes nedgangen på bl. a. chokoladefabrikken, kemisk-teknisk fabrik og ca. 9 mill. kr. for papiromsætningen, som er overflyttet til afdelingernes tal, bliver nettostigningen som nævnt.

Den produktion, der i 1947 er foregået på F.D.B.s egne fabrikker og på de med F.D.B. samarbejdende virksomheder, nemlig Vejle dampmølle og Linum beløber sig til ialt 109,7 mill. kr.

F.D.B.s omsætning i den forløbne del af 1948 — også produktionsomsætningen — viser fortsat stigning.

IMPORTFORHOLDENE OG VAREFORDELINGEN

F.D.B.s virksomhed har også i 1947 været forbundet med store vanskeligheder. Danmarks import har i beløb været ca. 1.200 mill. kr. større end i 1946, og betalingsforholdet til de lande, der har eksporteret hertil, er da også — navnlig forsåvidt angår England — blevet så dårligt, at foranstaltninger til standsning heraf måtte træffes. Importens stigning i penge betyder imidlertid ikke stigning i indført varemængde, hvorfor bedring i betalingsbalancen ikke kunne foregå alene gennem forøget industrieksport, selvom denne, ligesom i 1946, er næsten fordoblet i penge. Ret naturligt har opmærksomheden især været vendt mod landbrugseksporten, både med det mål at opnå bedre priser, navnlig hos Danmarks hovedkunde England, og mod at forøge eksporten i mængde gennem import af foderstoffer m. v. Det lykkedes ikke at gennemføre de herom førte handelsforhandlinger med virkelig fordel for dette erhverv før årets udgang.

Også i 1947 har hele erhvervslivet været i fuld gang, hvorfor arbejdsløsheden har været ringe — omtrent med samme procent som i 1946. Den forøgede gæld til udlandet har imidlertid bevirket en stramning i importrestriktionerne, hvilket omfang denne vil få også i 1948 kan endnu ikke overses, bl. a. fordi den formentlig vil være påvirket af den støtte, Marshall-planens gennemførelse betyder for de enkelte lande, derunder også for Danmark.

Som forannævnte omsætningstal viser, har F.D.B. i størst mulig udstrækning søgt at udnytte importmulighederne og mulighederne for varelevering fra dansk industri. Der er dog her grund til at understrege, at F.D.B. stadig for mange varers vedkommende er udelukket fra at få dækning gennem forøget import for den betydelige medlemsstigning, brugsforeningerne og F.D.B. har haft i årene før, under og efter krigen. Der må derfor fortsat gøres en indsats for i stigende grad at få myndigheder og virksomheder til at slække på princippet om, at varerne skal gå ind i forbruget ad de gamle kanaler.

Det synes endvidere, som om den danske industri i den senere tid indenfor visse brancher har set sin fordel i at underforsyne F.D.B. med varer i forhold til tidligere — ja, enkelte har endda forsøgt helt at nægte F.D.B. dens ration. Sålænge man imidlertid ikke vil give F.D.B. mulighed for at optage ny produktion på disse områder og fastholder princippet om, at varerne skal følge de gamle kanaler, må F.D.B. også kræve sine rationer uden indskrænkning eventuelt med myndighedernes bistand.

På prisområdet har F.D.B. fortsat sine bestræbelser for at holde prisniveauet på et rimeligt stade, idet man dog har støttet brugsforeningerne i deres krav om at få dækning for omkostningsstigningen på en del varer. Navnlig i byforeningerne har denne regulering været påkrævet.

BRUGSFORENINGERNE I 1947

I 1947 steg antallet af brugsforeninger med 8, således at antallet af egentlige brugsforeninger ved udgangen af 1947 var 1891. Derudover findes 11 personalebrugsforeninger samt andre foreninger og medlemmer. Den samlede omsætning i brugsforeningerne, der i 1945 var på 398 mill. kr. steg i 1946 til 473 mill. kr., d.v.s. med ca. 19 %. Omsætningstallene for beretningsåret 1947 foreligger ikke endnu, men det kan forudses, at 1946's store omsætningsstigning vil fortsætte. Skønsmæssigt kan der på grundlag af de hidtil indgåede tal regnes med en stigning på omkring 15 %. Til belysning af denne skønsmæssige stigning oplyses, at detailpristallet (1935 = 100), der for oktober kvartal 1946 var 170, holdt sig i beretningsårets første kvartal uændret for derefter at stige til 173 i april, 174 for juli og 175 for oktober kvartal.

Der stiftes stadig nye foreninger og arbejdes hermed mange steder. F.D.B.s muligheder for vareforsyning til disse nye foreninger er endnu begrænset, men F.D.B. kan principielt ikke fortsat stille sig afvisende overfor ny tilkomne. Den nye puljeordning med hensyn til fordelingen af de såkaldte mangelvarer har endnu ikke nået at virke fuldt tilfredsstillende, men det anerkendes almindeligt, at den giver større smidighed i varefordelingen end før.

DRIFTSREGNSKAB OG STATUS

F.D.B.s regnskab for 1947 viser et mere tilfredsstillende resultat end for 1946 og de nærmest foregående år. Overskudet blev kr. 8.721.000 eller 3,01 % af omsætningen mod 2,25 % i 1946, efter at alle afskrivninger er foretaget. Vedrørende overskudets anvendelse og fordeling henvises til regnskabet. Stigningen i overskudet skyldes den forøgede omsætning derunder navnlig den større produktion. Medens afskrivningerne på varelagrene er noget større for 1947 end for 1946, fordi lagrene ved opgørelsen var større, er lønudgiften i 1947 steget ca. 1.400.000 kr., hvilket dels skyldes en stigning i beskæftigelsen på 128 mand, dels stigningen i dyrtidstillægene, der reguleres i pristallet. F.D.B.s samlede lønudgiftsbudget ligger nu på ca. kr. 25.160.000. Stigningen i beskæftigelsen falder på Viby fabrikker, møbelfabrikken i Tarm, konfektionsfabrikken, trikotagefabrikken og skotøjsafdelingen.

På status er varelagrene ialt steget med kr. 14.687.488 til kr. 51.160.153 efter afskrivningerne. Ejendommenes værdi er reguleret ved 9. ejendomsskyldvurdering, så den bogførte værdi derefter er kr. 31.028.761, hvorfra går Bygningsafdragskonto kr. 23.499.715, hvorefter ejendommene fremkommer med en saldo på kr. 7.529.046. Afdragskontiene andrager således 75 % af den bogførte værdi. Engangsskatten, ca. kr. 2.400.000, er debiteret bygningsafdragskonto forinden afslutningen af regnskabet. Inventaret er optaget til 1 kr. pr. sted. For at tilvejebringe overensstem-

melse mellem tallene på varebeholdningerne i omsætningsregnskaberne og varebeholdningen på status er der i år foretaget den ændring, at varebeholdningerne i omsætningsregnskaberne er opført med den optalte værdi og nedskrivningerne kun foretaget i status.

Den forøgede omsætning og de større varelagre har naturligvis stillet forøgede krav til F.D.B.s likviditet. Således er beholdningen af obligationer, andelsbeviser, aktier o. l. faldet ca. kr. 7.500.000 til kr. 14.465.762. Det drejer sig her navnlig om realisation af beholdningen af statsgældsbeviser og statsobligationer.

Brugsforeningernes gæld i konto kurant er kr. 18.114.764, d.v.s. en stigning på ca. kr. 2.361.000. Da foreningernes tilgodehavende for forudbetaling samtidig er faldet ca. kr. 1.615.000, er forholdet ialt ændret med ca. kr. 4.000.000. Brugsforeningernes forfaldne skyld udgjorde pr. 1. januar 1948 dog kun ca. kr. 1.500.000, d.v.s. knap 7 % af en måneds køb.

På passivsiden i status er reservefondskontoen steget med godt 1 mill. kr. som følge af den vedtægtsmæssige regulering.

NYE VIRKSOMHEDER

I årets løb har F.D.B. deltaget i stiftelsen af *Forenet Andels Eksport a.m.b.a.* sammen med andre andelsselskaber. Det nye selskabs formål er fortrinsvis ved eksport at afsætte varer fra andelshaverne. Andelskapitalen blev ved stiftelsen fastsat til kr. 75.000, fuldt indbetalt, men er senere forøget til kr. 85.000 ved indtræden af yderligere en andelshaver.

I november måned stiftedes *Dansk Landbrugs Andels-Maskinindkøb a.m.b.a.* med en andelskapital på 1 mill. kr. Selskabets formål er at omsætte og eventuelt fremstille landbrugsmaskiner. Selskabets stiftere og andelshavere udgøres af landbrugets hovedorganisationer og de største andelsselskaber tillige med Andelsbanken, og dets stiftelse var en følge af sagens drøftelse på den sidste andelskongres, hvor den forelagdes af direktør Frederik Nielsen, som også har været sjælen i det nye selskabs stiftelse. F.D.B. har tegnet andelskapital i selskabet, fordi virksomheden tager sigte på at levere maskiner også til de landbrugere, der er medlemmer af de danske brugsforeninger.

Endelig stiftede de særlig i byggematerialer interesserede Dansk Andels Cementfabrik a.m.b.a og det kooperative aktieselskab Bolind (Andelsboligforeningernes selskab til formidling af indkøb af byggematerialer) tilligemed F.D.B.: *Dansk Durisol a.m.b.a* med en andelskapital på kr. 1.500.000 den 28. januar 1948. Selskabet skal udnytte en svejtsisk metode til fremstilling af hulbloksten og isoleringsplader af cement og træ, hvad formentlig vil være af betydning i en tid med knaphed på byggematerialer. Dette materiale vil endvidere medføre, at bygninger vil kunne opføres hurtigere.

I ingen af disse selskaber har F.D.B. majoriteten af andelskapitalen.

RATIONALISERINGEN INDENFOR F.D.B.

I 1947 har F.D.B. begyndt det arbejde med rationalisering af virksomhederne, som var forberedt i 1946. Trikotagefabrikken, hvis administrative ledelse direktør Ebbe Groes har overtaget som en del af sin virksomhed, er den første fabrik, hvor rationaliseringsarbejdet er taget op og tidsstudier og de øvrige analyser gennemført. Der er lagt en plan for rationaliseringens gennemførelse over nogle år, hvad der er nødvendigt, bl. a. fordi maskinforandringer og installationer må ske efterhånden. Derefter opnås også, at de dertil medgående betydelige udgifter spredes over flere regnskabsår.

Det er hensigten at fortsætte med skotøjsfabrikken og konfektionsfabrikken, men også afdelingerne og de øvrige fabrikker vil blive inddraget under rationaliseringsarbejdet, der ledes af sekretær, cand. merc. J. Ingvartsen og ingeniør C. H. Braskov. F.D.B.s bestyrelse og daglige ledelse er enige om, at rationaliseringsarbejdet er nødvendigt for at sikre, at F.D.B. er på højde — driftsmæssigt og kvalitetsmæssigt — med konkurrerende virksomheder og arbejder så effektivt og økonomisk som muligt og forsvarligt.

SAMARBEJDET MED UDDELERNE

Som et led i det fortsat gode samarbejde med foreningerne og uddelerne har F.D.B. i 1947 også taget problemet om rationalisering af butiksarbejdet i brugsforeningerne op til undersøgelse og drøftelse med uddelerne og de interesserede bestyrelser. Der har været indhentet visse oplysninger i så henseende fra en større kreds foreninger, men endnu synes der kun at være en begrænset interesse herfor. Dette skyldes formentlig, at F.D.B.s arkitektkontor i de forløbne 10—15 år har moderniseret eller nyopført bygninger og butikker for et meget stort antal foreninger, således at disse på dette område mange steder er forbillede for den private handel. Det må imidlertid ikke overses, at rationaliseringsarbejdet aldrig ophører, hvis man ønsker at være foran i effektivitet og økonomi. Dette synes da også at forstås af et stigende antal uddelere og bestyrelsesmedlemmer.

I 1947 har F.D.B. i stigende grad stillet reklameafdelingen og dens teknikere til rådighed for brugsforeningerne, der mere og mere forstår betydningen af at gøre brug af reklame. Grundlaget herfor er dels den noget forbedrede vareforsyning — kaffe, margarine m. m. — og dels og ikke mindst mange uddeleres initiativ og samarbejde i de enkelte kredse. Således har f. eks. en kreds af foreninger på Lolland-Falster reklameret kollektivt i landsdelens presse med godt resultat. Der er ingen tvivl om, at dette ofte debatterede problem nu er på vej til virkeliggørelse på den rigtige måde nemlig gennem et samarbejde mellem foreningerne, uddelerne og F.D.B.

I 1947 blev drøftelserne af planerne om specialbutikker og varehuse ført så vidt frem, at F.D.B.s bestyrelse nedsatte et udvalg med F.D.B.s bestyrelses næstformand, gårdejer M. Refsgaard Thøgersen som formand og med repræsentanter for foreningerne, uddelerne og F.D.B.s daglige ledelse. Udvalget har holdt flere møder, men udsigterne for realisering af planerne er for tiden små, da byggemulighederne er små, fordi det navnlig i provinsbyerne er næsten umuligt for F.D.B. at erhverve ejendom på grund af byernes købmænds modstand derimod selv i byer, hvor man skulle tro, at mulighederne er til stede, og endelig fordi varefordelingsreglerne stadig modvirker alle bestræbelser for at bringe nye kræfter ind også på disse vareområder.

Det i 1946 nedsatte vareforsyningsudvalg har arbejdet energisk med problemerne i 1947 og har på uddelernes forslag også taget et arbejde op for en regulering af priser og avancer i brugsforeningerne, hvor det er hensigtsmæssigt og forsvarligt.

Vedrørende omsætning og resultat af virksomheden i de med F.D.B. samarbejdende andelsselskaber, Vejle Dampmølle a.m.b.a., Linum a.m.b.a, Det danske Forlag a.m.b.a. og Svendborg Konservesfabrik a.m.b.a. henvises til de herom vedlagte beretninger og regnskaber.

F. D. B. OG LOVGIVNINGEN

Lovene om vareforsyning og priser blev også forlænget i 1947 ved udløbstid med enkelte for vore virksomheder mindre vigtige ændringer. Brugsforeningsbevægelsens ønsker om forøget import og større frihed for vareomsætningen synes kun i tale og skrift men ikke i gerning at deles af erhvervene og deres organisationer. Den stadig stigende indtjening for industri og handel forklarer dette forhold, man har det i virkeligheden alt for godt og navnlig sikkert under de gældende fordelingsregler. Kun de unge og de nye virksomheder beklager sig og tilsyneladende med grund. Heller ikke den revision af disse love, som forestår i 1948, lover bedring for vore virksomheder. Tiden nærmer sig, hvor brugsforeningernes medlemmer hjemme i den enkelte valgkreds må få den enkelte lovgiver i tale og der fremføre de berettigede krav på dette område.

Skatteudvalget kom ikke til vejs ende med arbejdet i 1947. Efter hvad der er kommet frem i pressen, synes udsigterne ikke store for en fælles indstilling. Det undrer ikke efter den sammensætning, udvalget fik. Takket være det politiske spil mellem de to af rigsdagens borgerlige partier, synes sagen nu at være blevet en part af den skattemæssige del af det politiske forlig, som ventes tilvejebragt i forårets løb. Man må derfor være forberedt på, at „noget" vil vise sig.

F. D. B. OG PERSONALET

F.D.B. har i 1947 beskæftiget 4199 personer eller 128 mere end i 1946.

I 1947 fandt der ikke generelle lønændringer sted, bortset fra den overenskomstmæssige regulering efter pristallet i august måned.

Funktionærforeningen har i årets løb fremsat forskellige forslag vedrørende disses løn og pensionsforhold, som bestyrelsen for en del har imødekommet.

40-ÅRS JUBILÆUM

Den 1. oktober 1947 kunne F.D.B.s *førstedirektør, Frederik Nielsen,* fejre 40-års dagen for sin ansættelse i F.D.B. F.D.B.s bestyrelse, funktionærerne og det øvrige personale benyttede denne lejlighed til at hylde direktøren for hans store indsats for F.D.B.s fremgang og for de ansatte.

25-ÅRS JUBILÆUM

Kredsrevisor J. Jørgensen, Sønderborg, 1. marts

Afdelingschef Eigil Jørgensen, P. M., Hjørring, 5. april

Rejsende Fr. Meyer, manufakturafdelingen, 16. maj

Formand Chr. Andreasen, emballageafdelingen, Kbh., 23. maj

Rejsende N. Kjær-Pedersen, manufakturafdelingen, 15. juni

Fuldmægtig Regner Nielsen, sekretariatet, 26. juni

Bogholder Henry Nielsen, F.D.B. Vemb, 1. juli

Rejsende Johs. Larsen, skotøjsfabrikken, 1. august

Forvalter O. Poulsen, F.D.B., Kolding, 1. september

Forvalter Th. Nielsen, F.D.B., Sønderborg, 1. oktober

Forvalter R. Thuse, F.D.B., Randers, 1. november

Tømrermester Alf. Jensen, Kolding fabrikker, 1. november

Direktør O. Fløjborg, manufakturafdelingen, 1. december

Bogholder H. Chr. Eilersen, F.D.B.s frøafdeling, 14. december

DØDSFALD

Skatterådsformand, gdr. Bertel Færch, Mejlby pr. Arden (repræsentant for F.D.B.s 10. kreds) den 30. marts.

Fhv. medlem af F.D.B.s bestyrelse, direktør I. M. Johansen, H.B., den 19. februar.

Forretningsfører P. Grøn, F.D.B., Horsens, den 6. juni.

Fhv. forretningsfører M. Andersen, Randers, den 3. marts.

F. D. B.s JUBILÆUMSLEGAT

For første gang har bestyrelsen for F.D.B.s jubilæumslegat uddelt renter, kr. 5.000, den 30. januar.

Følgende fik større eller mindre portioner af det til rådighed værende beløb:

Viceinspektør Arne Jørgensen, Esbjerg og omegns brugsforening
Landpostbud Erik Holmsgaard, Pandrup
Kommis P. H. Lund Hansen, Cooperative College Stanford Hall, England
Lærer Skjold Bøgh Sørensen, Andelsskolen
Redaktionssekretær P. O. Riis, „Samvirke"
Kontorist K. Juul Andersen, Linum, Viby J.
Uddeler Chr. P. Richardt, Ørslev pr. Vordingborg
Uddeler Schack Bossen Pedersen, Skærbæk
Assistent A. Stendell Jensen, H.B.
Kommis Svend Tage Jensen, Gilleleje brugsforening

Den 16. september 1947 afleverede den komité, der på brugsforeningernes vegne havde indsamlet foreningernes bidrag til en jubilæumsgave til F.D.B., denne gave til F.D.B. består af et af maleren Axel P. Jensen udført maleri af udsigten fra andelsskolen, og billedet ophængtes ved en lille festlighed på skolen, hvor togfører Jansen, Korsør, talte på de pågældende brugsforeningers vegne.

Det nordiske og internationale samarbejde

DET NORDISKE SAMARBEJDE

I det forløbne år er samarbejdet mellem de nordiske landes fællesforeninger blevet fortsat og udvidet, ikke blot på det varemæssige område, men tillige med hensyn til de forskellige former for oplysningsvirksomhed og mere tekniske spørgsmål. I efteråret genoptoges således efter krigsårenes afbrydelse det ideologiske samarbejde ved et møde i København for lederne af samtlige 6 nordiske fællesforeningers presse- og oplysningsvirksomhed, ligesom samarbejdet mellem fællesforeningernes arkitekter, kemikere og reklamefolk er blevet udvidet. Det varemæssige samarbejde varetages fortsat af Nordisk Andelsforbund.

Nordisk Andelsforbund.

Året 1947 kom til at betyde en væsentlig fremgang for N.A.F. i forhold til de meget magre år under og straks efter krigen. Der er dog langt igen, inden førkrigsniveauet er nået.

Omsætningen i 1947 blev kr. 55.841.233, medens omsætningen i 1946 androg kr. 35.370.816. Der er således en fremgang på mere end 20 mill. kr.

Man kan imidlertid ikke uden videre sammenligne resultatet i 1947 med de tidligere år, idet der fra 1. januar 1947 er gennemført den nyordning, at den opnåede provision deles halvt med medlemmernes respektive indkøbsafdelinger. Efter nyordningen dækkes alle omkostninger af N.A.F.s halvdel af provisionen, og kun hvad der derefter bliver tilbage, er N.A.F.s eget overskud.

Det første år under nyordningen har givet et så godt resultat, at det har været muligt at udbetale halv provision til indkøbsafdelingerne med ialt kr. 435.900, at dække omkostningerne og endda at have et overskud på kr. 127.397 tilbage til generalforsamlingens disposition. Det samlede resultat var således kr. 563.297 mod kr. 392.155 i 1946, en fremgang på kr. 171.142.

Iøvrigt har importforholdene også i 1947 været N.A.F. ugunstige. De hidtidige importrestriktioner i Norge, Finland og Danmark består fremdeles uden større lettelser. Og dertil er i 1947 kommet nye kraftige importrestriktioner i Sverige, som i stor udstrækning vil ramme N.A.F. Man må derfor imødese resultatet i 1948 med nogen usikkerhed.

Omsætningen fordeler sig mellem København kr. 31.515.274 og London kr. 24.325.958, tilsammen kr. 55.841.233.

Omsætningen mellem medlemmerne fordeler sig som følger:

		Fremgang i forhold til 1946
S.O.K.	kr. 2.132.149	kr. 1.694.260
O.T.K.	kr. 2.994.596	kr. 2.601.350
N.K.L.	kr. 1.454.680	kr. 1.313.959
K.F.	kr. 43.033.041	kr. 14.360.859
F.D.B.	kr. 6.226.767	kr. 499.988

DET INTERNATIONALE SAMARBEJDE

Som tidligere år har F.D.B. været repræsenteret ved de årlige generalforsamlinger i de nordiske søsterorganisationer, ligesom disse tillige med de engelske og skotske organisationer var repræsenteret ved F.D.B.s generalforsamling i Århus.

Den internationale kooperative alliance.

I løbet af 1947 har Den internationale kooperative alliance (I.C.A.) afholdt møde i executiv-komiteen (forretningsudvalget) i Brüssel i slutningen af januar måned. Fra dansk side deltog redaktør A. Axelsen Drejer. I slutningen af april og de første dage af maj afholdtes en række møder i Avignon, således i den samlede centralbestyrelse for alliancen, endvidere i executiv-komiteen samt i en række forskellige under-udvalg og organer med specielle formål (presse, bankvirksomhed, forsikring m. m.). I disse møder deltog som medlemmer af centralbestyrelsen direktør Frederik Nielsen og redaktør A. Axelsen Drejer, sidstnævnte tillige som medlem af executiv-komiteen og forskellige af de nævnte særlige udvalg.

I begyndelsen af september afholdt executiv-komiteen møde i Prag, bl. a. med det formål at forberede den næste internationale andelskongres, som er planlagt til afholdelse i Prag i september 1948. Den danske repræsentant, redaktør A. Axelsen Drejer, var imidlertid forhindret i at deltage.

Vare-afdelingerne

KOLONIAL-AFDELINGEN

Direktør H. Wolthers Nielsen

Disponenter: Carl Olsen, V. Kruse, E. Ulriksen, Børge Andersen

Resultatet af kolonial-afdelingens virksomhed i 1947 blev ikke så lidt bedre, end der ved årets begyndelse var grund til at vente. I penge beløb omsætningen sig til kr. 172.691.862 mod kr. 154.915.255 i 1946 — altså en fremgang på ca. kr. 17.750.000 eller 11,5 %.

Når undtages margarine (omsætningsstigning 3.748.871 kg) samt varegruppen benzin, petroleum og brændselsolier ligger der imidlertid ikke nogen fremgang i varemængden til grund for omsætningsforøgelsen i kroner. Ganske vist viser visse varegrupper betydelig stigning; men disse stigninger opvejes fuldtud af nedgangen i andre, således at det samlede facit med de ovenfor nævnte undtagelser ikke giver fremgang.

1947 var stærkt præget af den svigtende import af såvel færdigvarer som råvarer. I årets første måneder kunne endnu den store import i første halvdel af 1946 virke på vore leveringer; men ved slutningen af året var varereserverne på det nærmeste opbrugte. Af omsætningsstatistikken anføres nedenfor et uddrag til nærmere belysning af bevægelsen i omsætningen:

Fremgang i omsat varemængde:

	1947	1946
Bygsigtemel	555.400 kg	523.200 kg
Rugsigtemel	7.534.400 kg	7.200.000 kg
Byggryn	4.152.338 kg	3.823.297 kg
Havregryn	11.000.520 kg	9.143.965 kg
Tobaksvarer	22.277.319 kr.	20.701.568 kr.
Sild	3.727 tdr.	3.079 tdr.
Tran	141.517 kg	47.190 kg
Salt	12.109 t	10.692 t
Sprøjtevædsker	315.387 kg	202.206 kg

	1947	1946
Konsistensfedt	143.139 kg	103.069 kg
Benzin	23.227.255 l	8.939.604 l
Petroleum	14.307.714 l	9.564.879 l
Solarolie	4.909.968 kg	3.666.307 kg
Fernis	732 tdr.	456 tdr.
Lakker	299.949 kg	141.590 kg
Tagpap	77.839 rl.	65.104 rl.
Tagtjære	778.855 kg	553.242 kg
Kaffesurrogater	2.045.135 kg	1.639.543 kg

Der må endvidere nævnes en omsætningsforøgelse i sæber på 6,1 %.

Tilbagegang i omsat varemængde:

	1947	1946
Appelsiner	0 kg	236.238 kg
Citroner	234.399 kg	300.663 kg
Tomater	64.157 kg	85.798 kg
Flormel	13.530.900 kg	16.725.700 kg
Mannagryn og Semoule	121.800 kg	415.500 kg
Sirup	428 tdr.	1.104 tdr.
Sukker	20.351.603 kg	21.287.285 kg
Gulvlakfernis	9.000 kg	99.365 kg
Emaillelakker	152.776 kg	164.334 kg
Eddikesyre	64.728 l	108.497 l
Høstbindegarn	2.905.117 kg	3.036.268 kg
Kokosgarn	71.250 kg	152.720 kg
Tændstikker	43.063 ml.	46.072 ml.

Omsætningen i ristet kaffe og i the er på grund af nedskæringen af rationerne reduceret med godt 8 % i vægt, og en meget større nedgang har knapheden på råvarer medført i omsætningen af chokolade, konfekt og bolsjer. Den store eksport af ost har reduceret hjemmesalget betydeligt — for F.D.B.s vedkommende ca. 34 %. Desuden viser en række artikler fra Viby fabrikkerne tilbagegang i omsætningen.

I så godt som alle tilfælde skyldes nedgangen i omsætningen vareknaphed eller reduktion af rationerne. En af undtagelserne herfra er sukker. Tilbagegangen for denne vare er ca. 4,5 %, hvoraf ca. 2,5 % skyldes det forhold, at hver person i 1947 kun havde en ration på 19 kg mod 19,5 kg i 1946. Der er således sket en reel tilbagegang i brugsforeningernes køb af sukker hos F.D.B. på henved 2 %, hvilket er ensbetydende med et tab i penge for de brugsforeninger, hvis svigtende køb er årsag til nedgangen. Til gengæld for denne svigten har foreningerne i det sidst forløbne år i større udstrækning holdt sig til F.D.B. som leverandør af så vigtige varer som kaffe, the og kakaopulver. Af nævnte tre

artikler, der rationeringsmæssigt danner een varegruppe, er der i 1947 udrationeret 12,5 % mindre i kvanta end i 1946, men F.D.B. har i omsætningen af kaffe og the som ovenfor antydet haft en mindre tilbagegang, nemlig 8,4 % for kaffe og 7,8 % for the, medens kakaopulver-salget endogså viser en fremgang på 8 %.

For roesaften blev 1947 et dårligt år. Sukkerfabrikkerne nedsatte roekvantummet for leverandørerne til $^4/_5$ af det i sin tid fastsatte tal, og hertil kom, at mange roedyrkere på grund af dårlig avl ikke var i stand til at opfylde kontrakterne; men endnu flere, der havde evnen til at levere, nægtede at opfylde dem, fordi der blev tilbudt højere priser fra anden side. Heldigvis blev roernes sukkerprocent højere end normalt, og situationen blev derved i nogen grad reddet.

Det ser ud til, at ordningen med fremstillingen af saft og sukker af indsendte roer vil blive fornyet for indeværende år, hvilket på grund af de mange overtrædelser af de gældende bestemmelser ikke kan hilses med glæde.

I slutningen af 1947 kunne afdelingen efter ca. to års forberedelse påbegynde leveringen af et nyt værdifuldt vitaminpræparat til anvendelse for fjerkræ og andre husdyr. Det fremstilles i samarbejde med Løvens kemiske fabrik, og grundstoffet er en særlig A-vitaminrig veterinærtran, der tilsættes 500 internationale enheder pr. g af D^3 vitamin. Varen sælges under mærket „Detrena". I forhold til det meget høje indhold af A- og D-vitamin er det billigere end noget andet vitaminpræparat til foderbrug.

Som supplement til „Detrena" har afdelingen i begyndelsen af marts d. a. begyndt at udsende et grynet vitaminpræparat indeholdende 1000 internationale D^3 enheder pr. g, medens det ikke har noget A-vitamin-indhold. Dette præparat benævnes „Detren".

For begge produkters vedkommende gælder det, at efterspørgselen har været så livlig, at det har været meget vanskeligt at tilfredsstille den; men i næste sæson skulle der antagelig ikke blive vanskeligheder af denne art, da produktionen i år vil kunne tilrettelægges i tilstrækkelig god tid.

Den hidtil forløbne del af 1948 viser en mindre fremgang i omsætningsbeløb sammenlignet med tilsvarende periode året forud, hvilket antagelig må skyldes, at transportvanskelighederne i den strenge vinter i de første 3 à 4 måneder i 1947 lagde betydelige hindringer i vejen for vareforsyningen, medens vanskeligheder af denne art har været ganske ukendt i samme periode i 1948; men bortset herfra må man — når undtages ganske enkelte artikler — ikke vente nogen fremgang i det første halve år, derimod er der grund til at håbe, at der senere hen på året, når de nylig afsluttede handelsaftaler — først og fremmest Englandsaftalen — kommer til at virke, vil kunne noteres en fremgang — i hvert fald i omsætningsbeløb.

PAPIR-AFDELINGEN

Afdelingschef G. Fejlberg Rasmussen

Papirafdelingens omsætning androg i 1947 kr 8.279.519 mod foregående års omsætning på kr. 9.105.477.

Nedgangen kan ganske naturligt henføres til de nedskæringer, som har fundet sted på mange forskellige områder, først og fremmest forårsaget ved rationeringen af dansk papir og indskrænkning af import til brug på selve hjemmemarkedet. Ved tildeling af valuta indenfor papir bliver der for det første taget hensyn til, hvad der skal bruges af træmasse, derefter behovet af trykpapir til aviserne, derefter følger det, der er nødvendigt til fabrikationen af varer med eksportformål for øje, samt hvad der behøves til indpakning af livsvigtige varer. Hvad der herefter bliver tilbage, skal fordeles blandt alle landets importører, og man vil forstå, at der ikke bliver ret meget til hver.

Adskillige artikler, som tidligere indførtes fra england, f. eks. crepepapir, etiketter til mærkning af varer og kontorartikler, har slet ikke kunnet indføres i det forløbne år. For en så almindelig anvendt artikel som bordpapir har man — for nogenlunde at kunne tilfredsstille behovet — måttet tage af kvotaen for andre papirsorter. Det har ikke været muligt af importen at afse papir til de sædvanlige duge med damask- og stjernemønster, og efterspørgselen efter almindeligt dugpapir har derfor været endnu større. Efter nedskæringen i september måned har det ikke været og vil ikke blive muligt at favorisere enkelte papirsorter (som f. eks. bordpapir og poser), da det i for høj grad vil gå ud over andre artikler, som forbrugerne har krav på at få tildelt i henhold til forbruget i 1943. For posepapirets vedkommende må man derfor nøjes med de kvanta, afdelingen har krav på fra de forskellige leverandører i h. t. forbruget i 1943.

Der har stadig været meget store vanskeligheder med fremskaffelse af tilstrækkelige mængder konvolutter, brevmapper og brevblokke, og det samme gælder så vigtige artikler som regnehæfter og skrivebøger samt protokoller i sin helhed. Dog har vanskelighederne først og fremmest ligget i at fremskaffe tilstrækkeligt med poser og kontrabøger.

Spillekort har det været umuligt at få indført fra udlandet, og F.D.B.s tildelinger har været så beskedne, at det snarest har skabt foreningerne vanskeligheder at fordele de få spil blandt medlemmerne. Tapet er en artikel, der har forskaffet foreningerne besvær og ubehageligheder, idet fabrikkerne slet ikke har kunnet følge med på grund af vanskeligheder med fremskaffelse af papir.

Fire måneders typografstrejke voldte ganske naturligt ualmindeligt store vanskeligheder for tryksagers vedkommende og satte leveringerne tilbage med op til et halvt år. Leveringen af specielt fremstillede protokoller med trykt tekst på skemaet blev også påvirket heraf, og siden typografstrejken har der været lang leveringstid for disse to artikler.

Vanskeligheden med fremskaffelse af pap beredte fabrikationen af kyllingeæsker meget store besværligheder, og hvad angår rugeægæsker måtte fabrikken give helt op, idet materialerne ikke strakte til. Derimod viste en artikel som honningdåser et pænt resultat, idet leverancerne var større end i 1946. Dette gælder også toiletpapir, men dermed være dog ikke sagt, at leverancerne er tilfredsstillende, idet efterpørgselen for disse to artiklers vedkommende stadig er stigende.

Derimod har forholdene for fedttæt papir til såvel smørrebrød som i formater været endnu dårligere end i 1946.

Situationen med hensyn til regne- og skrivemaskiner har ikke forbedret sig i det forløbne år.

Med undtagelse af, at det på grund af forholdene har været nødvendigt at indskrænke udvalget af juleartikler, synes det at være gået nogenlunde tilfredsstillende.

Desværre tyder alt på, at 1948 vil komme til at berede endnu større vanskeligheder end 1947.

VIN-AFDELINGEN

Afdelingschef V. M. Sjølund

Vinafdelingens omsætning androg i 1947 kr. 9.165.865 mod kr. 8.303.836 i 1946 eller en fremgang på kr. 862.029, d.v.s. 10,4 %.

Af danske frugtvine aftappedes 98.402 l mod 96.426 l i 1946, medens det samlede salg af frugtvine i flaskeantal har andraget ialt ca. 210.000 flasker; af indenlandsk spiritus anvendtes i fremstillingen 16.555 l 100 % mod 15.629 l 100 % i 1946. For importerede vines vedkommende er der i 1947 aftappet 31.577 l bordvin og 21.162 l hedvin (portvin og madeira) eller hhv. ca. 6.000 og ca. 4.600 l mere end i 1946. Rationerne af frugtvine og dansk spiritus har således kunnet bibeholdes, for frugtvinenes vedkommende endog forhøjes noget, hvilket har været muliggjort gennem leverancer af frugtvin fra et privat firma, med hvilket F.D.B. trådte i forbindelse i slutningen af året 1946. Det forøgede salg af importeret vin i 1947 hidrører desværre ikke fra en i årets løb forøget import, som tværtimod satte bundrekord, men fra import i 1946, der fandt sted så sent på året, at vinene først kunne fordeles i 1947. Importen har som nævnt været meget lille, således at det ikke har været muligt blot i ringe grad at tilfredsstille efterspørgselen, og den væsentlige omsætning falder derfor stadig på frugtvine og dansk spiritus.

De i året 1946 gennemførte to forhøjelser af tillægsafgiften på spiritus med ialt 70 % fra kr. 20 til kr. 34 pr. l 100 % har uvægerligt påvirket efterspørgselen og således for akvavitens vedkommende i 1947 medført en mindre omsætning i forhold til året forud på ca. 75.000 flasker eller ca. 15,5 %, der omsat i beløb betyder en omsætningsmæssig nedgang på ca. kr. 1.185.000.

Om importforholdene i 1948 fra de vinproducerende lande foreligger der endnu ikke nøjagtige oplysninger, men der er dog givet importbevillinger til vin fra Algier og vin og spiritus fra Frankrig. Importbeløbet er dog betydeligt mindre end i 1947, og de indkøbte varer kan for Frankrigs vedkommende først ventes her til landet om ca. to måneder, medens rødvinen fra Algier er kommet. Imidlertid kræves der en vis lagring af vinene, således at leverancerne først kan påbegyndes sidst på året. Fra Italien ventes ligeledes et parti vin og vermouth, medens det stadig er ret uklart, hvornår der kan ventes import fra Spanien. Med Portugal og Belgien (Luxembourgvine) er der truffet handelsoverenskomster også omfattende vin, men der vides intet bestemt om leveringstiden eller leveringskvantum.

Såfremt der ikke indtræffer en ændring i de hjemlige forhold med større leverancer, eventuelt ophævelse af spiritusrationeringen og større sukkertildeling, kan man ikke vente frugtvinsrationerne forhøjede.

OSTE-AFDELINGEN

Afdelingschef J. Brundt

Det har været et meget vanskeligt år for osteafdelingen. I tiden fra 8. november 1946 til 28. marts 1947, altså i 5 måneder, var afregningsprisen til mejerierne for ost til eksport betydeligt højere end den gældende maksimalpris, for fuldfed ost således 32 øre pr. kg, og i dette tidsrum var det derfor praktisk taget udelukket at købe ost til hjemmemarkedsprisen, og da F.D.B. endelig i slutningen af januar måned blev anerkendt som eksportør, kom isvanskelighederne, der afskar Sjællands forbindelse med både det øvrige land og udlandet.

På grund af tørken sidste sommer blev osteproduktionen i 1947 7 mill. kg mindre end i 1946, og da eksporten samtidig steg med 3 mill. kg, blev hjemmemarkedet tilført ialt 10 mill kg eller 24 % mindre end i 1946. Osteafdelingens leveringer til afdelingerne gik tilbage med 34 %, men samtidig har F.D.B. eksporteret 191.500 kg, og nedgangen i omsætningen bliver derved reduceret til 25,3 %, hvilket svarer til nedgangen i tilførselen til hjemmemarkedet.

I henhold til bekendtgørelse fra landbrugsministeriet af 29. august 1947 er der med gyldighed fra 15. oktober 1947 indført kvalitetskontrol med udførsel af dansk ost, hvorefter al ost, der udføres her fra landet skal være forsynet med et lurmærke i lighed med smør og bacon, og mejerierne og grossisterne skal opfylde bestemte krav med hensyn til osteriernes og lagrenes indretning, afkølingsforhold o.s.v. for at kunne blive anerkendt som henholdsvis producent og eksportør af lurmærkede oste. Der er endvidere indført lovbefalede ostebedømmelser og statskontrollen fører tilsyn med, at de i tilslutning til bekendtgørelsen udstedte regulativer bliver overholdt.

Samtidig med denne bekendtgørelses ikrafttræden blev der atter indført en højere afregningspris for eksportost. Den ligger for tiden 15 øre pr. kg over maksimalprisen, og denne skævhed har naturligvis medført, at det pany er blevet meget vanskeligt at købe ost til hjemmemarkedet.

De fleste af F.D.B.s leverandører har fået ret til at benytte lurmærket og leverer regelmæssigt som sædvanligt, men produktionen er kun ringe i vinterhalvåret, og den ligger 25 % lavere end sidste vinter, og disse oste må ikke leveres til brugsforeningerne, men skal eksporteres, F.D.B. holder imidlertid forbindelsen vedlige og håber på, at forholdene senere atter vil trække sig i lave.

THE- OG KONSERVES-AFDELINGEN

Afdelingschef Andr. Freytag

Omsætningen i 1947 på theafdelingen belyses bedst ved følgende tal:

	kg	kr.
1946	34.266	281.302
1947	31.577	266.375

Tilbagegangen i 1947 er i kg 7,8 % og i kr. 5,3 %. Grunden til den mindre omsætning i 1947 forklares ved, at myndighederne bestemte, at der for at strække lagrene ingen mærker skulle sættes i kraft for oktober 1947 samt, at der kun blev givet halv ration for november. Mærkemæssigt set betød denne nedskæring en reduktion paa 12,5 % i hele salget herhjemme, medens F.D.B.s nedgang som nævnt kun blev 7,8 %. Nedgangen i kr. er kun 5,3 %, og dette skyldes, at en almindelig prisforhøjelse på grund af en prisstigning på indkøbsstederne blev tilladt henimod slutningen af året.

Pr. 1. maj 1947 gennemførtes den forbedring i indkøbsforholdene for the, at hver importør efter de givne importbevillinger frit kan købe the indenfor sterlingområdet, når blot gennemsnitsprisen kr. 8 pr. kg cif København overholdes. Dette betød, at F.D.B. gennem N.A.F. igen kunne knytte forbindelse med sine gamle leverandører på Ceylon og i Indien, og samtidig betød det, at man kunne importere netop den Kinathe, som man sætter så stor pris på herhjemme. Mod årets slutning forbedredes derfor F.D.B.s kvalitet nr. 31 væsentligt, og den nuværende kvalitet vil kunne bibeholdes hele 1948. I det hele taget må forsyningsforholdene for the i 1948 betegnes som absolut gode, idet der allerede på nuværende tidspunkt er indkøbt størsteparten af forbruget i dette år. Større vanskeligheder vil der sikkert blive med at skaffe tilstrækkeligt velegnet pakkemateriale.

Omsætningen af konserves i 1947 var ialt kr. 1.184.765 mod kr. 934.631 i 1946, en fremgang på 26,8 %.

Fordelt på de to hovedgrupper fordeler omsætningen sig således:

		1947	1946
Fiske- og frugtkonserves	kr.	992.660	771.143
Grøntkonserves	kr.	192.105	163.488

Fremgangen for de to grupper er henholdsvis 28,7 % og 17,5 %.

De almindelige forsyningsforhold for konserves forbedredes ikke i 1947, tværtimod. Langt det meste af fabrikkernes bliktildelinger blev eksportklausulerede, og efterhånden blev det sværere at skaffe aluminium og småglas.

For grøntkonserves blev F.D.B.s tildelinger i 1947 omtrent af samme størrelse som i 1946, men en større del heraf leveredes i halvkilo dåser, hvilket lettede fordelingen til forbrugerne en del. Dette i forbindelse med, at prisen på asparges i dåser af høst 1947 blev forhøjet med ca. 10 %, er hovedårsagen til den ovenfor nævnte stigning i omsætningen af grøntkonserves.

For fiskekonserves har forsyningerne været skiftende, men især for saltkonserves har tilførslerne i glas været større end i fjor. Det lykkedes desuden at købe nogle større partier helkonserves, som oprindelig var beregnet til eksport. Det må dog siges, at efterspørgselen efter helkonserves, især sardiner og fiskeboller, langtfra har kunnet tilfredsstilles.

Salget af salatolie i flasker har i 1947 været væsentligt mindre end året før, da olien skulle anvendes til andre formål. Desværre er udsigterne for denne vare i 1948 meget mørke.

Af udenlandsk konserves fremkom der i 1947 kun rene bagateller norsk hermetik.

Om udsigterne for 1948 er det svært at spå. I den forløbne del af 1948 (første kvartal) har forsyningerne af saltkonserves været relativt gode, og forhåbentlig varer det ved. Af helkonserves vil der sikkert kun komme småpartier frem på hjemmemarkedet, da disse ting er eftertragtede eksportvarer. Der er dog stillet et kvantum aluminium til rådighed for grøntkonservesfabrikkerne til høst 1948's pakning af ærter.

MANUFAKTUR-AFDELINGEN

Direktør Otto Fløjborg

Manufakturafdelingen havde ventet en nedgang — såvel i omsætning som overskud — i 1947 i forhold til 1946, navnlig for manufaktur- og påklædnings-magasinernes vedkommende. Når resultatet i stedet for er blevet fremgang på begge områder, skyldes dette, at det trods de vanskelige importforhold lykkedes at få en større mængde varer hjem end ventet. Magasinernes fremgang hidrører navnlig fra en ret stor forsyning af færdig damekonfektion fra England. At personalet og omkostningerne ikke blev forøget gennem året har naturligvis også bidraget til det bedre resultat. Totalfremgangen skyldes endvidere, at såvel F.D.B.s egne fabrikker som de danske tekstilfabrikker som helhed har kunnet forøge produktionen grundet på større råvaretildelinger. En anden medvirkende årsag til det positive resultat var de mange tusind meter uldent kjoletøj, som i 1947 blev lønforarbejdet i Italien af den af F.D.B. direkte i Australien og Syd-Afrika i 1945 indkøbte råuld.

Bevægelsen i omsætningen fordeler sig således:

København en gros + 14,3 %, København detail + 18,6 %, Århus en gros + 14,8 %, Århus detail + 31,2 %, Odense en gros + 9,3 %, Odense detail + 16,6 %, manufaktur-magasinet i Ålborg + 24,2 %, manufaktur-magasinet i Kolding + 27,1 %, 9 påklædnings-magasiner + 38,6 %.

Manufakturafdelingens samlede omsætning udgjorde i 1947 kr. 28.534.000 mod kr. 23.919.00 i 1946, en stigning på 19,2 %.

BOMULDSMETERVARE-AFDELINGEN

Disponent Knud Hansen

Denne afdelings omsætning i 1947 viser en stigning sammenlignet med året 1946. Priserne på hovedparten af de forhandlede varer lå på nogenlunde samme niveau som året forud, og kun for enkelte grupper importerede metervarer (belgiske, czekoslovakiske og hollandske) noteredes prisfald.

Medens det i året 1946 kunne være vanskeligt at fremskaffe fordelagtige tilbud på metervarer fra udlandet, ændrede forholdene sig på disse markeder — England undtaget — i løbet af første halvdel af 1947 saaledes, at tilbudene på gode kvaliteter til rimelige priser var langt større end indførselsmulighederne.

Hovedparten af de importerede varer bestod i 1947 af kulørte, ensfarvede og mønstrede vaskestoffer, lagenvarer, floneller og gardinstoffer.

Langt den overvejende del af afdelingens omsætning hidrører fra danske væveriers leverancer. Men også herfra har forsyningerne langt

fra været tilfredsstillende. De danske væverier led også i 1947 under mangel på faglig arbejdskraft, ligesom man også savnede færdige garner, hvilket naturligvis hæmmede produktionen.

Bortset fra mindre partier såkaldte „frie varer" — varer, som ikke er kvalitetsbestemt af myndighederne — har leverancerne fra de danske væverier udelukkende omfattet standard-bomuldskjoletøj, lagenlærred, twill til reparation af arbejdstøj og metervarer til fremstilling af standardiseret spædbørnsudstyr.

I de to første måneder af 1948 har der været moderat tilgang fra de danske væverier, medens leverancerne fra udlandet næsten er ophørt. Som et lyspunkt i de ellers noget ugunstige udsigter for 1948 skal nævnes, at der er sluttet kontrakt med „Linum" om leverancer af større partier i haandklæde- og viskestykkedrejl. En del af disse drejler er allerede fordelt til brugsforeningerne.

SMAATINGS-AFDELINGEN

Disponent A. C. M. Andersen

De første måneder af året 1947 tegnede helt godt, men allerede efter ca. 5 måneders forløb begyndte vanskelighederne igen. Mangelen på mange af de i den daglige husholdning vigtige småtingsvarer blev mere og mere følelig, efterhånden som året gik. Bortset fra et par mindre sendinger synåle fra england og en mindre sending maskinnåle fra Amerika fik afdelingen f. eks. intet i nålevarer hjem fra udlandet, og på samme måde stillede det sig med bånd.

Før Tyskland kommer i gang med sin kortevareindustri og igen kan eksportere, vil mangelen næppe afhjælpes synderligt, da Tyskland før krigen var storleverandør af småtingsvarer til hele Europa.

I tidens løb er der her i landet opstået en del virksomheder, som fremstiller nogle af de småtingsvarer, som tidligere måtte importeres — f. eks. strikkepinde, hæklenåle, knappenåle, hårklemmer, herreknapper og kjoleknapper samt en del bijouterivarer. Ligeledes har vi her i landet en flere år gammel lynlåseindustri; men for dem alle gælder det for tiden, at indtil 75 % af produktionen skal eksporteres, saa det, der bliver til hjemmemarkedet, er kun meget lidt.

Med hensyn til garner har der i det store og hele ingen mangel været på sygarn, idet der med mellemrum har kunnet udsendes en temmelig god ration til alle foreninger i henhold til disses fordelingstal. Derimod har det stillet sig mindre godt med stoppegarn og håndarbejdsgarner, idet der i sidste halvår af 1947 intet kom ind fra udlandet af disse varer.

Udover småtingsvarerne gør mangelen på varer som manchetskjorter, drengeskjorter, herre- og damepyjamas samt korsetter og hofteholdere sig også gældende.

Udsigterne for det kommende år synes ikke særlig lyse. Handelsforhandlingerne med de forskellige lande trækker i langdrag, og selv om de fleste vel rimeligvis går i orden i løbet af januar—marts, vil der gå ca. 3—6 måneder, inden der kommer varer hjem.

TRIKOTAGE-AFDELINGEN

Disponent P. Rod

I den første halvdel af 1947 var der endnu en del af den i 1946 indførte udenlandske trikotage til supplering af den danske, hvorimod man i sidste halvdel af året måtte nøjes med danske fabrikater, da der så godt som intet blev indført i 1947.

Den danske fabrikation steg noget i løbet af året, men langtfra tilstrækkeligt til at dække den manglende forsyning.

Leveringsmuligheden året igennem har — som i 1946 — været meget uregelmæssig i de forskellige artikler. Fuldt leveringsdygtig har afdelingen kun været i herresokker og babyudstyr.

Den udsendte trikotagemængde har været omtrent som i 1946 og til så godt som uændrede priser.

Af håndstrikkegarn er der leveret ca. 45 % af brugsforeningernes normale forbrug; denne betydeligt større levering end året forud skyldes, at et parti indført garn har stået til rådighed.

Strømpefabrikkerne har året rundt ligget med ret store lagre af garner til silkestrømper, men på grund af manglende arbejdskraft har det ikke været muligt at forøge fabrikationen.

Afdelingens omsætning er steget 32 %, hvoraf den største stigning falder på uldgarnet.

For 1948 er det vanskeligt på nuværende tidspunkt at øjne lyspunkter i forsyningssituationen; dersom der bliver rigeligere tilførsel af maskingarner fra udlandet, og den nødvendige arbejdskraft kan fås, vil de danske trikotagefabrikker hurtigt kunne dække forbruget.

KLÆDE-, KJOLETØJS- OG ARBEJDSTØJS-AFDELINGEN

Disponent H. V. Møller

Skønt mulighederne for varekøb i udlandet blev forringet i året 1947, idet der ikke kunne foretages køb i England, har der dog været en lidt større omsætning end i 1946, hvilket skyldes hjemkomsten af varer, købt året forud.

Således kom der i august måned et stort parti kjolestoffer lønforarbejdet i Italien af den af F.D.B. indkøbte bomuld, og denne post, der blev placeret i maj 1946, omfattede et normalt års forbrug. Derudover har F.D.B. kun haft små bevillinger til køb af kjolestoffer i Frankrig og Belgien.

Af standard-kjolestoffer, uldkvalitet, har der været ca. 40 % mere end året forud. Købene af herrekamgarnsstoffer i efteråret 1946 blev først anerkendt af direktoratet for vareforsyning i februar 1947, men nåede dog at blive leveret inden årets udgang. Disse små leveringer, der udgjorde 2½ gang så meget som kamgarnsleveringerne i 1946, har desværre ikke kunnet bøde meget på det enorme behov, der er for kamgarnsstoffer i dag.

Af danske tweedvarer har afdelingen været i stand til at levere dobbelt så meget som i 1939.

Leveringen af udenlandske, trykte silkestoffer har været en del bedre end i 1946, hvorimod ensfarvede kvaliteter fra de danske leverandører ikke har været lettere at fremskaffe, idet væverierne stadig klager over garnmangel.

Af de forskellige arter tæpper har det ikke været muligt at fremskaffe vat- og krøluldstæpper; flonelstæpper har ikke måttet indføres, og det har heller ikke været tilladt at fremstille disse her i landet; af uldtæpper har afdelingen derimod leveret samme kvantum som i fjor.

Leveringen af arbejdstøj fra bomuldskonfektionsfabrikken har været en del bedre end i fjor; men da der i årets løb kun har kunnet fås restleverancerne af købene i 1946 af udenlandske overalls og kedeldragter, udgjorde det samlede kvantum det samme som i fjor.

Om leveringsmulighederne for 1948 skal nævnes et stort køb af trykte silkestoffer, som ventes hjem i løbet af foråret.

GROVVARE-AFDELINGEN

Disponent A. Melchert

Med de indskrænkede valutatildelinger i året 1947 kunne grovvareafdelingen ikke nå op på samme omsætning som i året 1946.

Til linoleum blev kun bevilget et ringe beløb, og denne artikel var klausuleret til kun at måtte anvendes til bestemte formål.

Til voksdug, stragula, symaskiner og gulvtæpper blev der overhovedet ikke givet indførselstilladelse.

Omsætningen af presenningdug var — som året forud — meget stor, og F.D.B. kunne til stadighed tilfredsstille efterspørgselen.

Af senge og madrasser og lignende var omsætningen meget tilfredsstillende. Gulv- og karkluderationerne måtte desværre nedskæres i sidste kvartal af året; grunden hertil var fabrikkernes svigtende leveringer.

Sengetøj kunne kun fremskaffes i begrænset mængde, idet tilførslerne af cambric fra udlandet var meget små, og de danske fabrikker endnu ikke må fremstille bolster.

Fabrikkerne er igen begyndt at fremstille fiskegarn, og F.D.B.s tildeling, som viderefordeles på bedste måde til fiskere, fastsættes af direktoratet for vareforsyning.

Det er vanskeligt på nuværende tidspunkt at udtale sig om det kommende år, efter alt at dømme er udsigterne ikke særlig gode.

PRØVE-AFDELINGEN »DEN TAVSE SÆLGER«

Afdelingschef J. Stadager

Prøveafdelingen „Den tavse sælger" har i 1947 fortsat været ude af stand til at bestride sine egentlige opgaver. Derimod har afdelingen haft øget beskæftigelse med „særlige arbejder", d.v.s. arbejder for andre afdelinger.

Afdelingen har i 1947 fremstillet for ialt kr. 49.000 mod kr. 35.000 i 1946. Stigningen skyldes hovedsagelig en øget fremstilling af løsbladebind til brugsforeningernes varebøger, der nu føres på løsblade mod tidligere i faste protokoller.

Om fremtiden er det meget vanskeligt at udtale sig. Situationen tegner sig ikke særlig lyst med hensyn til en rigeligere tilgang af manufakturvarer, der skulle bevirke, at det pány bliver muligt at arbejde med „Den tavse sælger"; men også på området „særlige arbejder" melder vanskelighederne sig, idet den strenge rationering af papir, pap, karton og frem for alt skind i høj grad vanskeliggør afdelingens bestræbelser for ad denne vej at udvide virksomheden.

MANUFAKTUR- OG PAAKLÆDNINGS-MAGASINERNE

Rejseinspektør E. Schiøler Mellerup

Magasinernes samlede omsætning har i 1947 været 12,3 mill. kr. mod 9,7 mill. kr. i 1946 — en fremgang på 26,9 %.

Fremgangen falder først og fremmest på den store omsætning af damekonfektion, som kunne være blevet endnu større, såfremt medlemmerne havde haft flere mærker.

Ser man tilbage på 1947, må man fra et omsætningsmæssigt synspunkt betegne året som godt, selv om forsyningerne langt fra har været tilstrækkelige til at dække efterspørgselen. En fremgang i forsyningssituationen var dog at spore i årets 10 første måneder, indtil gyldighedsfristen for de gamle tekstilmærker udløb, hvilket ligefrem forårsagede hamstring og panikagtige indkøb med det resultat, at beholdningerne til den forestående julehandel var reduceret til et minimum af det ønskelige.

For herrekonfektions vedkommende har 1947 været endnu dårligere end 1946, hvilket i første række skyldes, at importen af kamgarnsstoffer blev delvis lukket, og at den danske produktion af habitstoffer langt fra kunne dække efterspørgselen, og i anden række den store mangel på arbejdskraft inden for konfektionsindustrien.

Med hensyn til året 1948 er det vanskeligt på nuværende tidspunkt at øjne lyspunkter i forsyningssituationen; et enkelt er der dog, og det er de fornylig med Schweiz, Belgien og England afsluttede handelsoverenskomster, som muligvis i 1948 kan lyse lidt op i de stærkt reducerede lagre af tekstilvarer.

ISENKRAM-AFDELINGEN

Direktør J. Christensen
Underdirektør Axel Christensen

I 1947 har isenkramafdelingen leveret en del flere varer end i 1946, hovedsagelig af dansk oprindelse. I 1947 blev der kun importeret isenkramvarer for ialt kr. 2.079.413, medens der i 1946 blev importeret for kr. 4.598.383, altså en betydelig nedgang af importen i 1947.

På grund af svigtende importbevillinger til svenske varer, savnedes næsten hele året Øbergs file, „Bahco" nøgler, snedkerværktøj og flere andre varer. Skovsave og almindelige save var lageret nogenlunde godt forsynet med, medens der har manglet rundsave, såvel fra Sverige som fra England, samt almindelige håndsave, stiksave og rygsave.

Dansk snedkerværktøj som høvle, save i stel og andre danske værktøjsartikler var isenkramafdelingen forholdsvis godt forsynet med.

Kabelfabrikken leverede nogenlunde godt hele året, og bedst var afdelingen forsynet med søm og kædevarer. Glat tråd og trådvæv var der kun mindre partier fremme af.

Almindelige håndredskaber som spader, grebe, roehakker m. m. fandtes der et forholdsvis godt lager af sidste forår, men efterspørgselen kunne alligevel ikke helt dækkes. Skovle blev helt udsolgt sidst på året, da fabrikkerne ikke kunne skaffe jern- og stålplader til fremstillingen.

Af vækkeure kom et lille parti frem fra Schweiz. Hos F.D.B.s gamle tyske leverandører er der købt 2000 vækkeure, som antagelig snart kan ventes. Schweizer lommeure og armbåndsure til damer og herrer var der lidt rigeligere af i 1947. Større ure som bord- og vægure kan ikke skaffes for tiden.

STAALVARER, LÆDERVARER, GALANTERIVARER, OPTISKE VARER m. m.

Disponent H. Møller

Stålvarer. I løbet af året fik F.D.B. en hel del sakse frem fra Belgien, hvorimod det viste sig umuligt at få tilladelse til at indføre knive, dog med undtagelse af et parti engelske bordknive, som kom frem sidst på året. Ellers har man måttet holde sig til danske knive, men da kvaliteten

af disse knive absolut ikke har været tilfredsstillende, har afdelingen været meget tilbageholdende med at købe. Sakse laves nu i Danmark i nogenlunde tilfredsstillende kvaliteter.

Lædervarer. I begyndelsen af året blev der givet tilladelse til at indføre en del lædervarer fra Belgien. Af engelske lædervarer har F.D.B. i løbet af året kun måttet indføre for nogle få hundrede kroner. Da samtidig de danske garveriers tilladelser til fremstilling af portefeuillelæder er skåret betydeligt ned, har det ikke kunnet undgås, at det har knebet meget med at tilfredsstille efterspørgselen efter mapper, bøjletasker, herrepunge o. lign. Garverierne skal stadig først og fremmest forsyne skotøjsindustrien, hvorfor der må regnes med, at det bliver lige så vanskeligt med lædervarer i år. Den i februar 1947 gennemførte prisordning for lædervarer har desuden bevirket, at lædervarefabrikanterne i flere tilfælde foretrækker at sælge direkte til detailforretningerne.

Musikvarer. Ved besøg i Tyskland har F.D.B. været i forbindelse med flere af vore tidligere leverandører i musikvarer. De er alle igang igen, men foreløbig ser det ud til at være håbløst at få tilladelse til at indføre tyske varer.

Optiske varer. Ved besøg på forskellige udstillinger i andre lande er det efterhånden lykkedes at komme i forbindelse med en række førende fabrikker i England, Frankrig, Czekoslovakiet og Schweiz, og da indførselstilladelserne for denne varegruppe har været nogenlunde tilfredsstillende, er der kommet ret gode forsyninger hjem. Når der alligevel har været lidt utilfredshed med brilleleveringerne, må det søges i, at det har knebet med at skaffe uddannet mandskab i tilstrækkeligt antal til afdelingen. Dette forhold gør sig desværre stadig gældende, hvorfor der fortsat må regnes med nogen leveringstid. I kikkerter er der også kommet ret gode leveringer frem. Bevillinger har imidlertid været forsynet med klausul om, at kikkerterne kun må sælges til fiskere eller andet maritimt brug.

Skriveartikler. Billige fyldepenne har det knebet med. Hen paa året begyndte de stærkt opreklamerede kuglepenne at dukke op i dansk fabrikat. Sammenlignet med, hvad kuglepenne koster i Amerika, er de danske kuglepenne alt for dyre, ligesom kvaliteten af en hel del af de danske penne ikke står på højde med, hvad der laves i Amerika. Det har imidlertid ikke været muligt at få indførselsbevillinger for udenlandske penne. Skrivepenne har det knebet meget med.

Galanterivarer. Udenlandske galanterivarer har så godt som slet ikke kunnet indføres, men da der efterhånden er kommet en betydelig dansk fabrikation i gang, har afdelingen egentlig været godt forsynet med en række varer, der kunne bruges som gaveemner. For tiden har mange af disse firmaer dog vanskeligheder med at få tildelt råvarer til fabrikationen, når det drejer sig om hjemmemarkedet. Alt i alt må omsætningen i galanterivarer i 1947 siges at have været ret god.

Guld-, Sølv- og Pletvarer. Spisebestik har det været meget knapt med, da der gennemgående kun er tildelt fabrikanterne råvarer, når det har drejet sig om eksportordrer. Derimod er det gået en del bedre med forsølvede skåle, fade og lignende, ligesom det har været muligt at tilfredsstille den store efterspørgsel efter bijouterivarer i sølv.

BELYSNINGSARTIKLER, HUSHOLDNINGSARTIKLER m. m.

Disponent Axel Jørgensen

Emaillevarer. Året 1947 bragte en lille bedring med hensyn til emaillevarer, da der har været større forsyninger af råvarer til rådighed, hvorimod forsyningerne af emaillevarer fra udlandet fuldstændigt svigtede.

Galvaniserede varer. Inden for denne varegruppe har afdelingen i det store og hele kunnet klare efterspørgselen på nogenlunde tilfredsstillende måde, men det har ikke været muligt at opnå indførselsbevilling.

Aluminiumsvarer. Forsyningerne af aluminiumsvarer har i 1947 været noget uregelmæssige, hvilket i første række skyldtes, at prisdirektoratet fastsatte priser for køkkenudstyrsartikler fremstillet af aluminium, hvilket bevirkede, at en del mindre virksomheder indstillede fabrikationen, og derigennem opstod der en følelig mangel på en del artikler.

Mejeriartikler. Med hensyn til transportspande i de gængse størrelser har F.D.B. været leveringsdygtig, og det samme gælder mælkesier. Derimod kunne efterspørgselen efter vatfiltre ikke tilfredsstilles, og med mindre der gives adgang for import, vil der ikke kunne forventes en bedring i forsyningerne af denne artikel.

Haveartikler m. m. For en række artikler som plæneklippere, hækkesakse, planteredskaber etc. har efterspørgselen kunnet tilfredsstilles i 1947. Derimod har det ikke været muligt at klare den stadigt stigende efterspørgsel efter havesprøjter og pudderblæsere, selv om de kvantiteter, som kom frem i 1947, var væsentligt større end før krigen. Hvad haveslanger angår, kom der i foråret 1947 forbud mod fremstilling og salg af slange til havevanding.

Elektriske artikler. Desværre indfriede 1947 ikke forhåbningerne med hensyn til støvsugere, elektriske komfurer, elektriske bageovne og flere andre lignende artikler, og forsyningsmulighederne for 1948 er alt andet end gode, da det ikke er sandsynligt, at der vil blive givet indførselsbevilling hertil. Der er leveret en del elektriske køle- og fryseskabe, men der må regnes med forholdsvis lang leveringstid, da fabrikken har vanskeligt ved at fremskaffe de nødvendige råvarer. Endvidere kan det nævnes, at afdelingen har solgt en del elektriske husholdningsmaskiner, men da interessen er meget stor for disse maskiner, og det kniber for fabrikkerne at følge med, må der også her regnes med ret lang leve-

ringstid. Det var desværre ikke muligt at udsende katalog over belysningsartikler i 1947, da forsyningerne kom for uregelmæssigt frem. Bortset fra lysekroner med glasbesætning var der dog et righoldigt udvalg og et pænt salg i alle belysningsartikler. Desværre svigtede forsyningerne til en vis grad for metaltrådslamper og sikringsmateriels vedkommende, da de hjemlige fabrikker har savnet såvel råvarer som arbejdskraft, og importbevilling har det ikke været muligt at opnå.

Støbegods. Sammenlignet med året forud, bragte året 1947 et stærkt forøget salg af støbegods.

GLAS, PORCELÆN OG FAJANCE

Disponent Poul Jensen

Indførselen var i 1947 væsentlig mindre end det foregående år. Direktoratet for vareforsyning kunne ikke anerkende kravene om større indførsel af blot de nødvendigste husholdningsvarer i glas og fajance, idet det blev gjort gældende, at man måtte anvende de sparsomme valutabeholdninger til endnu vigtigere varer, først og fremmest råvarer til industri og landbrug.

Den forsvindende lille indførsel af husholdningsglas og porcelæn i forbindelse med vanskeligheder med at skaffe råmaterialer og arbejdskraft til den hjemlige industri har bevirket, at 1947 sluttede med et så stort udækket behov for disse artikler som måske aldrig før. Thi selv om også de danske glas- og porcelænsfabrikker sidst på året på nogle områder udnyttedes fuldt ud, kunne produktionen, der normalt kun dækker en meget lille del af behovet herhjemme, langt fra tilfredsstille efterspørgselen, så meget mindre som der fra myndighedernes side stilledes store krav, dels om direkte eksport af færdigvarer og dels om fremstilling af visse samfundsvigtige artikler som f. eks. mælkeflasker, medicinflasker o. lign.

Af de almindelige husholdningslervarer som syltekrukker, fade o. lign. kunne der i 1947 ikke leveres tilstrækkeligt som følge bl. a. af mangel på råvarer og brændsel. Derimod har der ingen knaphed været på den mere luksusbetonede keramik som vaser og skåle m. m., og der var i virkeligheden ved årsskiftet tale om en overmætning af markedet med disse artikler, hvilket gav sig udslag i meget ringe efterspørgsel.

Eksportkrav, der for hver dag tiltager i styrke, synes at skulle berøve hjemmemarkedet en endnu større del af den indenlandske produktion af glas, porcelæn og fajance i 1948 end i det foregående år, og da der fra myndighedernes side næppe vil blive tilladt større import end i 1947 — er der ikke nogen bedring i sigte foreløbig. Det synes dog i 1948 at skulle blive lidt bedre med syltekrukker og andre husholdningslervarer samt med henkognings- og sylteglas, men en rationering af henkognings- og sylteglas vil dog ikke kunne undgås.

BØRSTEVARER m. m.

Disponent E. Andersen

I året 1947 har afdelingen været fuldt leveringsdygtig i piasavavarer, hvorimod det har knebet lidt med levering af hårvarer på grund af, at der har været ringe tilførsel af hår fra det hjemlige marked, og at der overhovedet ingen import har fundet sted af hår fra udlandet.

Havemøbler. F.D.B. har i det forløbne år været godt forsynet med sammenklappelige møbler og havemøbler af asketræ og naturtræ, ligesom af liggestole med stof af ren bomuld.

Barnevogne. De fabrikker, F.D.B. har forbindelse med, har et stort fabrikationsprogram, som omfatter mange forskellige typer og udførelser, og det har derfor ikke kunnet undgås, at der af og til har været nogen ventetid, men leveringerne er i det store og hele foregået temmelig godt.

Hvis uforudsete hindringer ikke indtræffer, skulle der for ovennævnte artiklers vedkommende i år kunne regnes med omtrent samme leveringsmuligheder som i 1947.

LEGETØJ, SPORTSARTIKLER OG FISKERIARTIKLER

Disponent V. Jurs

Legetøj og juleartikler. Det har været muligt at fremskaffe gode forsyninger af legetøj og juleartikler fra danske fabrikker, medens det for tiden er fuldstændig umuligt at indføre disse artikler fra udlandet. Der er overhovedet ikke givet indførselsbevillinger til legetøj og juleartikler i 1947. Det største salg har ligesom i de senere år ligget i trælegetøj, dukker, spil, billedbøger o. lign.; medens det har knebet med mekanisk legetøj, bedre ting i musikvarer, børneservicer og andre af metal forarbejdede varer. Beholdningerne af glaspynt og fehår slap op ved udgangen af 1946, og forsyningerne af stjernekastere og knallerter har været knappe og uregelmæssige.

Sportsartikler. Også i sportsartikler har man måttet klare sig med hjemmeproduktionen, idet importen har været praktisk talt lig nul. I de kendte danske fod- og håndbolde, tennis- og badmintonketsjere samt i tilbehør hertil har efterspørgselen kunnet tilfredsstilles, hvorimod det har knebet med fodboldblærer og tennisbolde. I ski har afdelingen været velforsynet med prima danske kvaliteter, og der er også kommet mindre partier frem fra Norge og Finland. Kælke har igen kunnet leveres i den eftertragtede udførelse med vinkeljernsmeder.

Fiskeriartikler. Der har i årets løb været et ret godt udvalg i lystfiskeriartikler omfattende ca. 300 numre, men der har dog været mangel på en del ting, i særdeleshed liner og billigere fiskestænger. For erhvervsfiskekroge har leveringstiden fra den norske fabrik været op til et år.

MØBEL-AFDELINGEN

Ekspeditionsleder Kaleb Rasmussen

Heller ikke i 1947 var det muligt at få F.D.B.s møbelleverandører til at øge leveringerne, og omsætningen blev derfor praktisk talt den samme som året før: kr. 1.462.291 i 1947 mod kr. 1.450.081 i 1946. Udsigterne tegnede ellers tidligere på året lysere. I foråret overtog F.D.B. den nyopførte møbelfabrik i Tarm, der allerede ved overtagelsen så småt var begyndt at arbejde. Meget skulle imidlertid tilrettelægges og ændres på fabrikken, og produktionen kunne derfor kun øges langsomt. Der var grund til at tro, at omsætningen kunne øges med den nye produktion i Tarm; men henpå høsten nedbrændte den fabrik, der var F.D.B.s største leverandør og var i gang med at udføre meget store ordrer, som nu ikke kunne leveres; herved forringedes afdelingens leveringsdygtighed stærkt.

Da fabrikken i Tarm vil komme op på en langt større produktion i indeværende år, og fabrikken i Hårby er ved at komme i gang og senere på året vil blive fuldt leveringsdygtig, står man endelig overfor det tidspunkt, hvor F.D.B. efter adskillige års forløb skal til at arbejde for en betydelig udvidelse af møbelsalget.

Antagelig i slutningen af april åbnes en møbeludstilling i to butikker, der slås sammen i F.D.B.s ejendom i Odense, og herfra vil det i samarbejde med brugsforeningerne på Fyn blive søgt at udvide møbelsalget meget væsentligt. I efteråret åbnedes der en møbeludstilling i isenkramafdelingens nye lokaler i Esbjerg, og herfra vil arbejdet på at sælge F.D.B.s gode møbler blive aktiviseret.

Endvidere overvejes det i løbet af forsommeren at indrette en møbeludstilling i Kolding.

RADIO- OG FOTO-AFDELINGEN

Afdelingschef F. Brask

For radio- og fotoafdelingen blev året 1947 ikke godt. I begyndelsen af året var det endnu vanskeligt at få leveret radiomodtagere af de typer, som forbrugerne ønskede. Det var ventet, at der i de sidste år af besættelsen var opsparet behov for nye radiomodtagere, men salget har været mindre end ventet, således at omsætningen kun blev lidt større end foregående år og for lille i forhold til lagerbeholdning og indkøb. På grund af de unormale forhold har man måttet regne med lange leveringstider fra fabrikkerne og måttet disponere på langt sigt. Fortjenstmulighederne har været mindre end nogensinde, fordi fabrikkerne efter myndighedernes forlangende har reduceret rabatterne for at undgå alt for store forhøjelser af forbrugerpriserne. Ekspeditionen af varerne har været besværlig og dyr på grund af uregelmæssige leveringer fra fa-

brikkerne og vanskeligheder med fordelingen. Radioreparationsværkstederne har været godt beskæftiget; det samme gælder foto atelier og foto anstalt, skønt mangelen på materialer har været stærkt stigende. Fotografiapparater, film og andre fotoartikler har praktisk talt ikke kunnet leveres på grund af importbegrænsningen.

Isenkramafdelingens samlede omsætning incl. møbelafdelingens og radio- og fotoafdelingens omsætning androg i 1947 kr. 36.388.126, hvilket er 3,3 % mere end året forud.

Indtjeningsmulighederne var som følge af prisreduktionerne ikke gode i 1947.

I den tid, der er gået af året 1948, har der været lidt større omsætning end i den tilsvarende periode 1947.

SKOTØJS-AFDELINGEN

Forretningsfører Axel Pedersen

Forventningerne ved årets begyndelse med hensyn til mulighederne for at fremskaffe flere varer er i det store og hele blevet indfriet. Skotøjsafdelingen har været mere leveringsdygtig end i det foregående år, men har ikke været i stand til at dække efterspørgselen i fuldt omfang.

Den planlagte omstilling af egenfabrikationen fra hjemmefodtøj til promenadefodtøj blev i løbet af året gennemført fuldtud og medførte, at afdelingen ikke var i stand til at dække selv det mest påkrævede behov for hjemmefodtøj, men i sidste halvdel af året blev det muligt at fremskaffe disse varer i sådant omfang, at årets samlede salg af hjemmefodtøj steg med 19 % i forhold til 1946.

Den totale omsætning steg med ca. 1 mill. kr. fra kr. 5.414.134 i 1946 til kr. 6.326.252 i 1947 eller med 16,8 %.

Afdelingens samlede omkostninger er trods omsætningsstigningen nedbragt betydeligt.

Afdelingens økonomiske resultat må betegnes som tilfredsstillende.

Afdelingens salg af såvel eget som fremmed fabrikat i henholdsvis 1947 og 1946 fordeltes således:

	1947	1946	Bevægelse	%
Promenadefodtøj	176.696 par	142.378 par	34.318 par	24,1
Hjemmefodtøj	158.332 par	133.119 par	25.213 par	19,0
Træfodtøj	408 par	17.524 par	17.116 par	97,7
Lærredssko	90.796 par	90.536 par	260 par	0,3
Gummistøvler	139.776 par	109.517 par	30.259 par	27,6
Ialt.....	566.008 par	493.074 par	72.934 par	14,8

Det nye år er begyndt med god fremgang, men om linien kan holdes er tvivlsomt. De store nedslagtninger af kreaturer i sidste halvdel af 1947 vil sandsynligvis forårsage mangel på råhuder i løbet af kort tid.

Fra prisdirektoratet kan der i den nærmeste tid forventes nye avancebestemmelser, som vil påvirke afdelingens økonomiske resultat i 1948 i negativ retning.

CYKLE- OG MOTOR-AFDELINGEN

Afdelingschef Chr. Haslund

Omsætningen blev kr. 3.046.000 mod kr. 2.982.000 i 1946 — en stigning på 2,2 %.

Af *cykler* blev der ialt udsendt 3.844 stk. eller 7,1 % færre end i 1946. Grunden hertil var, at der i 1947 overhovedet ikke blev givet bevillinger til import af færdige cykler, og de danske fabrikker var ikke i stand til at producere tilstrækkeligt med stel og dele.

*Autogummi*omsætningen faldt med 57 % til kr. 135.000. Siden krigens afslutning har F.D.B. ikke selv haft import, idet Sverige stadig ikke kan eksportere. I 1947 har F.D.B. fået forhandlingen af et anerkendt, amerikansk mærke, men har indtil nu ikke modtaget importbevillinger. Forhåbentlig sker der en ændring i dette forhold i 1948.

Omsætningen af *cykle- og automobiltilbehør* steg med 11 % til kr. 2.258.000. Leverancerne af dæk og slanger steg med henholdsvis 37 og 50 % i forhold til 1946.

De to første måneder af 1948 har vist en meget kraftig omsætningsstigning, men dette vil dog næppe være slutresultatet for 1948. Salget af cykledæk og slanger vil antagelig kulminere omkring august-september, idet produktionen på de danske fabrikker igennem længere tid har ligget på det dobbelte af førkrigens. Produktionen af cykler er afhængig af tilførslerne af dele, hvoraf kæder, eger og nav er det vanskeligste at fremskaffe. Fabrikationen af cyklestel vil ligeledes være afhængig af importen, og fabrikanterne er ikke optimistiske. En udvidelse af handelen med Tyskland ville betyde en afgørende bedring.

TRÆLAST-AFDELINGEN

Afdelingschef H. Jacobsen

Omsætningen har i 1947 været kr. 221.345 mod kr. 346.813 i 1946, og den omsatte mængde af brædder, planker og tømmer 24.000 kbf. mod 47.000 kbf.

Klausuleringen af trælast har omfattet større mængder end foregående år, og dette har bevirket, at lageret er noget større end sidste år.

Af krydsfiner har afdelingen fået ca. halvdelen og af isoleringsplader ca. en trediedel af importen i 1946, men disse har været stærkt klausuleret.

Det ser ud til, at importen af trælast i 1948 vil blive af samme størrelse som i 1947.

FRØ-AFDELINGEN

Direktør A. B. G. Bagge-Andersen

Den usædvanlige hårde vinter 1946—47 påvirkede i meget mærkbar grad frøafdelingens virksomhed i 1947, dels med hensyn til selve ekspeditionen, dels ved ødelæggelse af mange frøkulturer. Årets omsætning blev den hidtil største, nemlig kr. 29.497.023 mod kr. 24.847.082, hvilket er en stigning på 18,7 %. På grund af det gennemgående dårlige frøudbytte i 1946 blev frøpriserne ansat relativt højt, og detailprisen pr. kg blev i gennemsnit 496 øre mod 429 øre året forud. De høje priser har utvivlsomt manet til en vis sparsommelighed, og det viste sig da også, at landets samlede omsætning af markfrø dalede betydeligt, hvilket iøvrigt også var tilfældet året forud. Alene nedgangen i omsætningen af kløver-, græs- og roefrø har de nævnte to år andraget næsten 1 mill. kg. — F.D.B.s omsætning er også dalet lidt, men dog ikke forholdsvis nær så meget. D.L.F.s leveringer androg godt 18 mill. kr.

Omsætningen af havefrø viste en glædelig stigning både i mængde og beløb, og det samme kan siges om læggekartofler.

Med hensyn til hønse- og kyllingefoder er forholdene fremdeles meget vanskelige, og på grund af manglende råvarer er fremstillingen ikke sket konstant. Omsætningen, der ikke er medregnet i ovennævnte beløb, androg kr. 1.297.611 eller næsten som året forud, hvor den var kr. 1.269.269.

Årets økonomiske resultat kan betegnes som meget tilfredsstillende og foruden forskellige henlæggelser blev det besluttet at godskrive foreningerne 2,5 % af købet for markfrø. — Havefrø henregnes som bekendt til almindelige dividendeberettigede varer.

For at modvirke en mindre hensigtsmæssig fordeling af roefrø til brug i foråret 1948 blev der af landbrugsministeriet i maj 1947 (efter normal sædetid) udstedt forbud mod udlevering af foderroefrø. På det daværende tidspunkt var der stærkt begrundet frygt for stor skade på frøavlsarealerne især af rodfrugtfrø (det samlede frøavlsareal til høst i 1947 blev senere optalt til 41.271 ha mod 51.802 ha i 1946). Det viste sig i høj grad at være berettiget, og det medførte det heldigvis usædvanlige, at myndighederne påbød rationering af kålroefrø. Alle de pågældende frøpartier blev beslaglagt og først frigivet i det omfang, indkomne indkøbsmærker berettigede til, hvilket igen medførte, at ekspeditionens påbegyndelse blev forsinket 8—10 dage. — Det tidligt indtrådte forår i

1948 har yderligere virket ugunstigt rent ekspeditionsmæssigt. — Iøvrigt kan oplyses, at der er truffet foranstaltninger til, at ekspeditionskapaciteten i Odense til næste år bliver betydeligt forøget for at imødekomme ønsket om tidligst mulig levering af markfrø.

Salget i 1948 tegner til at blive meget tilfredsstillende i betragtning af den naturlige mindre omsætning af bl. a. kålroefrø og andre sorter, f. eks. sneglebælg, der tidligere i større udstrækning blev brugt som supplering af de utilstrækkelige tildelinger af kunstgødning.

Fra arbejdet på forsøgsgårdene og forsøgsgartneriet foreligger siden sidste beretning gode resultater fra de officielle statsforsøg. Således er der blevet anerkendt som de bedste i 1. klasse to stammer af Barres og to stammer af fodersukkerroe, endvidere har en stamme af foderærter vist sig som den højstydende, og der ventes også gode resultater vedrørende hvidkløverstammer. Af køkkenurter er ved den såkaldte officielle prøvedyrkning anerkendt: en stamme af gulerod, tre af blomkål, en af pastinak, to af rødbede og en spinatstamme. Endvidere ved statens forsøg to stammer af hvidkål.

Det lokale samarbejde mellem brugsforeningerne og landbo- og husmandsforeningerne kan fremtidig forventes at blive yderligere aktiveret.

FRØFORSØG OG FORÆDLINGSVIRKSOMHED

I samarbejde mellem Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger og Danske Landboforeningers Frøforsyning drives:

Øtoftegård pr. Tåstrup	Forstander H. N. Frandsen, R.
Roskildegården pr. Roskilde	Forsøgsleder O. P. Andersen
Forsøgsgartneriet „Toftø", Tåstrup	Forsøgsleder Reinh. Kristensen
St. Lundgaard, Jebjerg pr. Langå	Forsøgsleder S. A. Fredenslund

F.D.B.s FORRETNINGSFØRERE

KOLONIAL-AFDELINGEN

København:	Forretningsfører F. Parelius
Århus:	Forretningsfører J. Sølvhøj
Kolding:	Forretningsfører V. Teilmann
Randers:	Forretningsfører W. Roslyng
Vejle:	Forretningsfører Fr. Svenningsen
Odense:	Forretningsfører C. V. Larsen
Ålborg:	Forretningsfører Alfred Andersen
Horsens:	Forretningsfører K. Espersen
Nykøbing F.:	Forretningsfører M. Rasmussen
Esbjerg:	Forretningsfører H. J. Hansen
Skive:	Forretningsfører Niels Nielsen
Rønne:	Forretningsfører E. Sonne
Thisted:	Forretningsfører J. Ulriksen
Sønderborg:	Forretningsfører Aage Kappel
Slagelse:	Forretningsfører P. Grønholt-Pedersen
Vemb:	Forretningsfører E. Lillienhoff Jørgensen

MANUFAKTUR-AFDELINGEN

Århus:	Forretningsfører A. Houengaard
Odense:	Forretningsfører I. P. Rasmussen
Ålborg:	Forretningsfører Evald Petersen

ISENKRAM-AFDELINGEN

Århus:	Forretningsfører P. Petersen
Odense:	Forretningsfører L. Berthelsen
Ålborg:	Forretningsfører Chr. Stephensen
Esbjerg:	Forretningsfører N. Kokkenborg

Fabrikkerne

KRYDDERIPAKKERIET I ÅRHUS

Forretningsfører J. Sølvhøj

Tilførslerne af råvarer til pakkeriet har i 1947 været væsentlig mindre end i 1946. Ved overgangen fra sidstnævnte år til beregningsåret havde pakkeriet imidlertid ret gode beholdninger af råvarer og blev derved i stand til at udnytte kapaciteten fuldtud den første halvdel af året, medens dette i mindre grad har været tilfældet i årets sidste halvdel.

Pakkeriet har i det væsentlige kunnet dække behovet for krydderier hele året igennem, og det samme gælder bagepulverne. Leveringerne af budding- og kræmpulvere har også været tilfredsstillende, men en rationering af disse produkter har dog ikke kunnet undgås.

Essenser og andre flydende varer har kunnet leveres i samme udstrækning som året forud, men det kniber mere og mere med at få returneret flasker og glas til disse varer.

Omsætningen var i 1947 kr. 2.143.667 mod kr. 2.073.903 i 1946, en stigning på kr. 69.764 eller 3,4 %. Denne stigning har kun været muliggjort ved at angribe råvarelageret ret kraftigt. Ultimo 1946 androg pakkeriets samlede varelager kr. 736.000 og ultimo 1947 var det nedbragt til kr. 524.000.

Den udleverede vægtmængde var nogle procent højere end året forud, hvorimod antallet af pakninger var gået lidt ned.

Såvel brutto- som nettooverskudet var højere end i noget tidligere år.

Udsigterne for indeværende år er alt andet end gode for pakkeriets vedkommende. Der er endnu ikke givet bevillinger til import af krydderier, og der har fundet en betydelig nedskæring sted i tildelingerne af råvarer til fremstilling af bagepulvere samt til budding- og kræmpulvere. Hvis ikke Marshall-planen senere på året på afgørende måde vil bringe en ændring i disse forhold, er det mest sandsynligt, at pakkeriets omsætning vil blive mere end halveret, og at det økonomiske resultat vil komme til at stå i forhold hertil.

KOLDING FABRIKKERNE

Direktør, civilingeniør V. Vilstrup

Driftsleder: Civilingeniør Max Mortensen - Fuldmægtig: Niels Kjeldsen, H.A., H.D.

Omsætningen blev 14,3 mill. kr. — eller lidt mere end i 1946. Dette beløb omfatter afgiften på kaffetilsætning, kr. 578.500, medens emballageomsætningen, kr. 763.500, og afgiften på sukkervarer, kr. 3.676.700, ikke er medtaget. På grund af den ringe udnyttelse af kapaciteten var overskudet beskedent. Fabrikkerne beskæftigede gennemsnitligt 303 mandlige og kvindelige arbejdere mod 315 året forud. Den udbetalte arbejdsløn androg kr. 1.581.000 mod kr. 1.541.000 i 1946.

KAFFERISTERIET

havde jævn, men alt for ringe beskæftigelse, da det er beregnet for en kapacitet af 4000 t, medens omsætningen kun var 1443 t, hidrørende fra rationeringen, der i 1947 var 21 mærker à 125 g mod 24 mærker i 1946. Som et lyspunkt kan det noteres, at priserne på kaffe faldt fra kr. 5,00 til kr. 4,84 pr. kg. Da kaffeforsyningen led meget under isvintrene de foregående år, ristes nu al kaffe til København, Slagelse og Nykøbing F. afdelinger i hovedstaden, ligesom F.D.B. driver et risteri på Bornholm.

Kaffetilsætning fremstilles på de ledige kafferistemaskiner. Omsætningen var 906 t eller 44 % mere end i 1946, og salget af kunstkaffe udvikler sig således tilfredsstillende, idet dog salget af ⅛ pakker er for ringe. F.D.B.s andel i hele landets salg er kun 7,5 % og burde kunne fordobles. Omsætningen udgjorde kr. 1.762.000, medens kaffeomsætningen blev kr. 6.053.000.

CHOKOLADE- OG SUKKERVAREFABRIKKERNE

Nedskæringen af kakaobønnetildelingen var katastrofal. Der kunne ikke engang fremstilles halvdelen af produktionen i 1946. Hvis det ikke var lykkedes at eksportere et anseligt kvantum spisechokolade, ville regnskabet have vist et stort underskud, idet generalomkostningerne ikke kunne dækkes af avancen på hjemmemarkedet. Der eksporteredes kun 10 t til Sverige, medens det lykkedes at afsætte 200 t til Svejts, spisechokoladens hjemland, gennem Forenet Andels Eksport, det nydannede andelsselskab for udførsel af F.D.B.s overskudsproduktion. Desuden solgtes et betydeligt kvantum kunsthonning til Kooperativa Förbundet i Sverige. Ialt eksporterede F.D.B. for kr. 1.422.000 til udlandet.

Tildelingen af sukker var i 1947 32 % mindre end i 1946, og dette er grunden til den tilbagegang, som omsætningen i omstående tabel viser, og som naturligvis også giver sig udtryk i driftsresultatet.

	1947			1946	
	t	i % af 1946	1000 kr.	t	1000 kr.
Spisechokolade	399	÷ 55	1.865	885	3.253
Kakaopulver	215	+ 8	399	199	314
Konfekt	231	÷ 23	1.028	300	1.097
Bolsjer	365	÷ 6	951	390	905
Dragée	159	+ 1	442	157	406
Marmelade	217			178	353
Hybenekstrakt		+ 30	460	17	
Sirup	36				

Eksportvarerne er ikke medtaget i denne opstilling.

Om udsigterne for 1948 kan det siges, at beskæftigelsen bliver afhængig af, om forbrugerne afleverer såvel deres kaffe- som chokolademærker til brugsforeningerne. For hvert mærke, der indsendes til F.D.B., bliver fabrikken i stand til at forøge produktionen.

FABRIKKERNE I VIBY, JYLLAND

Direktør, civilingeniør P. Grønborg
Fuldmægtig W. Holmskov

MARGARINEFABRIKKEN

Driftsleder: Civilingeniør Th. T. Bie

Margarinefabrikkens produktion i 1947 bestemtes af rationeringen, der i løbet af året fik en betydelig forskydning fra smør til margarine, således at rationeringen i sidste kvartal lød på 6 margarinemærker af 13 smør- og margarinemærker; dette svarede til ca. 28 % af førkrigsproduktionen.

Fra 1. juni blev det bestemt, at bordmargarinen skulle „følge mærkerne". Fra 1. december 1947 ophørte fremstillingen af „Bageblanding 41". I stedet for denne og de kvantiteter af bordmargarine, der havde været tildelt bagere, fik disse nu rulle-compound og røremargarine. Samtidig bestemtes, at også disse skulle „følge mærkerne".

I løbet af året deltog margarinefabrikken sammen med de øvrige af landets større fabrikker i en eksport af margarine til Polen, der selv leverede de nødvendige råvarer, og der er sluttet aftale om en ny levering for 1948. Endvidere fremstilledes for eksport til England et parti bagevare, en blanding af margarineråstoffer og sukker.

Salget til hjemmemarkedet var:	1947	1946
Bordmargarine	4.677.153 kg	979.000 kg ($^{15}/_{8}$-$^{31}/_{12}$)
Bageblanding 41	46.030 kg	51.744 kg
Rulle-compound	2.632 kg	—
Røremargarine	3.502 kg	—

Den samlede omsætning var i 1947 kr. 12.404.181 mod kr. 2.429.415 i 1946. Margarinefabrikken beskæftigede 82 personer i 1947 mod 126 i 1939.

DEN KEMISK-TEKNISKE FABRIK - SENNEPSFABRIKKEN

Driftsleder: cand. pharm. H. Steenbuch Jensen

I 1947 har der været store vanskeligheder ved fremskaffelse af de råstoffer, der er vigtige for fabrikationen i den kemisk-tekniske fabrik, ligesom også vanskelighederne ved fremskaffelse af glas-emballage og blik-emballage samt af metal-tuber har haft stor indflydelse på hvilke mængder, der fra fabrikken har kunnet leveres af artikler i disse emballager.

Fast bonevoks har ikke kunnet leveres hele året grundet på råvaremangel, hvorimod fabrikken har været fuldt leveringsdygtig i flydende bonevoks. Skosværte er leveret i dåser af forskellig kvalitet, bl. a. bakelit, på grund af vanskeligheder med at skaffe tilstrækkeligt med hvidblikdåser.

Af kulør og soya leveredes 212.460 kg i 1947 mod 220.945 kg i 1946, og af gaveæsker til julesalget leveredes i 1947 ligesom i foregående år et stort antal — ca. 20.000 stk.

I maj måned påbegyndtes fremstillingen af ukrudtsmidlet Stirpan og af Tirat møltabletter. Senere optoges fabrikationen af afsvampningsmidlet Ceranit til afløsning af Dahmit, som har været fremstillet igennem en række af år.

Den kemisk-tekniske fabriks omsætning var kr. 2.164.853 i 1947 mod kr. 2.237.493 i 1946. Altså et fald på 3,25 %.

Sennepsfabrikken har haft store vanskeligheder med fremskaffelsen af den nødvendige emballage, glas og spande, og returemballagen har derfor været af stor betydning for fabrikkens leveringsmuligheder. Der udleveredes 176.318 kg sennep i 1947 mod 189.394 kg i 1946. Omsætningen i 1947 var kr. 317.241 mod kr. 282.775 i 1946. Altså en stigning på 12,2 %. Sennepsfabrikken beskæftigede 8 personer i 1947 mod 5 i 1939.

REBFABRIKKEN

Driftsleder: Ingeniør A. Rasmussen

Rebfabrikkens produktion var i 1947 omtrent af samme størrelse som i 1946 og var tildels bestemt af den råvaremængde, der var til rådighed. Fiskerireb blev fremstillet af manila, idet der dog i begyndelsen af året

ligesom i 1946 anvendtes sisal. Behovet kunne omtrent dækkes. Landbrugsreb fremstilledes af dansk hørblår, og fabrikken var fuldt leveringsdygtig i denne vare. Af kokosreb kneb det med importbevillinger, så ordrerne ikke fuldt kunne dækkes.

Der blev ikke i 1947 fremstillet høstbindegarn af papir. De første 10 måneder blev der til fremstillingen anvendt sisal med iblanding af dansk skættehør. På grund af den dårlige hørhøst blev der ingen skættehør af 1947-avl til brug for høstbindegarnsfremstillingen, og myndighederne måtte derfor give importtilladelse for de nødvendige mængder af sisal.

Fra reb- og høstbindegarnsfabrikken udleveredes følgende kvanta:

	1947	1946
Reb og rebvarer.....	911.793 kg	962.196 kg
Høstbindegarn	2.725.248 kg	2.704.761 kg

Den samlede omsætning i 1947 var kr. 10.798.117 mod kr. 8.384.619 i 1946. Altså en stigning på 28,8 %. Rebfabrikken beskæftigede 192 personer i 1947 mod 105 i 1939.

SÆBEFABRIKKEN

Driftsleder: Civilingeniør K. P. Petersen

Sæbefabrikken begyndte året med produktionskvoter og råvaremangel som de tidligere år. Fra 1. oktober blev produktionsordningen imidlertid ændret, så „produktionen følger mærkerne". Herved opfyldtes et af F.D.B. længe næret ønske. I råvaremangelen er der derimod ikke udsigt til nogen bedring.

På grund af sodamangel ophørte fra januar 1947 produktionen af de sodaholdige vaskemidler Blega og Kalka. (Produktionen af Blida og Lessive var allerede standset i oktober 1946.) Fra oktober 1947 blev det på grund af papirmangel forbudt at pakke sæbespåner i kartoner og at indpakke toiletsæbe og marseillesæbe.

Toiletsæbens sammensætning er den samme som før krigen og ganske overvejende som 80 % sæbe. Siden oktober 1947 er der fremstillet koldrørt kokossæbe med ca. 60 % fedtsyreindhold. Produktionen af 5 % rensemiddel Mars er steget meget stærkt, og det har ikke været muligt at tilfredsstille efterspørgselen på grund af emballagemangel.

Parfumesituationen har været vanskelig. En del af de lugtestoffer, som normalt bruges, har ikke kunnet skaffes, og det har gentagne gange været nødvendigt at ændre sammensætningen af de anvendte parfumer.

Den samlede omsætning af sæbe m. v. omregnet til fedtsyre var i 1947 1.714.369 kg fedtsyre mod 1.614.101 kg fedtsyre i 1946. Omsætningen på sæbefabrikken var kr. 6.820.243 i 1947 mod kr. 6.787.935 i 1946. Sæbefabrikken beskæftigede 72 personer i 1947 mod 75 i 1939.

CIGAR- OG TOBAKSFABRIKKEN I ESBJERG

Direktør L. C. Larsen

Driftsleder: Ingeniør H. F. Hoffmeyer

Den bedring i kvaliteten af tobaksvarer, som sporedes i 1946, er fortsat i 1947 og er for nogle produktioner fuldt på højde med førkrigsproduktionen.

For spunden skrå, kardus og snus er kvaliteten nu den samme som før krigen, og det samme kan for så vidt siges om shagfabrikationen, idet der nu kun anvendes ganske lidt af den engelske dominion-tobak, som forøvrigt er af en ganske god kvalitet.

Forholdene for cigar-, cerut- og cigarillos produktionen er ikke helt så lyse som for de førstnævnte tobaksvarer, idet der stadig mangler tilførsler fra Sumatra af dæk- og fra Java af omblade. Den tilførsel af råtobak, der kommer fra Sumatra og Java, er stadig så lille, at den kun kan dække forbruget af de bedre mærker, og der er næppe udsigt til, at den normale tilførsel af Sumatra og Java tobakker kan gennemføres før 1950—51. Dette vil bevirke, at det endnu et stykke frem i tiden vil være nødvendigt at anvende havana papir som omblade i nogle af de billigste mærker indenfor cigarillos produktionen.

Af nye mærker indenfor shagtobakker er i 1947 udsendt „Malaya" finskåren. Fabrikationen af pladetobak har i 1947 været i stærk fremgang. Af hele fabrikationen for røg og shag er de 50 % flake cut. Af nye mærker i pladetobak er i 1947 udsendt „Royal Oak".

Omsætningen af spunden skrå, som i 1946 og i begyndelsen af 1947 lå meget lavt, har vist fremgang i resten af 1947, men ligger dog endnu for langt tilbage i forhold til andre fabrikker, regnet efter 1939 omsætningen. Det samme må desværre siges om omsætningen af snustobak; her ligger omsætningen meget langt under tallet for 1939.

Omsætningen:

Den samlede pengeomsætning var i 1946		kr. 8.743.369
Den samlede pengeomsætning var i 1947		kr. 9.168.641
Stigning.....	4,9 %	kr. 425.272

Omsætningen fordeler sig således i kr.:

Cigarer, cerutter og cigarillos 1946		kr. 2.770.280
Cigarer, cerutter og cigarillos 1947		kr. 3.019.336
Stigning.....	9,0 %	kr. 249.056
Røg- og shagtobak 1946		kr. 4.927.606
Røg- og shagtobak 1947		kr. 5.164.324
Stigning.....	4,8 %	kr. 236.718

Spunden skrå 1946		kr.	616.662
Spunden skrå 1947		kr.	667.099
Stigning	8,2 %	kr.	50.437
Kardusskrå 1946		kr.	385.460
Kardusskrå 1947		kr.	301.537
Fald	21,8 %	kr.	83.923
Snus 1946		kr.	43.361
Snus 1947		kr.	16.345
Fald	62,3 %	kr.	27.016

Omsætningen i stk. og kg fordeler sig således:

Håndcigarer 1946		‰ stk.	1.021
Håndcigarer 1947		‰ stk.	1.659
Stigning	62,5 %	‰ stk.	638
Formcigarer 1946		‰ stk.	4.448
Formcigarer 1947		‰ stk.	4.037
Fald	9,2 %	‰ stk.	411
Cerutter 1946		‰ stk.	5.530
Cerutter 1947		‰ stk.	3.911
Fald	29,3 %	‰ stk.	1.619
Cigarillos 1946		‰ stk.	13.492
Cigarillos 1947		‰ stk.	15.003
Stigning	11,2 %	‰ stk.	1.511
Røgtobak 1946		kg	12.948
Røgtobak 1947		kg	10.201
Fald	21,2 %	kg	2.747
Shagtobak 1946		kg	121.032
Shagtobak 1947		kg	120.977
Fald	0,05 %	kg	55
Spunden skrå 1946		kg	21.601
Spunden skrå 1947		kg	26.125
Stigning	20,9 %	kg	4.524

Kardusskrå 1946		kg	39.189
Kardusskrå 1947		kg	29.629
	Fald 24,4 %	kg	9,560
Snus 1946		kg	4.905
Snus 1947		kg	1.751
	Fald 64,3 %	kg	3.154

Der er stadig samarbejde med den øvrige tobaksindustri i form af fællesindkøb af råtobak, men det er i den forløbne del af året 1948 yderligere indskrænket og består for så vidt kun inden for cigarindustrien og her kun for enkelte dele af råtobakken (dæk og omblade), som der endnu findes alt for lidt af i det udenlandske marked, men dertil kommer, at de indkøb, der kan gøres på kompensations basis, stadig foretages af fællesindkøbet, idet det anses for uigennemførligt for hver enkelt fabrik at foretage disse.

Tildelingerne af råtobak eller som nu bevillinger til individuelle køb er indtil 1. januar 1946 foretaget i forhold til forbruget i årene 1937—38 og 39, men for at rette på dette stive forhold er basisårene nu lagt om, således at det nu kommer til at gælde årene 1939—46 og 47; det vil med andre ord sige, at såfremt en virksomhed i de nye basisår har brugt mere eller mindre råtobak, så vil dens kvote blive lagt om i forhold hertil. Dette betyder, at F.D.B.s kvote af spunden skrå er gået ned fra 14,8 % til 12,3 %. Her må der gøres, hvad der kan gøres, for i det mindste at vinde det tabte tilbage.

I det store og hele tegner mulighederne for tobaksfabrikationen i 1948—49 sig betydeligt lysere, end de har gjort siden besættelsens første tid.

Der er givet bevillinger til indkøb af råtobak, så produktionen kan sættes op til 1939 produktionen, og fra og med april er F.D.B.s tobaksfabrik oppe på samme produktion som i 1939, men om det skal holde, så må emballagespørgsmålet, der for tiden er så vanskeligt, som det aldrig har været, ordnes.

SKOTØJSFABRIKKEN I KØBENHAVN

Direktør F. W. Bäcker

Skotøjsfabrikkens leverancer til skotøjs-afdelingen viste i 1947 en fremgang på 14,1 %, idet omsætningen steg fra kr. 2.320.473 i 1946 til kr. 2.647.882 i 1947. Fabrikkens produktion i par gik derimod tilbage fra 176.229 par i 1946 til 158.845 par i 1947 som følge af den omlægning af fabrikationen fra hjemmesko til brugsfodtøj, som nu er tilendebragt. Produktionen af brugsfodtøj steg derved 18 %, til 147.419 par.

Den i 1946 påbegyndte modernisering af maskinanlægget fortsattes som et led i planlægningsafdelingens forestående rationalisering af skotøjsfabrikken.

Fabrikken beskæftigede i december 1947 124 skotøjsarbejdere mod 114 i samme måned i 1946. Der er fremdeles mangel på kvalificeret arbejdskraft. For at bøde på denne mangel, der er værst for nådleriets vedkommende, har fabrikken i større udstrækning benyttet sig af hjemmenådlere.

Der er udsigt til, at den i 1947 opnåede forøgede tildeling af over- og underlæder i det nye år kan fastholdes og måske yderligere forøges således, at skotøjsfabrikken kan fortsætte den fremgang de to første måneder af 1948 allerede har bragt.

GARVERIET I ROSKILDE

Direktør Mogens Kemp

Garveriet har i 1947 arbejdet efter en af myndighederne fastsat produktionsplan, efter hvilken produktionen blev fastlagt for hver enkelt lædersort. Formålet var at forøge produktionen af over- og underlæder til skotøjsfabrikationen, medens de mere luksusbetonede lædersorter som kuffertlæder, portefeuillelæder, bogbinderskind og lignende blev stærkt begrænset.

I begyndelsen af året ophævede handelsministeriet sålelæderordningen, hvorefter garveriet frigav rationeringen af reparations-sålelæder til brugsforeningerne. De øvrige lædersorter er stadig under fordeling i forhold til tidligere køb, men som de foregående år har garveriet også i 1947 været i stand til at levere 100 % i tøffellæder og smurtlæder og 150 % i seletøjslæder efter købstallene i 1937—39.

Prisdirektoratet fastsatte den 25. juli 1947 nye kvalitetsbestemmelser for sålelæder med hensyn til udvaskelige stoffer og indhold af hudsubstans. For at kunne overholde disse bestemmelser har garveriet måttet ændre sin fabrikationsmåde. Såvel hudepriserne som læderpriserne har været uændrede gennem året.

Den usædvanlig tørre sommer i fjor bevirkede meget store slagtninger, og tildelingen af råhuder var som følge heraf rigeligere end i 1946. Garveriet har derfor været i stand til at forøge sit råvarelager ret betydeligt, hvilket vil have sin store betydning i 1948, hvor der kan forventes en stærk tilbagegang i slagtningerne.

Garveriets beskæftigelse udmålt i arbejdsløn har været 2 % større end i 1946. Produktionen blev forøget med 13,4 % og ligger 69,1 % over produktionen i 1938.

I læderafgift har garveriet i 1947 til udligningskassen for læder og skotøj betalt kr. 56.463, der ligger kr. 8.182 over afgiften i 1946.

Garveriet har været godt inddækket i materialer, og forsyningsforholdene med hensyn til oversøiske garvestoffer og hjælpestoffer har været nogenlunde tilfredsstillende. De regelmæssige leveringer fra Dansk garveekstrakt i Hillerød, der nu er gået over til levering af ekstrakt i pulverform, har også i 1947 været af stor betydning for garveriets drift.

Garveriets omsætning beløb sig til kr. 2.719.872, hvilket er en fremgang på kr. 204.432 eller 8,1 % i forhold til 1946 og garveriets hidtil største omsætning. Mængdeomsætningen beregnet efter hudeantal androg 27.711 stk., hvilket sammenlignet med 1946 er en fremgang på 3.186 stk. eller 13 %. Også dette er rekord. Afsætningen til skotøjsfabrikken er også forøget, og i forhold til købet i 1937—39 er der en fremgang på 48,2 %. Nettooverskudet har været særdeles tilfredsstillende.

Med hensyn til udsigterne for 1948, forventer garveriet det første halve år at kunne holde en produktion på samme størrelse som i 1947. Omsætningen de to første måneder i 1948 viste en stigning på 3 % i forhold til tilsvarende måneder i 1947.

TRÆSKOFABRIKKEN OG SADELMAGERIET

Bestyrer Vald. Ørum

Træskoafdelingens og sadelmageriets omsætning i 1947 androg kr. 1.175.912, en fremgang fra 1946 på kr. 14.606 eller 1,3 %.

For træskoafdelingen har der gennem hele året været mangel på bunde, og omsætningen er af denne grund dalet med kr. 17.606.

På sadelmageriet har der været fremgang, men mangelen på arbejdskraft bevirker, at man stadigvæk er noget tilbage med leveringen. Omsætningen er steget med kr. 32.213.

For den forløbne del af 1948 har der været fremgang både i træskoafdelingen og sadelmageriet.

KONFEKTIONSFABRIKKEN

Direktør Otto Fløjborg

Driftsleder: Einar Andersen

Fabrikkens omsætning fremgår af følgende tabel:

		1947	1946	Procentvis stigning i forhold til 1946
Herrekonfektion	i kr.	1.040.420	671.561	+ 54,9
	i stk.	10.722	7.609	+ 40,9
Damekonfektion	i kr.	442.935	201.657	+119,6
	i stk.	4.095	2.208	+ 85,5
Kjoler	i kr.	195.264	178.578	+ 9,3
	i stk.	1.655	1.376	+ 20,3
Samlet omsætning	i kr.	1.678.618	1.051.796	+ 59,6
	i stk.	16.472	11.193	+ 47,2

Fabrikken har i årets løb haft mange vanskeligheder med at fremskaffe stof, foer og tillæg af enhver art; desuden har der været mangel paa arbejdskraft.

De danske klædefabrikker og væverier har været hovedleverandører, men har ikke kunnet levere nok til at dække efterspørgselen, der har været meget stor på grund af den store underforsyning fra tidligere år. Importen har også været alt for lille. Fra England, der er den største leverandør, har der været lukket for udstedelse af importbevillinger siden i juni måned, og fra andre ande har der kun været bagateller at få. Et lille lyspunkt er det, at der kom et parti damestoffer hjem, som var lønforarbejdet i Italien; men udsigterne for fremtiden er ikke gode.

BOMULDSKONFEKTIONSFABRIKKEN

Direktør Otto Fløjborg

Driftsleder: Disponent H. V. Møller

Produktionen af standardmaksimal-arbejdstøj viser, som det fremgår af nedenstående tabel, også i år en fremgang i samlet stk.-antal. Denne fremgang er stadig afhængig af, hvor meget garn væverierne er i stand til at skaffe sig fra de danske spinderier samt gennem tilladelse til indførsel af garn fra udlandet. Når en artikel som skjorter udviser tilbagegang, skyldes dette, at direktoratet for vareforsyning har fastsat mindre stof til denne artikel end i 1946.

Det er stadig vanskeligt at fremskaffe tilstrækkelig arbejdskraft; hjemmesyerskernes antal er dog forøget fra 42 til 68, hvilket er omtrent halvdelen af antallet før krigen.

Såfremt det skulle lykkes os at få gennemført nogle store vareudvekslings-køb — der er under udarbejdelse — af stoffer til arbejdstøj fra den britiske-amerikanske zone i Tyskland, vil dette betyde en føle-

lig hjælp til det kvantum standard-arbejdstøj, der ikke gerne skulle blive mindre end i 1947.

Bomuldskonfektionsfabrikkens omsætning har i 1947 været kr. 1.480.359 mod kr. 1.186.168 i 1946, en stigning på 24,8 %. Fordelingen er følgende:

		1947	1946	stigning
Bomuldsjakker	kr.	256.727	228.241	12,5 %
	stk.	25.868	22.400	15,5 %
Bomuldsbenklæder	kr.	446.554	271.600	64,4 %
	stk.	42.292	24.000	76,2 %
Uldne benklæder	kr.	96.591	108.640	÷ 11,1 %
	stk.	4.049	4.340	÷ 6,7 %
Kedeldragter	kr.	17.382	42.680	÷ 59,3 %
	stk.	995	2.350	÷ 57,7 %
Herre-kitler	kr.	106.596	49.470	115,5 %
	stk.	7.254	3.100	134.0 %
Herre- og drenge-skjorter	kr.	325.764	339.500	÷ 4,0 %
	stk.	37.971	41.000	÷ 7,4 %
Dame-kitler	kr.	141.058	102.335	37,8 %
	stk.	10.963	8.300	32,1 %
Diverse	kr.	89.687	43.702	105,2 %
	stk.	8.720	5.801	50,3 %
Samlet omsætning i	kr.	1.480.359	1.186.168	24,8 %
Samlet omsætning i	stk.	138.112	111.291	24,1 %

TRIKOTAGEFABRIKKEN

Direktør Ebbe Groes

Driftsleder: Ingeniør A. Hedemann Schmidt

Trikotagefabrikkens omsætning har i 1947 været kr. 1.585.959 mod kr. 958.120 i 1946 en fremgang på 65,6 %. Omsætningens fordeling på de forskellige varegrupper fremgår af nedenstående tabel:

		1947	1946	stigning
Strømper og sokker	kr.	772.430	486.793	+ 58,7 %
Badetøj	kr.	70.170	—	
Herre overbeklædning	kr.	55.002	20.623	+166,7 %
Herre underbeklædning	kr.	259.595	170.846	+ 52,0 %
Dame overbeklædning	kr.	70	40	
Dame underbeklædning	kr.	66.206	65.119	+ 1,7 %
Børnetøj	kr.	349.458	186.545	+ 87,3 %
Anden trikotage	kr.	12.277	26.249	÷ 53,2 %
Reparation	kr.	751	1.905	÷ 60,6 %
Samlet omsætning	kr.	1.585.959	958.120	+ 65,6 %

Tilførselen af råvarer har været bedre end i 1946 uden dog at være tilfredsstillende.

I årets løb er produktionsforbudene for badedragter, ankel- og skisokker samt halvstrømper blevet hævet.

Den af bestyrelsen i april 1947 vedtagne plan for fabrikkens rationalisering skrider kun langsomt frem, da de i planen forudsete udenlandske maskiner og materialer kun vanskeligt kan fremskaffes på grund af valutamangel og de udenlandske leverandørers ofte årelange leveringstider. Fabrikken har således i år kun modtaget et formanlæg og en enket ny strømpemaskine til svære sokker og skisokker.

Arbejdet med at vedligeholde fabrikkens nuværende maskinpark er både bekostelig og arbejdskrævende, da nåle og reservedele til de i overvejende grad ældre tyske maskiner ikke kan fremskaffes. Reservedele må derfor fremstilles her i landet. Nåle må slagloddes eller maskiner ombygges, så de passer til nålene, der endnu er på lager.

Trods disse vanskeligheder er det dog sandsynligt, at fabrikkens omsætning kan øges yderligere i 1948.

MØBELFABRIKKEN I TARM

Driftsleder: Børge Jensen

Ved F.D.B.s overtagelse af fabrikken den 28. april 1947 var den kun i delvis drift. Der beskæftigedes 28 mand. Pr. 31. december 1947 var der ialt 39 beskæftigede, og gennemsnittet for de forløbne 8 måneder har været 36 mand, hvoraf 3 funktionærer.

Siden overtagelsen er der til afdelingerne og brugsforeningerne leveret 3200 stole, 35 lænestole, 11 sofaer, 26 sovesofaer, 200 skabsmøbler, 175 borde og 50 senge. Disse leverede møbler beløber sig til kr. 170.800. Derudover var der på lager pr. 31. december færdige møbler for kr. 58.000. Ved overtagelsen var værdien af færdige møbler kr. 48.000. Dette giver i de forløbne 8 måneder en produktion paa kr. 180.000. Hertil kommer et lager af halvfabrikata, som pr. 31. december udgjorde kr. 200.000. Ved overtagelsen var der halvfabrikata for kr. 145.000, en stigning på kr. 55.000. Da omkostningerne kun måtte indkalkuleres med en vis procentdel, er denne produktion knap ⅓ af det nødvendige for omkostningernes dækning. Dette har indvirket stærkt på det fremkomne driftsresultat. Medvirkende til det dårlige driftsresultat har også været, at der til nødvendige forbedringer i og ved fabrikken samt til lagrenes oparbejdning er medgået uforholdsmæssig meget uproduktiv tid. Endvidere har udførelsen af diverse tekniske forbedringer, dels direkte, dels indirekte, grebet generende ind i produktionen. Disse tekniske forbedringer vil først være gennemført omkring april 1948, men vil, når de tages i anvendelse, betyde en væsentlig forbedring, idet de vil være medvirkende

til, at produktionen kan forøges og kvaliteten forbedres. Råvarelagrenes oparbejdning er også ved at være tilendebragt. Det er lykkedes at fremskaffe materialer, så produktionen i såvel 1948 som en del af 1949 i det væsentlige skulle være sikret.

For at opnå helt tilfredsstillende resultater, vil det dog efterhånden være nødvendigt at udskifte gamle uhensigtsmæssige maskiner, men de for tiden rådende forhold vanskeliggør gennemførelsen af dette, og det kan ikke med sikkerhed siges, hvornår disse forbedringer kan gennemføres.

De første måneder i 1948 har ikke vist nogen stigning i produktionen, men de gennemførte tekniske forbedringer vil, når de om kort tid tages i anvendelse, bevirke en jævn stigning og skulle gennem hele 1948 bevirke, at omkostningerne dækkes og et overskud også være indenfor mulighedernes grænse.

F.D.B.s REJSENDE

MANUFAKTUR-AFDELINGEN

Kay Christensen, København
Chr. Madsen, Roskilde
Fr. Meyer, Næstved
G. Mosbæk, Ålbæk
Chr. Nornild, Kolding
Arne Pedersen, Nykøbing F.
S. Ringsted, Odense
H. P. Almbæk, Viborg
Karl Hvillum, Holstebro
Andreas Johansen, Århus
Laurits Jørgensen, Randers
Henrik Olsen, Vejle
Niels Kjær Pedersen, Horsens

ISENKRAM-AFDELINGEN

Aage Jensen, København
Johs. Christensen, København
J. P. Pedersen, Slagelse
Kr. Andersen, Nykøbing F.
H. F. Hansen, Odense
Elo Petersen, Kolding
A. Voigt Christensen, Vejle
L. Koch, Silkeborg
N. Chr. Jensen, Århus
Tage Thomsen, Skive
Jac. Andersen, Esbjerg
Otto Hilmer, Ålborg
Sv. Aa. Petersen, Ålborg

FABRIKATIONSARTIKLER

S. Chr. Jensen, Ålborg
Axel Bendixen, Horsens
H. Tikjøb Christiansen, Horsens
Jens P. Jørgensen, Silkeborg
Anders Jensen, Odense
Aage Hansen, Roskilde
Arne Hansen, Næstved
M. Pedersen, Næstved

SKOTØJSFABRIKKEN OG GARVERIET

Jul. Barrit, København
J. Severin Petersen, Ålborg
E. Lauritzen, Jelling
Johannes Larsen, Fruens Bøge

Tekniske afdelinger

ARKITEKTKONTORET

Arkitekt M. K. Michaelsen, M. A. A.

I slutningen af årsberetningen for 1946 anførtes, at der vel for arkitektkontorets vedkommende på langt sigt kunne regnes med balance, at dette måtte forudses, når tiden skulle skæres op i årsafsnit, at disse fra tid til anden kunne vise mindre tilfredsstillende resultater.

Allerede året 1947 blev et sådant i økonomisk henseende, men også på anden måde utilfredsstillende tidsafsnit. Byggerestriktionerne blev yderligere strammede og endte hen på året med et byggestop af meget effektiv karakter, hvortil kom, at også reparationsarbejder begrænsedes.

For arkitektkontoret gav denne udvikling sig bl. a. udslag i en reduktion af personalet fra 31 til 23.

Der er ingen nye brugsforeninger opført i 1947 og kun et meget ringe antal er ombyggede og nymonterede. Her danner H.B. dog en undtagelse, idet der er medvirket ved indretning af 13 nye butikker i lejede lokaler for denne forening.

Bortset fra en tilbygning til rebfabrikken i Viby blev der ikke fra F.D.B.s side stillet kontoret større opgaver i 1947. Under hensyn til de efterhånden meget høje byggepriser, var der egentlig også nok igang i forvejen: Konservesfabrikken i Svendborg, det isenkramlager i Århus, der skal erstatte det under krigen nedbrændte, og de to folkebygninger ved henholdsvis Øtoftegård og Roskildegården, som bliver færdige i år, medens det nok vil trække lidt længere ud med isenkramlageret. En lang række mindre sager har lagt beslag på relativ stor arbejdstid.

Udefra — d.v.s. fra andre andelsselskaber — bragte 1947 værdifulde opgaver. Således medvirkede kontoret ved opførelsen af to ægpakkerier (Vemb og Svendborg) for Dansk Andels Ægeksport og ved opførelsen af et pakhus for Dansk Andels Gødningsforretning i Skive, og for samme forening projekteredes et pakhus i Kolding, der nu er under opførelse. For Andelsbanken er indrettet nye afdelinger i Holbæk og Holstebro. Desuden påbegyndtes i 1947 projekteringen af et centralostelager for Vejleegnens mejerier, og dette arbejde er sat i gang i januar i år. I Roskilde har kontoret bistået Danske Landboforeningers Frøforsyning med en ombygning af de af frøsalget tidligere lejede lokaler.

Med Andelsvaskeriernes landsforening er der sluttet aftale om (gennem en særlig afdeling) at virke som andelsvaskeriernes tekniske konsulent ved opførelse og indretning af vaskerier. I begyndelsen af indeværende år er der indledet samarbejde med Landbrugsrådets kartoffeleksportudvalg om opførelse af et havnelager i Esbjerg og med Jydsk Andels Foderstofforretning om teknisk bistand ved byggearbejder.

Om udsigterne for 1948 er det svært at have nogen mening. Brugsforeningerne er stort set afskåret fra at bygge; det samme gælder for så vidt også F.D.B., idet materialerne fortrinsvis forbeholdes boligbyggeriet og de eksporterende erhverv. Til trods herfor råder der stor travlhed på kontoret, men desværre en travlhed, der ikke med det samme modsvares af tilsvarende indtjeningsmuligheder.

CENTRALLABORATORIET

Laboratorieforstander, dr. techn. J. Bielefeldt

For centrallaboratoriet har året 1947 været præget dels af den strenge vinter, som i 2 måneder nødvendiggjorde, at der arbejdedes med stærkt nedsat arbejdstid, dels af et betydeligt personaleskifte, som sinkede arbejdet.

Antallet af indsendte prøver fordelte sig i 1946 og 1947 på følgende måde på afdelinger og fabrikker:

	1947	1946
Viby fabrikker	380	539
Kolding fabrikker	100	467
Tobaksfabrikken	73	69
Garveriet	16	0
Vejle dampmølle	14	3
Linum	2	10
Svendborg konserves	48	51
Kolonial-afdelingen	570	469
Frø-afdelingen	515	300
Manufaktur-afdelingen	12	21
Isenkram-afdelingen	80	42
Arkitekt- og ingeniørkontor	208	116
Forsøgsgårdene	114	789
Brugsforeninger	150	116
Diverse	89	60
Ialt	2371	3052

Laboratoriet har som sædvanlig undersøgt et antal tørv, der, som venteligt, gennemgående var gode. Det samme kunne ikke siges om formbrændslet; af 176 prøver tilfredsstillede kun 65 prøver de af landbrugsministeriet stillede krav til indholdet af vand og aske.

Laboratoriet har været kolonialafdelingen behjælpelig med forhandlingerne med Løvens kemiske fabrikker angående fremstilling af et koncentrat af D_3-vitamin til vitaminisering af fodertran, og fremstillingen af Detrena foregår under laboratoriets kontrol. For Svendborg konservesfabrik er der udført en større forsøgsrække over henkogningsmetoder, fremstilling af tomatketchup m. v.

Samarbejdet mellem de skandinaviske fællesforeningers kemikere er fortsat, og der er udsendt 6 numre af tidsskriftet Kemisk Teknisk Samvirke. På grund af den strenge vinter og det skiftende personale har det ikke været muligt at fuldende forsøgsarbejde af større omfang.

INGENIØRKONTORET

Civilingeniør H. C. Michelsen

I året 1947 er situationen m. h. t. fremskaffelsen af maskiner og materialer, som ingeniørkontoret bruger, strammet væsentlig, hvilket også har givet sig udtryk i, at leveringstiderne stadig forlænges og vareknapheden breder sig ud over flere og flere områder.

Brændselssituationen i 1947 tegnede sig temmelig dårlig. Ved årets begyndelse indtrådte en streng isvinter, der afskar alle brændselstilførsler til Sjælland såvel af indenlandsk som af udenlandsk brændsel. Da brændselsleverancerne i 1946 på grund af en meget våd sommer kun var blevet opfyldt med ca. en trediedel, stod F.D.B. henvist til successiv supplering med brunkul af de resterende to trediedele, og da tilførslerne udeblev, kom man pludselig i den situation, at den brændselsbeholdning, man havde, kun dækkede otte dages forbrug. Der måtte derfor gribes til meget drastiske foranstaltninger for at nedskære det daglige forbrug og strække beholdningen over en længere periode.

Man ønskede først og fremmest at holde fabrikkerne i gang så længe som muligt og besluttede derfor at nedskære Njalsgades forbrug således, at dette kom ned på det halve. Dette medførte lukning af varmen i hele den nye kontorbygning med manufakturmagasin og lagre samt i isenkrambygningen. Såvidt det lod sig gøre, flyttede personalet sammen i de opvarmede bygninger, men for manufakturmagasinet og centrallaboratoriet lod dette sig ikke gøre, og her måtte der sørges for en nødtørftig opvarmning ved elektriske varmelamper, ligesom de frostlagte bygninger måtte sikres mod frostskader på toiletter o. lign. og rørledningerne iøvrigt tømmes for vand.

Samtidig lykkedes det at bevæge myndighederne til at give en tildeling af olie og at montere tre små oliefyr fra Århus afdelingen i tre af kedlerne. Som olietanke benyttedes to beholdere i kælderen, efter at de var indmurede efter myndighedernes forskrifter. Alt dette fuldførtes på 14 dage. Til trods herfor slap brændselet op, inden havnene var farbare, og mod slutningen måtte der fyres med halm. Perioden varede fra 2. uge i februar til slutningen af april måned.

I København, Njalsgade, er der væsentlig udført vedligeholdelsesarbejder. Kedelhuset har fået de to nye kedler af anden type installeret, og de har vist sig bedre end de gamle kedler. Den nævnte ombygning af kedler til oliefyr krævede ret store arbejder, og fyrene måtte senere

føres tilbage til deres oprindelige skikkelse, da man blev nægtet yderligere olietildeling.

Kontoret har endvidere haft arbejder med igen at etablere klipfiskelager og -pakkeri i det gamle pakhus. Desuden er der for forskellige afdelinger foretaget omlægning af lyset til lysstofrør samt en del andre elektriske installationer.

Skotøjsfabrikken er fortsat blevet bistået med ombygning af maskiner til direkte motordrift, og endvidere har planlægningsafdelingen fået udarbejdet overslag over de ombygninger, som vil indgå som led i planerne for skotøjsfabrikken samt fået foretaget forsøg for at finde frem til den mest formålstjenlige belysning i forskellige lokaler.

For *trikotagefabrikken* har man fortsat de ombygningsarbejder, som efterhånden bliver nødvendige for at realisere planlægningsafdelingens projekt for fabrikken.

Ved *garveriet i Roskilde* blev man fuldstændig svigtet af den leverandør, der havde fået ordre på oliefyringsanlægget, og ingeniørkontoret måtte selv overtage fuldførelsen af dette anlæg, der nu er færdigmonteret for den ene kedel og virker tilfredsstillende. Iøvrigt er garveriet blevet bistået med reparation og ombygning af gamle maskiner.

På *Kolding fabrikker* er installationen af den nye economiser med flyveaskeudskiller samt af vandbehandlingsanlægget nu så vidt, at væsentlige dele er leveret og monteret, og anlæggene kan, så snart enkelte manglende dele indtræffer, færdiggøres og sættes i drift.

For *Esbjerg afdelingen* er isenkramlager og prøveafdeling færdigmonteret og taget i brug. Isenkramafdelingen har fået en elevator forhøjet, og endvidere er der planlagt ny gårdbelysning samt ændring af belysningen på kolonialafdelingens kontorer til lysstofrør.

Svendborg konservesfabrik har ligesom i 1946 lagt beslag på en væsentlig del af ingeniørkontorets arbejdskapacitet. Kedelhuset er så vidt færdigmonteret, at man har varme paa bygningerne. En stor del af maskinerne er leveret og montagen i gang. Montagen af rørledninger og elektriske installationer er ret langt fremme, og de elektriske motorer og apparater indgår jævnt.

Vejle afdeling har fået installeret en ny kedel.

For *Århus afdeling* er projekteringsarbejderne med den store nye isenkrambygning fortsat, men bygningen er endnu ikke så vidt, at montagen kan påbegyndes.

Vemb afdeling har fået et nyt telefonanlæg og *Thisted afdeling* en ny kedel.

Viby fabrikker og *Linum* har kontoret bistået med betydningsfulde elektriske installationer, særlig i forbindelse med henholdsvis udbygningen af kraftstationen og indretningen af vådspinderiet.

For *Øtoftegård* og *Roskildegård* er de arbejder, der igangsattes 1946, afsluttet.

Iøvrigt har kontoret bistået *møbelfabrikken i Tarm* med indbygning af ny højtrykskedel, *Andelsskolen* med nye kedler og *Hovedstadens Brugsforening* med mindre arbejder.

Andelsvaskerierne har lagt meget beslag på ingeniørkontoret, og man har fundet det nødvendigt for at bestride dette arbejde og få det lagt i faste rammer, at oprette et særligt kontor for dette arbejde i intimt samarbejde med „Andelsvaskeriernes Landsforening" under navnet „Andelsvaskeriernes Landsforenings tekniske Kontor".

PLANLÆGNINGSAFDELINGEN

Sekretær, cand. merc. Jacob Ingvartsen - Driftsingeniør C. H. Braskov

F.D.B.s planlægningsafdeling påbegyndte allerede i løbet af 1946 sin virksomhed. Den første større opgave afdelingen fik overladt var rationaliseringen af F.D.B.s trikotagefabrik, og herom forelå der i foråret 1947 et samlet forslag til gennemførelse indenfor 3—5 år. Forslaget har været behandlet og er godkendt af F.D.B.s bestyrelse, og dets realisation er i fuld gang. Afdelingen er derefter gået i gang med et lignende arbejde for skotøjsfabrikken og skotøjsafdelingen, som for forslagets vedkommende ventes færdigt i foråret 1948. Endelig har planlægningen assisteret konfektions- og bomuldskonfektionsfabrikken ved forslag til indkøb af nye maskiner med senere udvidelse og rationalisering af disse fabrikker for øje.

Afdelingens arbejde med fabrikkerne har både været af produktionsteknisk og driftsøkonomisk art, og i sidstnævnte tilfælde er udarbejdet og eksperimenteret med et forslag til et moderne driftsregnskab til gennemførelse på alle F.D.B.s fabrikker. Dette regnskab er tilrettelagt for trikotagefabrikken, skotøjsfabrikken og Tarm stole- og møbelfabrik.

For samtlige kolonial- og isenkram-afdelinger er tilrettelagt og gennemført en statistik og en analyse over afdelingernes drift. Udarbejdelsen af dette materiale vil blive fortsat og skal allerede for 1948 danne grundlag for en begyndende direkte driftsanalyse og nyplanlægning af afdelingernes arbejds- og driftsforhold.

På foranledning af kursusudvalget har afdelingen udarbejdet planerne for og påtaget sig tilsynet med en iværksat undersøgelse af butiksarbejdet i brugsforeningen, hvis praktiske gennemførelse er overladt konsulent Chr. H. Fisker.

Udover mindre konsulentopgaver for forskellige F.D.B. afdelinger og brugsforeninger samt diverse mindre opgaver for administrationen har planlægningsafdelingen deltaget i arbejdet med forskellige nye opgaver for den danske brugsforeningsbevægelse, og herunder i særlig grad med det foreliggende varehusproblem.

Afdelingen beskæftiger ved årets udgang 3 ingeniører, 3 driftsøkonomer og 1 statistiker.

REKLAME-AFDELINGEN

Reklamechef R. Teiner Svendsen

I stedet for at året 1947 skulle have bragt lysning i varesituationen, viste det sig, at forsyningsforholdene blev forværret. Alligevel har antallet af de opgaver, der er blevet stillet reklame-afdelingen, været i stadig stigen, såvel fra F.D.B. og brugsforeningerne som fra de andelsselskaber, med hvem afdelingen har forbindelse.

Også i det forløbne år har arbejdet for F.D.B.s afdelinger, fabrikker og tilknyttede virksomheder hovedsagelig bestået i udarbejdelse af annoncer samt udformning af ny og modernisering af ældre emballage. Blandt emballage-opgaverne kan nævnes nye flaskeformer udformet for flere afdelinger og fabrikker. Fremhæves må også pakningerne til de mange nye kemiske præparater, der er kommet frem i årene efter krigen. Der er endvidere ydet bistand ved udarbejdelse af nye varenavne til mærkevarer, ligesom der har været arbejdet med eksportemballage. For Linum og den nye konservesfabrik har reklame-afdelingen bistået med den grafiske udarbejdelse af tryksager. Ligeledes er der ydet bistand ved udarbejdelse af kataloger for forskellige F.D.B. afdelinger.

F.D.B. har udsendt plakater bl. a. af Sikker Hansen og Arne Ungermann — sidstnævntes plakater var led i en propaganda for Trekroner margarine. For dette produkt blev bl. a. også fremstillet en kort film.

Cykle- og motor-afdelingen startede med at udsende en lille periodisk brochure, visende aktuelle varer og nyheder. Ideen med „Cykle- og Motor-Nyt" er nu videreført til også at omfatte F.D.B.s andre afdelinger, som samles i et fælles nyhedsskrift „F.D.B. Nyt".

I foråret indbød F.D.B. til en konkurrence om et nyt bomærke. De indbudte kunstnere var: Tegnerne Ernst Hansen, Poul Høyrup, Poul Sæbye, Mogens Zieler og Arne Ungermann. Sidstnævnte vandt konkurrencen, og det præmierede forslags endelige udformning arbejdes der nu videre med.

Der har vist sig en stadig tiltagende interesse for kollektiv annoncering blandt brugsforeningerne; det gælder såvel for annoncering i lokale blade som den mere omfattende annoncering i dagspressen. Reklame-afdelingen virker her som konsulent såvel med hensyn til den reklamemæssige side af sagen som den tekniske udformning; brugsforeningerne får således stillet klichemateriale m. m. gratis til rådighed. I flere kredse arbejdes der med spørgsmålet om at samle brugsforeningerne kredsvis til kollektiv annoncering.

I lighed med foregående år iværksattes sammen med frø-afdelingen og D.L.F. en annoncekampagne for frø; de deltagende brugsforeninger fik her refunderet en trediedel af annoncernes indrykningspris, ligesom der gratis blev stillet teknisk materiale til rådighed.

Foruden at interessen for annoncering er i stigen, er interessen for alt det øvrige, der vedrører den reklamemæssige side af salgsarbejdet voksende. Brugsforeningerne ønsker bistand til mange forskelligartede opgaver og reklame-afdelingen yder hjælp i hvert enkelt tilfælde — såvel af rådgivende art som teknisk.

Et forslag om, at brugsforeningerne burde have eget bomærke, førte til, at mange foreninger gik ind for forslaget og fik udarbejdet bomærke, svarende til pågældende forenings beliggenhed m. m.

Sammen med oplysningsudvalget yder reklame-afdelingen brugsforeningerne forskellig hjælp ved jubilæumsfester, bl. a. ved udarbejdelse af festskrifter, statistik-tavler, vindues-skilte m. m. Udlånet af flag og andet dekorationsmateriale er blevet yderligere udvidet.

Afdelingens arbejde for andre andelsselskaber har bestået i tilrettelæggelse af annoncering samt udarbejdelse af brochurer og andet reklamemateriale. Forskelligt udstillingsarbejde har også været overdraget reklame-afdelingen.

Sluttelig skal nævnes, at institutionen Red Barnet henvendte sig til F.D.B.s personale-foreninger om økonomisk støtte. Personaleforeningerne overdrog det praktiske arrangement ved denne indsamling til reklame-afdelingen, der organiserede den over hele landet. Indsamlingen gav et smukt økonomisk resultat.

VINDUET

Redaktører: Godtfred Larsen og R. Teiner Svendsen

Vinduet's samlede sidetal nåede i 1947 op på 80, hvortil kommer en del sider, der stammer fra nogle nødnumre af bladet, som det på grund af den langvarige typografstrejke blev nødvendigt at udsende, for at brugsforeningerne ikke skulle stå helt uden forslag til vindues-udstillinger under strejken.

I årets løb stiftedes „Vindues-klubben", hvis formål er at øge interessen for dekorationsarbejdet i brugsforeningerne. Klubben fik en god modtagelse og et ret stort antal medhjælpere meldte sig straks ind. Ved juletid afholdt Vindues-klubben en konkurrence blandt medlemmerne om det bedste julevindue.

Der synes at være almindelig tilfredshed med ideen om færdiglavet udstillings-materiale, idet brugsforeningerne i stadig stigende grad gør brug af denne form for service. Dette har medført, at spørgsmålet er taget op på bredere basis, og såfremt det bliver muligt at skaffe det fornødne råmateriale, er det hensigten at udvide denne service således, at alle udstillinger, hvor det overhovedet er muligt, vil blive tilbudt helt færdigfremstillet til en rimelig pris. Dette skulle betyde en stor billiggørelse for den enkelte, samtidig med at det vil betyde en mere effektiv udnyttelse af brugsforeningsvinduerne og dermed et mere levende ansigt udadtil.

TRYKKERIET OG CLICHE-ANSTALTEN

Redaktør Eggert Nielsen

Driftsleder: Fuldmægtig Johs. Larsen

Papirsituationen udviklede sig i løbet af 1947 meget uheldigt. „Samvirke"s tildeling gik således pr. juli ned fra 90 til 75 pct. af tildelingstallet i 1943 og yderligere fra september til 60 pct. Dette muliggjorde kun en produktion på 20 numre, mod 26 numre i 1946.

Omsætningen i 1947 beløb sig til kr. 272.612 mod kr. 335.318 året forud, en nedgang på kr. 62.706 (18 %). Til omsætningen i 1947 bidrog også en række arbejder trykt på en hurtigpresse, der i slutningen af juni overtoges fra Konrad Jørgensens bogtrykkeri i Kolding på et tidspunkt, da typografstrejkens virkninger for alvor gjorde sig gældende.

Den akcidensmaskine, der blev købt til en efter forholdene fordelagtig pris, kom F.D.B.s trykkeri, der stod udenfor strejken, til god nytte, også i den efter strejkens ophør følgende travle tid for papir-afdelingen. På akcidensmaskinen er der sidenhen foruden en række skematiske arbejder trykt bladet „Vinduet", F.D.B.s beretning og diverse brochurer m. m.

Cliche-anstaltens driftsresultat har i årets løb i høj grad været berørt af to faktorer. For det første en svigtende omsætning, der faldt fra kr. 128.000 i 1946 til kr. 83.000 (ca. 35 %) i 1947, bl. a. foranlediget af den fire måneder lange typografstrejke og de efterhånden ret følelige papirrestriktioner, der automatisk medførte et ringere forbrug af clicheer. Dernæst en ulighed mellem anstaltens og de private reproduktionsanstalters priser, navnlig hvad angår clicheer i finere raster til bogtryk, kataloger m. m.

Godt 85 % af cliche-anstaltens omsætning faldt på F.D.B.s egne afdelinger, og det dårlige driftsresultat, anstalten opviste i 1947, opvejes således for en stor del af de lave priser, der blev noteret F.D.B.s clicheforbrugende afdelinger.

Oplysningsafdelinger

ANDELSSKOLEN

Forstander L. A. Godsk

Skoleåret 1946—47, der begyndte i september 1946, sluttede 1. juni 1947, og i denne periode har ialt 91 elever gennemført et 8, 5 eller 3 måneders kursus.

1. august 1947 begyndte et nyt skoleår, der afsluttedes til påske 1948; i denne periode har ialt 96 elever gennemført et 8, 5 eller 3 måneders kursus.

De to elevhold har bestået af brugsforeningsmedhjælpere med undtagelse af en enkelt elev i uddelerstilling og to elever med ansættelse i F.D.B. Der har kun været to kvindelige elever iblandt.

12. april 1948 begynder det elevhold, som normalt skulle være begyndt 1. februar. Dette hold bliver færdigt med udgangen af året 1948, og dermed vil skolens normale undervisningsterminer kunne genoprettes.

Som følge af bl. a. de mange indkaldelser til militærtjeneste og forholdene på arbejdsmarkedet har usædvanlig mange af de indmeldte elever til 1948 trukket deres indmeldelse tilbage eller bedt om udsættelse. Derved er der fra 12. april blevet plads til en særklasse med udvidet undervisning, hvortil er indmeldt 16 elever fra F.D.B.

Af korte kursus har i 1947 været afholdt følgende:

1.—5. juni: *Afslutningskursus for korrespondance-kursus-elever,* der i vinteren 1946—47 gennemførte fjerde og sidste del af brevundervisningen.

8.—12. juni: *Feriemøde for F.D.B.-funktionærer.* Deltagerantallet var ca. 70, og de fem dages samvær bød på foredrag om aktuelle brugsforeningsspørgsmål samt en udflugt til F.D.B., Kolding, og Skamlingsbanken m. v.

15.—21. juni: *Kursus i isenkram-varekundskab,* et kursus, som sammen med et planlagt — men på grund af manglende tilslutning aflyst — efterfølgende kursus i manufaktur var tænkt som optakten til en række korte faglige kursus, som en opfyldelse af et ofte fremsat ønske fra uddeler- og ikke mindst medhjælperside. Det er hensigten at lade afholde lignende kursus til efteråret 1948.

Nogle gange i sommerens løb har skolen i en week-end været vært for F.D.B.-idrætsfolk fra forskellige afdelinger.

Korrespondance-kursus for lærlinge. I vinteren 1947—48 deltager ialt ca. 650 elever i denne brevundervisning.

KONSULENT- OG REVISIONSKONTORET

Revisionschef Chr. P. Nielsen

I året 1947 har såvel konsulent- og revisionskontoret som de enkelte kredsrevisorer været travlt beskæftiget med de sædvanlige tilsyn med regnskabsføringen og i denne forbindelse også som sædvanlig assisteret med udfyldning af selvangivelser til indkomstskat.

I drifts- og statusøkonomisk henseende var året 1947 om muligt endnu vanskeligere end året forud. Med stadig stigende priser på varerne var indtjeningen fortsat nedadgående, således at det driftsmæssige resultat var ringere end nogensinde. Da brugsforeningerne gerne vil udbetale så meget i dividende som muligt, er man mange steder — hvad dog er stærkt påtalt af kredsrevisorerne — gået til udbetaling af en dividende, der faktisk har været større end berettiget. Midlerne hertil har man taget dels af prisfaldsfond, og dels ved en delvis realisation af skjulte reserver på varelagrene. Som følge af en sådan overdreven dividendeudbetaling er der ikke afsat noget til konsolidering. Afdrag på lån er ikke dækket af tilsvarende henlagte beløb af overskudet, og da stigende varepriser kræver større kapital til dækning af varelager og udestående fordringer, der fortsat udviser en opadgående tendens, er resultatet, at foreningernes likviditet er forringet betydeligt. De store forudbetalte beløb hos vareleverandørerne og ligeledes store tilgodehavende beløb i banker og sparekasser, som var samlet sammen i årene forud ved nedgang især i udestående fordringer, er medgået til stigningen af varelager og udestående, og yderligere er skylden til vareleverandørerne steget, så den nu i mange foreninger overstiger de sædvanlige 30 dages rentefri varekredit med beløb, som samlet i een sum løber op i millioner. Dette er en dårlig udvikling, som snarest bør bremses. Den opadgående tendens, som blev iagttaget allerede i 1946 i udestående fordringer, bør være noget af det første, der bør standses.

Er likviditeten således forringet, er soliditeten taget som helhed fremdeles god. Det må derfor tilrådes alle foreninger, som er i stand hertil, at de ved hjælp af den gode soliditet — den lånemulighed, der er indeholdt heri — optager de lån, der måtte være nødvendige for at bringe likviditeten i orden. Dårlig likviditet er ensbetydende med renteudgifter, der i hvert fald for tiden er større end den rente, der må betales for lån, og den gør i alt for høj grad indhug i den i forvejen ikke altfor strålende indtjening.

Der er i årets løb indmeldt 30 brugsforeninger og 17 lokalforeninger, således at der ved årets udgang stod ialt 1815 foreninger som medlemmer. Af disse var de 1649 brugsforeninger og de 166 foderstofforeninger, gødningsforeninger og lignende. For brugsforeningerne var tilslutningen således 87 % af de bestående foreninger mod 86 % i 1946.

Da en stor del af indmeldelserne faldt ved årsskiftet, har tilgangen af nye medlemmer siden nytår ikke været på mere end 1 brugsforening og 1 lokalforening, således at det samlede medlemstal nu (1. marts) er 1817, deraf 1650 brugsforeninger og 167 lokalforeninger.

Skønt trafikforholdene også i 1947 var højst utilfredsstillende for kredsrevisorerne, blev der dog aflagt ialt 2901 besøg i foreningerne, heraf fra kontoret 210. I gennemsnit pr. kredsrevisor bliver det, når kontoret holdes udenfor, 228 besøg. Året forud var de tilsvarende tal 2741 besøg, heraf kontoret 169, og gennemsitstallet pr. kredsrevisor var 214. Udover de ordinære besøg er også deltagelse i generalforsamlinger, vareopgørelser, kredsmøder, jubilæer m. m. medregnet i det samlede antal besøg.

OPLYSNINGSUDVALGET

Formand: Gdr. M. Refsgaard Thøgersen - Sekretær: cand. polit. Aage Bo-Jensen

Selv om året 1947 ikke kan anses for fuldt tilfredsstillende for oplysningsarbejdet inden for brugsforeningsbevægelsen, medførte året dog, sammenlignet med de foregående år, en betydelig udvidelse af hele oplysningsvirksomheden.

Der har i 1947 været afholdt to møder i oplysningsudvalget henholdsvis i april og oktober måned, begge i København.

Udvalgets vigtigste opgave har som hidtil været at bistå brugsforeningerne med hensyn til arrangementet af *medlemsmøder*. Udvalget udsendte i efteråret sin årlige pjece i noget udvidet skikkelse, men desværre på grund af typografstrejken noget forsinket. Både med hensyn til foredrag og filmfremvisninger har der i det forløbne år været en stigning i forhold til 1946. Antallet af *foredrag* er således steget til 214 mod 171 i 1946. Hertil kommer 37 foredrag ved kredsmøder, ligesom der ved en række af de ca. 200 besøg, som kredsrepræsentanter og bestyrelsesmedlemmer har aflagt i brugsforeninger, har været holdt kortere foredrag og taler.

Af *filmsfremvisninger* har der i årets løb været arrangeret ialt 526 mod 180 i 1946. I 103 tilfælde har fremvisningen imidlertid været kombineret med foredrag og indgår således i statistikken over foredrag. Af F.D.B.s film opnåede festspilfilmen „Under Regnbuens Tegn" ialt 368 fremvisninger i 1947, medens møbelfilmen „— og en lys og lykkelig Fremtid", som sent på året blev frigivet, opnåede 26 fremvisninger. F.D.B.s store jubilæumsfilm „Fra Vester Nebel til Islands Brygge" blev så sent færdig, at den i 1947 kun nåede op på ialt 62 fremvisninger. Der har i årets løb været benyttet et stigende antal lånte og lejede film. Hovedparten af disse er lånt fra den amerikanske ambassade og British Council eller lejet fra Statens Filmcentral. Udvalget har i årets løb erhvervet yder-

ligere 2 fremvisningsapparater og har på den måde selv kunnet sørge for op mod en trediedel af det samlede antal fremvisninger. Med de private filmfremvisere, som udvalget har benyttet, er der i årets løb truffet en aftale, hvorved der er opnået ensartede betalingsregler.

Som noget nyt må nævnes, at der på lokalt initiativ har været afholdt en række *andelsdage*, hvor man har søgt at skabe interesse for andelstanken blandt foreningernes medlemmer, tillidsmænd og medhjælpere. Der har overalt været god tilslutning til disse møder og interesse for de problemer, der her blev behandlet.

Alt ialt når man op på ca. 800 enkeltarrangementer med foredrag, film og jubilæumstaler i brugsforeningerne i løbet af 1947. Herved er der endda set bort fra det sikkert ganske betydelige antal arrangementer, der sker uden oplysningsudvalgets medvirken, samt fra de hel- eller halvårlige generalforsamlinger, som indskrænker sig til almindelig beretning og regnskabsaflæggelse.

Sidst, men ikke mindst, må nævnes, at året 1947 medførte oprettelsen af *andelsteatret*. Initiativet hertil udgik oprindeligt fra oplysningsudvalget, men teatret er en selvstændig organisation udenfor udvalget. Man kan dog sikkert forvente et intimt samarbejde mellem udvalgets oplysningsvirksomhed og andelsteatrets forskellige former for underholdning.

Oplysningsarbejdet blandt personalet finder fortsat sted gennem de forskellige personale- og oplysningskredse, hvis antal i årets løb blev forøget med tre nye kredse. Som noget nyt afholdtes der før sæsonens begyndelse et week-end-møde på andelsskolen for de forskellige kredses formænd, hvor der blev lejlighed til at drøfte personalekredsenes problemer i almindelighed og specielt planerne for den kommende sæson. Selv om dette arbejde endnu ikke kan siges overalt at have fundet en tilfredsstillende form, har der dog i flere kredse været en ret livlig virksomhed, hvorfor F.D.B. da også i efteråret forhøjede sine tilskud til en række af disse kredse. Som tidligere år har der været en række bog- og tidsskriftslæsekredse blandt personalet, hvortil udvalget har ydet tilskud, ligesom der ved enkelte afdelinger har været arrangeret sprogundervisning for personalet.

Oplysningsudvalget varetager desuden indkøb og udlån i forbindelse med F.D.B.s *bibliotek* og fører tilsyn med F.D.B.s *museum*. Endelig har udvalget ansvaret for de mange *fremmedbesøg*, der i årets løb aflægges F.D.B. fra ind- og udland. Det samlede antal besøg var i 1947 327 med ialt 7.385 deltagere mod ialt 128 besøg og 3.920 deltagere i 1946. Af disse besøg var de 219 indenlandske med ialt 5.986 deltagere, medens 108 med ialt 1.399 deltagere var fra udlandet. Blandt de udenlandske gæster er der grund til at fremhæve en række regeringsudsendinge fra Indien, en delegation fra Burmas parlament, en genopbygningsdelegation fra Polen og en række officielle udsendinge fra Kina; desuden en

række store besøg fra Den internationale højskole, det nordiske kooperative idrætsstævne og en international socialistkongres.

Oplysningsvirksomheden i *den forløbne del af 1948* viser fortsat fremgang. Både af foredrag og film har der i de forløbne måneder været et stigende antal. Således ligger antallet af fremvisninger af F.D.B.s nye film „Fra Vester Nebel til Islands Brygge" allerede oppe på over 300, ligesom interessen for at arrangere andelsdage synes at sprede sig udover landet. Alt i alt tegner 1948 for oplysningsvirksomheden til at blive et år i fremgangens tegn.

SAMVIRKE

Redaktør C. Eggert Nielsen

I 1947 udsendtes *Samvirke* i årets første seks måneder planmæssigt som et sekstensidet 14-dagesblad. En papirreduktion pr. 1. juli nedskar udleveringen af trykpapir til aftagere af dansk papir, herimellem også *Samvirke*, således at bladet derefter kun kunne udsendes med tre ugers mellemrum. Efter en generel nedskæring pr. 1. september 1947 kunne bladet kun udsendes en gang månedligt. Bladet berørtes ikke af typografstrejken, og i denne bladløse periode mærkede redaktionen på forskellig måde interessen for bladet hos læserne.

Bladets redaktionelle linie fastholdtes gennem 1947. Om andelsbevægelsens ideologiske side har bladet bl. a. bragt en artikel af den daværende franske konsejlspræsident Paul Ramadier. Denne artikel er blevet citeret i praktisk talt alle betydende udenlandske andels- og brugsforenings-blade.

En tanke om dyrkning af majs i Afrika på andelsbasis er blevet fremsat og uddybet i en artikelserie i *Samvirke*. Artiklerne herom blev gengivet i et flertal af landets blade og var medvirkende til, at dette spørgsmål blev taget op til sagkyndig undersøgelse. Kunstkroniken fortsattes ind i 1947, men ved papirreduktionen i juli blev man nødsaget til at lade den udgå.

Ved årsskiftet omlagdes forsidens udseende, således at bladet udkommer med et farvetrykt forsidebillede i regulært firkantet format. Billedet har altid tilknytning til bladets indledningsartikel. Samtidig med omlægningen lykkedes det at knytte flere betydende kunstnere til bladet.

Der er i løbet af 1947 udsendt 19 numre à 16 sider samt et nummer à 12 sider (nr. 20). Dette sidste nummer var bilagt det sædvanlige *juletillæg*, som i 1947 blev på 40 sider (halvformatet). Man mener at vide, at dette juletillæg er påskønnet og ventet af læserne; det særlige juletillæg har været udsendt siden 1944.

Bladets oplag ligger fortsat fast omkring 327.000 eksemplarer, et AB-oplag for provinsen på 285.000 og et B-oplag for København (med en særlig indsat HB-side) på 42.000 eksemplarer.

Enhver mulighed for at øge papirrationen vil blive udnyttet, men der er tilsyneladende ikke store chancer for, at en forbedring i papirsituationen skal indtræffe. Fra 1. marts i år er papirrationerne beskåret yderligere, og de fleste illustrerede blade udkommer som *Samvirke* kun halvt så hyppigt som før.

STATISTIK-UDVALGET

Formand: Direktør V. Vilstrup - Sekretær: Revisionschef Chr. P. Nielsen

Da en del af F.D.B.s kredsrevisorer stadig mere eller mindre er afskåret fra at benytte de befordringsmidler, som deres meget omfattende arbejde faktisk kræver, er indsamlingen af statistikmaterialet også i år trukket en del ud over det sædvanlige tidspunkt. Dertil kommer forsinkelser ved sætningen og trykningen af statistikken som følge af de herskende restriktioner og mangel på arbejdskraft samt ligesom sidste år vanskeligheder ved at fremskaffe papir.

Tilslutningen til statistikken er nu så stor, at den omfatter 99 % af samtlige bestående foreninger, idet ikke mindre end 1860 af 1883 brugsforeninger deltager. Medlemstallet i brugsforeningerne er for 1946 gået et par tusinde frem, således at sidste års tilbagegang — den første i statistikkens historie — er mere end opvejet.

Som sædvanlig ventes statistikken udsendt i 3 eksemplarer til samtlige brugsforeninger, og der vil ved henvendelse til statistikkontoret kunne fås ekstra til brug ved studiekredsarbejde o. l. Om udsigterne for statistik 1947 er det ikke muligt at sige meget, så længe befordrings- og papirsituationen er så usikker; men nogen væsentlig bedring synes desværre ikke at kunne ventes. Det kan således allerede nu siges, at papirrationeringen vil bevirke en meget følelig nedsættelse af statistikkens nuværende oplag.

F.D.B.s KREDSREVISORER

1. revisionskreds:	N. Buhl, F.D.B., Ålborg
2. revisionskreds:	Niels Jensen, Fredsø pr. Vils.
3. revisionskreds:	M. A. S. Welling, F.D.B., Randers
4. revisionskreds:	H. Mark, Fredericiagade 23, Holstebro
5. revisionskreds:	J. C. Jensen, F.D.B., Århus
6. revisionskreds:	S. Mørk, F.D.B., Kolding
7. revisionskreds:	E. Østergaard, F.D.B., Vejle
8. revisionskreds:	J. Jørgensen, F.D.B., Sønderborg
9. revisionskreds:	Vald. Jørgensen, F.D.B., Odense
10. revisionskreds:	J. C. Ellehauge, F.D.B., Nykøbing F.
11. revisionskreds:	L. J. Henriksen, F.D.B., Slagelse
12. revisionskreds:	Frode Fjalland, F.D.B., København
13. revisionskreds:	Chr. P. Nielsen, revisionskontoret.

BRUGSFORENINGERNE 1935—1946

	1935	1940	1945	1946
Antal medlemmer[1]	353.000	403.000	426.000	428.000
Antal foreninger med næringsadkomst	48,3 %	47,8 %	47,2 %	47,3 %
Antal foreninger med solidarisk ansvar		91,0 %	90,7 %	90,7 %
Antal foreninger, der deltager i risiko ved udestaaende fordringer:				
Butiksvarer	40,9 %	47,0 %	51,7 %	54,6 %
Grovvarer	40,4 %	48,7 %	53,9 %	57,0 %
Samlet omsætning (mill. kr.)	281,1	387,0	397,7	473,2
Butiksvareomsætning » »	231,8	316,5	338,3	393,6
Omkostninger » »	27,7	33,6	39,5	46,7
Nettooverskud » »	24,5	30,9	19,6	18,2
Skyld til vareleverandør » »	14,0	16,8	10,7	19,8
Samlet kapital » »	145,1	178,3	182,2	194,0
Egenkapital » »	78,3	96,3	108,9	112,0
» i % af samlet kapital » »	53,9	54,0	59,8	57,7

[1]) Paa grundlag af brugsforeningernes indberetninger til konsulent- og revisionskontoret.

REGNSKAB

for Aaret 1947

REGNSKABSAFDELINGEN

Regnskabschef Svend Ryge, H. D.
Hovedkassererske: Frk. Julie Jørgensen

REVISION

(valgt af Generalforsamlingen)

Statsautoriseret Revisor H. C. Steen Hansen, København
Konsulent Chr. A. Nørholm, Gedved pr. Horsens
Gaardejer, Sognefoged Carl Busse, R., Vestervang pr. Gelsted
Stationsforstander Ib Gjørup, Faare

VAREOMSÆTNINGEN

	1947	1946	1945
	Kr.	Kr.	Kr.
Kolonial:			
København	35.375.090,64	31.502.829,96	24.917.074,01
Aarhus	17.537.863,17	15.770.049,90	11.848.313,82
Kolding	7.991.825,47	7.180.982,92	5.532.332,65
Randers	9.530.011,00	8.630.586,57	6.566.899,24
Vejle	6.677.767,95	5.851.096,24	4.344.394,41
Odense	16.264.521,92	14.738.192,55	11.726.820,18
Aalborg	22.116.424,15	20.052.722,64	14.846.642,80
Horsens	7.185.910,79	6.338.969,92	4.647.026,09
Nykøbing F.	8.192.694,37	7.555.843,88	5.595.069,74
Esbjerg	10.765.961,36	9.192.707,87	7.199.170,37
Skive	9.111.419,46	7.982.793,59	5.820.985,49
Rønne	3.583.689,83	3.310.531,83	2.753.944,29
Thisted	3.701.551,87	3.308.091,54	2.596.045,38
Sønderborg	3.851.430,28	3.494.574,49	2.898.919,52
Slagelse	6.147.581,58	5.843.125,96	4.386.313,49
Vemb	4.658.118,13	4.162.155,46	3.184.074,91
	172.691.861,97	154.915.255,32	118.864.026,39
Manufaktur	28.533.938,31	23.919.773,84	13.960.651,02
Isenkram	36.388.126,82	35.229.704,97	26.016.870,72
Papir	8.279.519,45	9.105.476,51	
Frø	29.497.023,25	24.847.082,58	23.925.242,23
Trælast	221.345,00	346.813,18	267.049,74
Skotøj en gros	4.582.652,37	4.010.528,75	2.965.912,73
Garveri	628.730,90	645.010,55	690.968,38
Træsko- og Sadelmageri	506.589,21	482.149,76	418.765,42
Cykler	3.115.784,33	1.916.275,67	791.659,21
Vin	5.021.402,38	4.485.407,68	3.402.927,04
Ialt	289.466.973,99	259.903.478,81	191.304.072,88
Emballageomsætning	17.290.839,63	16.892.739,84	13.836.922,33

FABRIKATIONSOMSÆTNINGEN

	1947	1946	1945
	Kr.	Kr.	Kr.
Kafferisteriet	6.052.559,27	5.660.437,29	1.012.969,16
Chokoladefabrikken	3.470.846,14	3.879.033,64	416.950,97
Sukkervarefabrikken	3.096.898,27	2.955.629,55	2.019.317,78
Kaffetilsætning m. m.	1.859.539,55	1.566.395,76	3.168.331,65
Rebfabrikken	10.798.117,11	8.384.619,11	6.654.276,16
Sæbefabrikken	6.820.243,47	6.787.935,49	6.323.319,12
Kemisk-teknisk Fabrik	2.164.853,80	2.237.493,84	1.647.965,60
Sennepsfabrikken	317.241,93	282.775,57	291.434,77
Margarinefabrikken (Marmelade 1945)	12.404.181,93	2.429.415,27	377.392,82
Tobaksfabrikken	9.168.640,85	8.743.368,80	5.107.880,87
Skotøjsfabrikken	2.647.881,57	2.320.472,61	2.195.988,25
Garveriet	2.719.872,35	2.515.439,62	2.546.510,90
Træsko- og Sadelmageri	1.175.912,39	1.161.305,72	1.082.486,65
Trikotagefabrikken	1.585.958,10	958.121,08	575.606,32
Konfektionsfabrikken	1.678.618,44	1.051.795,86	856.900,04
Bomuldskonfektionsfabr.	1.480.359,33	1.186.168,49	1.069.082,03
Konservesafdelingen	1.184.765,60	934.624,06	711.440,00
Cykelafdelingen	3.046.180,48	2.981.711,27	1.325.521,52
Hønse- og Kyllingefoder	1.297.611,19	1.269.269,82	828.111,54
Krydderiafdelingen	2.143.667,21	2.073.902,77	1.130.442,99
Papirafdelingen		9.119.203,38	6.848.076,72
Theafdelingen	266.375,41	281.301,99	123.857,27
Vinafdelingen	9.165.865,22	8.303.836,00	6.364.064,60
Tarm Stole- og Møbelfabrik	170.803,26		
Ialt	84.716.992,87[1]	77.084.256,99	52.677.927,73
Emballageomsætning	2.453.308,68	2.611.025,37	1.646.670,35

[1]) Naar hertil lægges Omsætningen i *Vejle Dampmølle*, A. m. b. A., 18,6 Mill. Kr., i *Linum*, A. m. b. A., 5,5 Mill. Kr., og i *Det danske Forlag*, A. m. b. A., 0,9 Mill. Kr., har F. D. B. og de tilsluttede Produktionsvirksomheder ialt fremstillet Varer for 109,7 Mill. Kr.

TABS- OG VINDINGS KONTO 1947

(Heri indbefattet Frø-Afdelingens Bruttofortjeneste og Omkostninger for Regnskabsaaret 1/7 1946 - 30/6 1947)

HANDELSAFDELINGER

DEBET	Kr.	Øre
Varebeholdning den 1. Januar 1947	29.900.399	07
Indgaaet Varer i Handelsafdelinger	274.090.646	40
Brutto-Overskud i 1947	26.275.323	67
	330.266.369	14

KREDIT	Kr.	Øre
Udgaaet Varer fra Handelsafdelinger	289.466.973	99
Varebeholdning den 31. December 1947	40.799.395	15
	330.266.369	14

TABS- OG VINDINGS KONTO 1947

FABRIKKER

DEBET	Kr.	Øre
Varebeholdning den 1. Januar 1947	15.095.090	31
Indgaaet Varer	66.190.988	80
Arbejdsløn	7.265.842	94
Fabrikationsomkostninger	4.142.377	91
Fragt af Færdigvarer	812.431	82
Brutto-Overskud i 1947	10.093.842	85
	103.600.574	63

KREDIT	Kr.	Øre
Udgaaet Varer til Handelsafdelinger	84.716.992	87
Varebeholdning den 31. December 1947	18.883.581	76
	103.600.574	63

DRIFTSREGNSKAB

UDGIFT	Kr.	Øre
Lønninger	13.873.119	94
Rejsende	773.641	21
Husleje	3.148.992	71
Brandassurance	208.172	03
Renteudgifter	2.244.240	08
Porto	248.030	36
Køretøjer	860.012	61
Emballage	794.335	69
Lys, Varme, Kraft	848.945	77
Afskrivning paa Inventar	1.224.242	77
Papir og Tryksager	388.967	15
Telefon og Telegram	200.644	16
Rengøring og Marketenderi	314.499	50
Forretningsrejser	142.984	64
Reparation og Vedligeholdelse	125.985	82
Undervisning	12.360	96
Bestyrelse, Repræsentantskab og Møder	116.836	41
Revision	47.366	66
Andelsbladet	74.160	38
Ulykkesforsikring	142.347	46
Pensionsforsikring	588.124	23
Afskrivninger og Henlæggelser ved Frø-Afdelingen	1.800.314	92
Forskellige Udgifter	3.072.631	80
Netto-Overskud	8.721.406	39
	39.972.363	65

DRIFTSREGNSKAB

INDTÆGT	Kr.	Øre
Brutto-Overskud	36.369.166	52
Rabatter m. v.	195.962	07
Renteindtægter	3.079.776	36
Diverse	327.458	70
	39.972.363	65

STATUS DEN 1. JANUAR 1948

AKTIVER		Kr.	Øre
Varebeholdninger i Afdelinger og Fabrikker	59.682.976,91		
hvorfra gaar Afskrivning	8.522.823,89	51.160.153	02
Emballage	2.792.290,56		
hvorfra gaar Afskrivning	1.013.330,21	1.778.960	35
Ejendomme	31.028.760,85		
hvorfra gaar Afskrivning	23.499.715,46	7.529.045	39
Inventar		96	00
Kassebeholdninger		524.115	52
Banktilgodehavender		16.172.315	99
Garanti over for Toldvæsenet		9.000.000	00
Beholdn. af Obligationer, Andelsbeviser, Aktier o. l. (Heraf deponeret hos Finansministeriet 20.480,00)		14.465.762	16
Brugsforeningernes Gæld i Konto-Kurant		18.114.763	69
Vareleverandører		4.249.477	60
Forskellige Debitorer, herunder forskellige Andele, Garantibeviser i Søsterselskaber o. l.		5.801.198	33
		128.795.888	05

København, den 1. Januar 1948.

N. C. POULSEN
Bestyrelsens Formand

Undertegnede Revisorer har gennemgaaet ovenstaaende Regnskab og Vare-, Fonds-, Bank- og Kassebeholdninger

København, den 17. Marts 1948.

CHR. A. NØRHOLM
Konsulent

STATUS DEN 1. JANUAR 1948

PASSIVER	Kr.	Øre
Brugsforeningernes Andels Konto	2.095.111	32
Brugsforeningernes Reservefonds Konto	29.840.083	26
Brugsforeningernes Tilgodehavende i Konto-Kurant	2.191.941	13
Laane Konto	3.614.025	77
Laan i Ejendomme	850.274	69
Varekreditorer	16.133.658	93
Gæld til Banker	203.230	44
Toldvæsen og Kreditoplag	5.971.603	47
Garanti over for Toldvæsenet (Mod Sikkerhedsstillelse i fast Ejendom)	9.000.000	00
Personalets Fonds	2.970.855	79
Assurance Konto, Brand og Sø	14.285.767	36
Prisfalds Konto	4.000.000	00
Forskellige Kreditorer, herunder Andele, Garantibeviser i Søsterselskaber m. m.	28.910.287	80
Henstaar fra forrige Aar	7.641	70
Netto-Overskud i 1947	8.721.406	39
	128.795.888	05

FREDERIK NIELSEN
Førstedirektør

SVEND RYGE
Regnskabschef

Statusopgørelse og fundet samme stemmende med Fællesforeningens Bøger.
er eftertalt under vor og Medrevisorers Kontrol.

H. C. STEEN HANSEN
Statsaut. Revisor

OVERSIGT

OVER

DIVIDENDEBERETTIGET OG IKKE-DIVIDENDEBERETTIGET OMSÆTNING I AARET 1947

Dividendeberettiget Omsætning:

Kolonial (heri indbefattet Konserves)	Kr.	137.896.283,38	
Manufaktur	Kr.	28.533.938,31	
Isenkram	Kr.	36.177.208,46	
Papir	Kr.	8.279.519,45	
Vin, Salgsafdeling	Kr.	5.021.402,38	
Cykel, Salgsafdeling	Kr.	2.898.359,42	
Havefrø	Kr.	1.022.598,12	
Skotøj en gros	Kr.	4.582.652,37	
Garveri, Salgsafdeling	Kr.	628.730,90	
Træsko- og Sadelmageri, Salgsafdeling	Kr.	506.589,21	
			Kr. 225.547.282,00

Ikke-dividendeberettiget Omsætning:

Kolonial (hovedsagelig Statsafgifter)	Kr.	34.795.578,59	
Isenkram	Kr.	210.918,36	
Frø	Kr.	28.474.425,13	
Autodele	Kr.	217.424,91	
Trælast	Kr.	221.345,00	
			Kr. 63.919.691,99
			Kr. 289.466.973,99

FORSLAG

TIL OVERSKUDETS FORDELING

I Henhold til Generalforsamlingsbeslutning 1947 henstaar som ikke-fordelt Overskud for Aaret 1946	Kr.	7.641,70
Overskud for Aaret 1947	Kr.	8.721.406,39
	Kr.	8.729.048,09
der foreslaas fordelt paa følgende Maade:		
Til Forrentning af Andele og Reservefond	Kr.	1.596.390,48
Til Foreningerne 3% af dividendeberettiget Omsætning Kr. 225.547.282,00	Kr.	6.766.418,46
Til næste Aars Regnskab overføres	Kr.	366.239,15
	Kr.	8.729.048,09

Under Forudsætning af, at ovenstaaende Forslag om Overskudets Fordeling vedtages, vil *Fællesforeningens ansvarlige Kapital og Reserver* være:

Reservefond pr. 1. Januar 1948	Kr. 29.840.083,26	
Af Overskudet tillægges	Kr. 1.166.249,93	
		Kr. 31.006.333,19
Bygnings-Afdrags Konto		Kr. 23.499.715,46
Assurance Konto		Kr. 14.285.767,36
Nedskrivnings-Konti for Varelager		Kr. 8.522.823,89
Prisfalds Konto		Kr. 4.000.000,00
Kursreguleringsfond		Kr. 6.829.094,18
Diverse Reservefonds		Kr. 6.242.159,54
Ikke-fordelt Udbytte		Kr. 366.239,15
		Kr. 94.752.132,77
Tegnet Andelskapital pr. 1. Januar 1948		Kr. 2.101.600,00
Deraf indbetalt	Kr. 2.095.111,32	
tillægges af Dividenden	Kr. 2.490,29	
	Kr. 2.097.601,61	
		Kr. 96.853.732,77

Statistiske Oplysninger

OVERSIGT

OVER VAREOMSÆTNINGEN

I KRONER

Aar	Kolonial og Emballage	Manufaktur	Isenkram	Frø Fra 1929 excl. Emb.	Trælast	Skotøj en gros	Papir
1898	5.322.000	491.000	347.000	272.000			
1900	8.192.000	708.000	518.000	425.000			
1905	18.581.000	1.720.000	1.583.000	1.106.000	135.000		
1910	32.848.000	2.955.000	2 618.000	2.167.000	150.000		
1915	56.287.000	5.196.000	5.030.000	4.087.000	240.000		
1920	153.020.000	24.623.000	14.254.000	8.915.000	627.000	1.543.000[1]	
1925	120.673.000	14.443.000	13.552.000	10.195.000	756.000	2.628.000	
1930	99.878.000	14.294.000	15.556.000	7.793.000	607.000	2.981.000	
1931	91.849.000	14.772.000	13.852.000	5.951.000	413.000	2.796.000	
1932	97.692.000	14.406.000	12.878.000	5.603.000	298.000	2.595.000	
1933	108.870.000	17.104.000	15.438.000	5.202.000	375.000	2.963.000	
1934	118.477.000	18.396.000	17.108.000	7.796.000	482.000	3.449.000	
1935	129.810.000	19.571.000	18.495.000	9.177.000	516.000	3.939.000	
1936	140.635.000	20.072.000	20.366.000	7.012.000	695.000	4.135.000	
1937	150 770.000	20.725.000	20.660.000	6.731.000	520.000	4.318.000	
1938	139.677.000	21.507.000	22.203.000	6.760.000	424.000	4.276.000	
1939	148.275.000	26.521.000	25.408.000	7.964.000	524.000	3.862.000	
1940	143.464.000	31.391.000	28.150.000	10.426.000	497.000	3.713.000	
1941	133.255.000	31.915.000	33.040.000	18.521.000	598.000	3.556.000	
1942	121.077.000	23.611.000	31.934.000	24.646.000	610.000	3.010.000	
1943	119.257.000	18.838.000	32.872.000	24.318.000	468.000	2.615.000	
1944	130.877.000	16.649.000	34.692.000	22.360.000	258.000	2.788.000	
1945	118.864.000	13.961.000	26.017.000	23.925.000	267.000	2.966.000	
1946	154.915.000	23.920.000	35.230.000	24.847.000	347.000	4.011.000	9.105.000
1947	172.692.000	28.534.000	36.388.000	29.497.000	221.000	4.583.000	8.280.000

Fra 1938 excl. Emballage.

[1]) 1922.

OVERSIGT

OVER FABRIKATIONSOMSÆTNINGEN

I KRONER

Aar	Kaffe	Chokolade	Sukkervarer	Tobak	Vin og Spirituosa	The
1899	281.000				31.000	
1900	406.000	6.000	35.000[1]	130.000[2]	212.000	19.000
1905	1.067.000	247.000	109.000	223.000	146.000	80.000
1910	1.755.000	435.000	218.000	572.000	192.000	139.000
1915	2.895.000	788.000	358.000	962.000	598.000	167.000
1920	6.290.000	2.265.000	1.384.000	2.361.000	1.227.000	243.000
1925	7.525.000	1.603.000	1.016.000	2.751.000	1.821.000	350.000
1930	5.535.000	1.208.000	902.000	2.832.000	1.500.000	364.000
1931	5.120.000	1.072.000	849.000	2.657.000	777.000	368.000
1932	6.595.000	948.000	834.000	2.630.000	670.000	383.000
1933	7.749.000	978.000	924.000	2.784.000	875.000	379.000
1934	7.940.000	1.118.000	985.000	2.796.000	1.303.000	373.000
1935	8.508.000	1.238.000	1.095.000	2.815.000	1.581.000	391.000
1936	8.283.000	1.426.000	1.189.000	2.981.000	2.731.000	402.000
1937	9.424.000	1.513.000	1.262.000	2.860.000	3.009.000	402.000
1938	9.414.000	1.492.000	1.418.000	3.049.000	3.295.000	422.000
1939	9.844.000	1.680.000	1.483.000	3.101.000	3.570.000	522.000
1940	7.323.000	1.451.000	1.856.000	3.528.000	3.400.000	363.000
1941	1.051.000	166.000	2.923.000	3.097.000	4.460.000	201.000
1942	0.000	0.000	3.181.000	4.007.000	5.298.000	4.000
1943	0.000	0.000	2.444.000	4.507.000	5.421.000	0.000
1944	2.000	0.000	2.408.000	6.230.000	6.327.000	0.000
1945	1.013.000	417.000	2.019.000	5.108.000	6.364.000	124.000
1946	5.660.000	3.879.000	2.956.000	8.743.000	8.304.000	281.000
1947	6.053.000	3.471.000	3.097.000	9.169.000	9.166.000	266.000

[1]) 1901. [2]) 1902.

OVERSIGT

OVER FABRIKATIONSOMSÆTNINGEN

I KRONER

Aar	Krydderi	Cykler Cykledele Autodele	Papir	Konfektions-fabrik	Bomulds-konfektions-fabrik
1901		42.000			
1902	53.000	25.000			
1905	116.000	52.000			
1910	231.000	145.000			
1915	415.000	323.000			
1920	1.177.000	1.189.000	1.716.000[1])	1.291.000[2])	985.000[2])
1925	1.075.000	942.000	1.923.000	1.428.000	2.038.000
1930	935.000	1.330.000	2.450.000	1.217.000	958.000
1931	919.000	1.289.000	2.557.000	1.311.000	886.000
1932	975.000	1.256.000	2.512.000	1.154.000	909.000
1933	1.092.000	1.357.000	2.810.000	1.296.000	1.153.000
1934	1.094.000	1.283.000	3.074.000	1.553.000	1.208.000
1935	1.208.000	1.375.000	3.445.000	1.574.000	1.251.000
1936	1.257.000	1.259.000	3.719.000	1.499.000	1.277.000
1937	1.269.000	1.370.000	4.328.000	1.262.000	1.314.000
1938	1.302.000	1.421.000	4.604.000	1.304.000	1.327.000
1939	1.379.000	1.934.000	5.385.000	1.231.000	1.350.000
1940	1.401.000	2.285.000	6.191.000	1.614.000	1.097.000
1941	1.420.000	2.367.000	6.500.000	1.813.000	999.000
1942	1.623.000	1.556.000	7.443.000	1.611.000	382.000
1943	1.753.000	1.584.000	8.163.000	1.051.000	866.000
1944	1.273.000	1.482.000	8.609.000	753.000	1.192.000
1945	1.130.000	1.326.000	6.848.000	857.000	1.069.000
1946	2.074.000	2.982.000	9.119.000	1.052.000	1.186.000
1947	2.144.000	3.046.000	— —	1.679.000	1.480.000

[1]) 1922. [2]) 1923

(fortsættes)

OVERSIGT

OVER FABRIKATIONSOMSÆTNINGEN

I KRONER

Aar	Trikotage-fabrik	Rebfabrik	Sæbefabrik	Kemisk-tekn. Fabrik	Senneps-fabrik
1906	40.000				
1907	61.000	85.000	431.000	156.000	
1909	79.000	338.000	725.000	171.000	35.000
1910	92.000	336.000	808.000	200.000	39.000
1915	164.000	584.000	1.114.000	228.000	68.000
1920	777.000	1.520.000	2.908.000	516.000	166.000
1925	884.000	1.090.000	2.363.000	588.000	122.000
1930	666.000	1.098.000	2.102.000	573.000	95.000
1931	695.000	1.034.000	1.833 000	647.000	111.000
1932	647.000	994.000	1.817.000	718.000	103.000
1933	695.000	1.252.000	2.377.000	805.000	113.000
1934	942.000	1.202.000	2.457.000	872.000	113.000
1935	979.000	1.426.000	2.951.000	924.000	125.000
1936	1.054.000	1.630.000	3.241.000	937.000	128.000
1937	1.007.000	1.598.000	3.827.000	848.000	129.000
1938	1.001.000	2.269.000	3.919.000	901.000	143.000
1939	1.016.000	2.229.000	4.561.000	1.052.000	143.000
1940	1.136.000	2.751.000	6.153.000	1.202.000	186.000
1941	1.017.000	2.459.000	5.524.000	1.519.000	233.000
1942	822.000	3.048.000	5.152.000	1.436.000	317.000
1943	814.000	6.413.000	5.746.000	1.687.000	289.000
1944	756.000	7.627.000	6.137.000	1.925.000	290.000
1945	576.000	6.654.000	6.323.000	1.648.000	291.000
1946	958.000	8.385.000	6.788.000	2.237.000	283.000
1947	1.586.000	10.798.000	6.820.000	2.165.000	317.000

OVERSIGT

OVER FABRIKATIONSOMSÆTNINGEN

I KRONER

Aar	Margarine-fabrik	Skotøjs-fabrik	Garveri	Træsko- og Sadelmageri	Hønse- og Kyllinge-foder
1913	3.210.000				
1915	6.124.000				
1920	17.630.000				
1921	13.449.000	739.000	235.000	118.000	
1925	15.230.000	1.719.000	1.312.000	815.000	
1930	11.217.000	1.844.000	1.006.000	740.000	
1931	10.513.000	1.358.000	869.000	659.000	
1932	11.277.000	1.258.000	777.000	527.000	
1933	11.668.000	1.507.000	984.000	572.000	
1934	14.424.000	1.542.000	1.059.000	582.000	
1935	14.182.000	1.595.000	1.172.000	620.000	1.044.000
1936	16.006.000	1.459.000	1.091.000	636.000	1.896.000
1937	18.070.000	1.435.000	1.096.000	618.000	2.278.000
1938	16.428.000	1.518.000	1.017.000	642.000	2.511.000
1939	16.701.000	1.421.000	1.140.000	780.000	2.888.000
1940	10.534.000	1.887.000	1.508.000	1.018.000	2.407.000
1941	4.054.000	1.921.000	1.811.000	1.098.000	706.000
1942	445.000	2.046.000	2.084.000	1.263.000	443.000
1943	341.000	1.852.000	2.382.000	1.232.000	664.000
1944	319.000	2.034 000	2.444.000	1.153.000	1.635.000
1945	377.000	2.196.000	2.547.000	1.082.000	828.000
1946	2.429.000	2.320.000	2.515.000	1.161.000	1.269.000
1947	12.404.000	2.648.000	2.720.000	1.176.000	1.298.000

	1938	1939	1940	1941
Brugsforeningernes Antal $^{31}/_{12}$	1864	1874	1880	1883
Foreninger i H. t. § 4 . .	48	53	55	57
Brugsforeningernes [1] anslaaede Medlemstal	347.800	347.800	393.780	394.080
Salgsomsætning . . . Kr.	198.077.640	216.165.534	221.610.934	225.534.330
Fabrikkernes samlede Produktion . . . . . Kr.	59.665.450	65.119.588	62.130.737	48.723.869
Netto-Overskud . . . Kr.	12.330.781	13.958.581	12.824.745	9.628.170
Uddelt Dividende	6 %	6 %	6 %	4 %
Varebeholdn. $^{31}/_{12}$ . . Kr.	29.002.355	36.940.781	41.068.825	40.673.848
Inventar $^{31}/_{12}$ . . . . . Kr.	77	82	82	84
Ejendomme $^{31}/_{12}$ . . . Kr.	21.382.622	23.736.225	24.590.630	26.851.278
Andels-Konto $^{31}/_{12}$ . . Kr.	1.735.687	1.739.247	1.742.054	1.968.905
Reservefonden $^{31}/_{12}$. Kr.	23.152.437	23.351.345	23.559.800	26.009.280
Bygnings-Afdrags Konto $^{31}/_{12}$ . . . . . Kr.	11.279.706	14.412.693	17.425.958	18.119.672
AssuranceKonto $^{31}/_{12}$ Kr.	6.910.575	7.469.610	8.245.225	9.111.393
Konto for Nybygn. Kr.	2.800.000	3.000.000	1.000.000	
Dispositionsfond . . Kr.	2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000
Prisfalds Konto . . . Kr.		3.000.000	3.000.000	3.000.000
Personalets samlede Tal $^{31}/_{12}$	4282	4489	4324	4132

[1]) Beregnet paa Grundlag af Foreningernes Andele i F. D. B.

1942	1943	1944	1945	1946	1947
1884	1882	1884	1885	1894	1902
60	61	62	64	65	69
394.240	394.340	394.460	418.580	419.220	420.300
209.881.640	203.623.192	213.147.137	191.304.073	259.903.479	289.466.974
46.345.624	51.558.016	57.851.239	52.677.928	77.084.257	84.716.993
8.591.001	8.314.388	8.270.307	5.428.426	5.849.043	8.721.406
4 %	4 %	4 %	3 %	2 %	FORESLAAET 3 %
29.003.525	29.853.943	26 808.806	23.603.824	36.472.665	51.160.153
86	89	89	91	92	96
27.143.405	25.582.143	26.236.276	27.497.833	29.593.912	31.028.761
1.969.768	1.971.233	1.971.160	1.971.020	2.092.795	2.095.111
26.982.617	27.637.646	28.081.167	28.419.653	28.772.214	29.840.083
17.619.018	17.032.447	21.858.017	22.767.907	25.373.198	23.499.715
9.887.968	10.712.223	11.578.392	12.373.640	13.367.943	14.285.767
1.000.000					
2.000.000	2.000.000	2.000.000	2.000.000		
4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000	4.000.000
3918	3800	3764	3758	4071	4199

F. D. B. Reklame . W. J. Christensen

Specifikation til Driftsregnskabets Udgiftsside 1947

FÆLLESFORENINGEN
FOR DANMARKS BRUGSFORENINGER
1948

SPECIFIKATION

TIL DRIFTSREGNSKABETS UDGIFTSSIDE 1947

	Kr.	Kr.
Lønninger		
Handelsafdelinger m. v.	12.040.078,28	
Fabrikker	1.833.041,66	13.873.119,94
Rejsende		
Handelsafdelinger m. v.	757.342,40	
Fabrikker	16.298,81	773.641,21
Husleje		
Handelsafdelinger m. v.	1.603.301,48	
Fabrikker	1.545.691,23	3.148.992,71
Brandassurance		
Handelsafdelinger m. v.	113.979,38	
Fabrikker	94.192,65	208.172,03
Renteudgift		
Handelsafdelinger m. v.	2.235.487,09	
Fabrikker	8.752,99	2.244.240,08
Porto		
Handelsafdelinger m. v.	227.197,44	
Fabrikker	20.832,92	248.030,36
Emballage		
Handelsafdelinger Tab	366.252,79	
Fabrikker Tab	282.972,01	
Afskrevet paa egen Emballage	145.110,89	794.335,69
Lys, Varme, Kraft		
Handelsafdelinger m. v.	707.257,26	
Fabrikker	141.688,51	848.945,77
Papir og Tryksager		
Handelsafdelinger m. v.	323.071,48	
Fabrikker	65.895,67	388.967,15

SPECIFIKATION

TIL DRIFTSREGNSKABETS UDGIFTSSIDE 1947

	Kr.	Kr.
Telefon og Telegram		
Handelsafdelinger m. v.	155.653,76	
Fabrikker	44.990,40	200.644,16
Rengøring og Marketenderi		
Handelsafdelinger m. v.	232.498,50	
Fabrikker	82.001,00	314.499,50
Forretningsrejser		
Handelsafdelinger m. v.	88.242,99	
Fabrikker	54.741,65	142.984,64
Reparation og Vedligeholdelse		
Handelsafdelinger m. v.	94.450,01	
Fabrikker	31.535,81	125.985,82
Undervisning		
Handelsafdelinger m. v.	9.322,49	
Fabrikker	3.038,47	12.360,96
Bestyrelse og Repræsentantskab		
Honorar	49.133,00	
Rejseudgifter, Kredsmøder o. lign.	67.703,41	116.836,41
Forskellige Udgifter		
Handelsafdelinger m. v.	2.783.364,81	
Fabrikker	289.266,99	3.072.631,80

SPECIFIKATION

OVER »FORSKELLIGE UDGIFTER« I 1947

Handelsafdelinger: Kr. 2.783.364,81

1. København

Landbrugsraadet	8.000,00
Bøger, Blade, Annoncer	2.381,30
Intern. Coop. Alliance	387,20
Bidrag til velgørende Formaal	14.294,60
Bidrag til andre Formaal	20.122,83
Elevunderstøttelser Andelsskolen	36.605,00
Kvinderegensen i Aarhus	7.000,00
Sprogforeningen og andre sønderjydske Formaal	8.200,00
Foreningen Norden	500,00
Finlandshjælpen	14.700,00
»Samvirke«	343.496,86
Konsulent- og Revisionskontoret	237.971,61
Centrallaboratoriet	175.730,36
Oplysningsudvalget	112.894,06
Arkitektkontoret	39.008,46
Ingeniørkontoret	3.637,87
Rotaprint	3.698,09
Clicheanstalten	30.230,22
Andelsskolen	54.185,90
Forskelligt	555.487,60
	1.668.531,96
÷ Overskud: F.D.B. Trykkeri	45.344,42
	1.623.187,54
÷ overført til Fabrikker	124.434,29
	1.498.753,25

Forskelligt:

2. Aarhus	28.826,14
3. Kolding	15.549,31
4. Randers	12.130,07
5. Vejle	8.882,48
6. Odense	9.904,90
7. Aalborg	29.119,18
8. Horsens	10.453,01
9. Nykøbing F.	10.767,82
10. Esbjerg	13.904,69
11. Skive	11.704,07
12. Rønne	6.167,49
13. Thisted	4.824,22
14. Sønderborg	6.167,62
15. Slagelse	9.668,03
16. Vemb	5.894,26
17. Skotøj en gros, København	5.229,61
18. Manufaktur, Aarhus	4.293,98
19. Manufaktur, Odense	1.297,86
20. Manufaktur, Aalborg	5.558,18
21. 10 Paaklædnings-Magasiner og Konfektionsafd., Provinsen	33.312,06
22. 9 Skotøjsafdelinger en gros og en detail, Provinsen	1.144,74
23. Trælast, Odense	173,35
24. Frøafdeling, Glostrup	
Forsøgs- og Forædlingsvirksomhed	160.558,93
Analyser	30.602,39
Analyseerstatning	4.959,34
Tilskud til landøkonomiske Foreninger	526.461,99
Landbo- og Husmandsforeningernes Kontroludvalg	15.790,32
Annoncer, Udstillinger m. v.	52.489,74
Ekspeditionsomkostninger ved Kolonialafdelingerne	25.185,99
Andel i F.D.B.s Udgifter	183.307,75
Forskelligt	97.613,60
	1.096.970,05
÷ Overpris for nye Stammer	47.331,56
	1.049.638,49

SPECIFIKATION

TIL STATUSOPGØRELSEN PR. 1. JANUAR 1948

Ejendomme

Saldo 1/1 1947		Kr. 29.593.911,74
+ Tilgang	Kr. 1.522.001,60	
÷ Afgang	Kr. 57.278,03	Kr. 1.464.723,57
		Kr. 31.058.635,31
+ Regulering af Ejend.skyldværdi	Kr. 176.643,83	
÷ Regulering af Ejend.skyldværdi	Kr. 206.518,29	÷ Kr. 29.874,46
		Kr. 31.028.760,85
÷ Afskrivning		Kr. 23.499.715,46
		Kr. 7.529.045,39

Beholdn. af Obligationer, Andelsbeviser, Aktier o. l.

Kr. 284.000,00	2½% Statsobligationer	Kr. 284.150,00
Kr. 3.121.250,00	Kreditforenings Obligationer	Kr. 3.073.353,37
Kr. 334.500,00	Aktier	Kr. 229.003,00
Kr. 11.022.900,00	Andelsbeviser i Andelsselskaber	Kr. 10.832.900,00
Kr. 46.355,79	Panteobligationer	Kr. 46.355,79
Kr. 14.809.005,79		Kr. 14.465.762,16

Forskellige Debitorer, herunder Andele, Garantibeviser i Søsterselskaber o. l.

Andele og Garantibeviser i Søsterselskaber	Kr. 3.157.298,05
Forskellige Debitorer	Kr. 2.643.900,28
	Kr. 5.801.198,33

Bygnings-Afdrags Konto (Afskrivning)

Saldo 1/1 1947		Kr. 25.373.198,18
+ Ordinær Henlæggelse		Kr. 562.551,74
+ Regulering af Ejendomsskyldværdi		Kr. 176.643,83
		Kr. 26.112.393,75
÷ Formuestigningsafgift	Kr. 2.406.160,00	
÷ Regulering af Ejend.skyldværdi	Kr. 206.518,29	Kr. 2.612.678,29
Afskrevet paa Ejendomme		Kr. 23.499.715,46

SPECIFIKATION

TIL STATUSOPGØRELSEN PR. 1. JANUAR 1948

Assurance Konto (Brand og Sø)

Søassurance:

Saldo 1/1 1947	Kr.	4.310.367,78	
Renter i 1947	Kr.	215.518,39	
Egen Risiko:			
Krigsforsikrings-Præmier	Kr.	96.153,51	
Søforsikrings-Præmier	Kr.	127.556,34	
			Kr. 4.749.596,02

Brandassurance:

Saldo 1/1 1947	Kr.	9.057.574,93	
Renter i 1947	Kr.	452.878,75	
Egen Risiko:			
Brandforsikrings-Præmier	Kr.	25.717,66	
			Kr. 9.536.171,34
			Kr. 14.285.767,36

Forskellige Kreditorer, Andele, Garantibeviser i Søsterselskaber m. m.

Andele, Garantibeviser i Søsterselskaber o. l.	Kr.	4.214.155,29
Kursreguleringsfond	Kr.	6.829.094,18
Diverse Reservefonds	Kr.	6.242.159,54
Diverse Kreditorer	Kr.	11.624.878,79
	Kr.	28.910.287,80

Personalets Fonds

Saldo 1/1 1947	Kr.	2.953.690,61
Medlemskontingent og F. D. B.s Bidrag	Kr.	248.417,53
Renter i 1947	Kr.	141.837,80
	Kr.	3.343.945,94
÷ Udbetalt	Kr.	373.090,15
	Kr.	2.970.855,79

VEJLE DAMPMØLLE
A. m. b. a.

LINUM
A. m. b. a.

DET DANSKE FORLAG
A. m. b. a.

SVENDBORG KONSERVESFABRIK
A. m. b. a.

Beretning for 1947

VEJLE DAMPMØLLE

A. m. b. a.

BESTYRELSE:

Formand: Direktør N. C. Poulsen

Gårdejer M. Refsgaard Thøgersen

Folketingsmand, gårdejer L. Pedersen, Todbjerg

Bestyrelsens Sekretær: Generalsekretær, cand. jur. L. Fabricius

---

Direktør: Ove W. Sørensen

VEJLE DAMPMØLLE

A. m. b. a.

Møllens virksomhed har i året 1947 været undergivet de samme restriktioner som i krigsårene og de efterfølgende år; brødrationeringen blev endda skærpet, idet hvedemelsrationen blev nedsat til henimod halvdelen fra 1. juli (13 mærker mod 25 pr. kvartal); dog blev der givet 3 ekstramærker fri til indkøb af hvedemel i december. For møllen blev resultatet da også et mindresalg på 38.767 hkg hvedemel, omtrent 28 % mindre end året før. Til gengæld har salget af sigtebrødsmel været noget større, men dog kun godt 11 %. Den lange isvinter har dog haft nogen indflydelse på salget, idet møllen i et par måneder på grund af ishindringer var afskåret fra at levere afdelingerne øst for Storebælt hele deres forbrug.

Salget af bygsigtemel har været ca. 14 % mindre end i 1946, men dette skyldes, at der i en periode var forbud mod at fremstille bygsigtemel.

På grund af den lille hvedehøst herhjemme og vanskelighederne med at skaffe hvede fra udlandet, blev det fra midten af april påbudt at blande 10 % byg i hveden til fremstilling af hvedemel. Fra 1. juli blev iblandingsprocenten forhøjet til 20, og den gælder endnu.

Sigtebrødsmelet, som siden 1. maj 1946 var blevet fremstillet af 50 % rug og 50 % hvede, blev fra midten af april 1947 ændret til 45 % rug, 45 % hvede og 10 % byg, og fra 1. juli til 70 % rug, 10 % hvede og 20 % byg, og endelig fra 1. september til 65 % rug, 10 % hvede og 25 % byg, som fremdeles er den påbudte blanding. Det siger sig selv, at det er meget uheldigt med de så ofte skiftende blandinger, da det bevirker, at melkvaliteten ikke kan holdes konstant, hvilket giver utilfredshed hos forbrugerne.

De solgte kvanta har været følgende:

100.989 hkg hvedemel	mod 139.756 hkg i 1946.
60.697 hkg sigtebrødsmel	mod 54.501 hkg i 1946.
5.144 hkg bygsigtemel	mod 5.969 hkg i 1946.

Grynrationeringen, som var bleven ophævet i august 1946, blev atter indført den 1. december 1947, men dette har ikke haft nogen mærkbar

indflydelse på salget. Af havregryn til spisebrug blev der solgt 95.743 hkg, hvilket er 17.169 hkg, ca. 22 %, mere end i 1946. Byggrynssalget har ligeledes været større, idet der er solgt 39.546 hkg mod 36.973 hkg i 1946, en fremgang på 7 %.

Salget af ærteflager er næsten ophørt, idet der i årets løb kun er solgt 600 kg mod 4.500 kg i 1946 og 76.900 kg i 1945. Disse tal kan dog ikke umiddelbart sammenlignes, idet der i 1945 leveredes mange ærteflager til bageribrug, hvorimod disse nu fremstilles for et fremmed firmas regning og ikke går ind i møllens produktionsstatistik, men det drejer sig om 55.300 kg. Møllen får sin betaling for fremstillingen, men har intet med indkøbet af ærter eller salget af ærteflagerne at gøre.

Affaldsprodukterne har staten som sædvanlig disponeret over i stort omfang. Fra 1. september blev kliddene dog givet fri, men på den måde, at møllerne til centralkontoret for indkøb af korn og foderstoffer skal indbetale den prisdifference, der til enhver tid er mellem maksimalprisen for klid kr. 22 og den pris, de udenlandske klid købes hjem til, således at kliddene fra de danske møller kommer til at koste det samme som de indførte klid.

Med hensyn til papirsække har der ingen vanskeligheder været. Derimod har det ikke været muligt at få tilstrækkeligt pap til kartoner, så man har ikke været i stand til at levere så mange havregryn i pakker, som tilladt. „Pakkeprocenten" er 40,7, men møllen har kun kunnet levere 32,8 % i pakker. For året 1948 bliver det dog endnu værre, idet der kun er bevilget valuta til halvdelen af sidste års forbrug. Columbusemballagen har det også været meget vanskeligt at fremskaffe tilstrækkeligt af, men ved hjælp af brugt emballage fra brugsforeningerne, har man klaret sig igennem.

Transportforholdene har i 1947 været noget bedre end i de nærmest foregående år, idet mangelen på jernbanevogne ikke har været så stor. Dette har bevirket, at møllens fragtudgifter er gået betydeligt ned.

Melmøllens omsætning har været 9,2 mill. kr. mod 10,7 mill. i 1946, altså 1,5 mill. kr. eller 16 % mindre, og grynmøllens omsætning har været 9,4 mill. mod 8,4 mill. kr. i fjor, hvilket er 1 mill. kr. eller 12 % mere.

Overskudet er kr. 297.708, hvortil kommer overførselen fra sidste år kr. 31.222, så at der ialt var kr. 328.930 til generalforsamlingens disposition.

Møllens generalforsamling afholdtes den 18. marts 1948 i København, og det besluttedes af møllens overskud at udbetale 5 % rente til andelshaverne med kr. 150.000 og at henlægge kr. 150.000 til dispositionsfonden samt at overføre restbeløbet kr. 28.930 til næste års regnskab.

I den forløbne del af året 1948 har afsætningen af hvedemel og sigtebrødsmel været nogenlunde normal. For havregryn og byggryn har efterspørgselen dog været noget mindre end sædvanligt.

Efter den sidste byttehandel med den amerikansk-britiske zone i Tyskland, hvorefter Danmark skal have 25.000 tons hvede mod at levere 30.000 tons byg, skulle forbruget af brødkorn være dækket indtil ny høst. Man skulle således ikke komme ud for at mangle hvede i slutningen af høståret, som det har været tilfældet de sidste to år.

Hvorledes forholdet vil blive efter ny høst i år, kan der ikke siges noget bestemt om. De tilsåede arealer med hvede og rug er en hel del større end de arealer, der blev høstet sidste år, men endnu kan der jo ske skade på markerne på grund af nattefrost.

Hvis man regner med normal høst på de arealer, der er tilsået, skulle brødkornsforbruget vel i hele høståret på det nærmeste være dækket, hvis rationeringen opretholdes uforandret, men der vil i så fald blive for lidt hvede og for megen rug. En sådan ujævnhed vil der dog formodentlig kunne bødes på ved bytteforretning med andre lande.

LINUM

A. m. b. a.

BESTYRELSE:

Formand: Direktør N. C. Poulsen

Gårdejer, folketingsmand L. Pedersen, Todbjerg

Fhv. folketingsmand, husmand Hans Chr. Hansen

Bestyrelsens Sekretær: Generalsekretær, cand. jur. L. Fabricius

---

Direktør: Helge Hansen

LINUM

A. m. b. a.

Regnskabsåret fra 1. oktober 1946 til 30. september 1947 har været stærkt præget af omlægningen af fabrikkens drift. Samtidig med behandlingen af spindhøravlen fra 1946 er således den planlagte reduktion af skætteriet gennemført, og en del af det nye spinderi er færdigmonteret.

Spindhøravlen fra 1946 udgjorde ca. 715 ha eller ca. 20 % af landets samlede areal.

Det samlede kvantum råvarer, strå med frø, som er modtaget til behandling, har været ca. 3,75 mill. kg mod henholdsvis ca. 17 mill. og ca. 14 mill. kg i de foregående år.

Vækstvilkårene for spindhøravlen 1946 var ret gode, men vejret var meget lunefuldt. Det forholdsvis tørre forår med store temperatursvingninger var uden tvivl en væsentlig årsag til, at grønjord som forfrugt, når den var mindre godt tiltromlet, gav en uensartet udviklet plantebestand. Derefter fulgte en meget stor nedbør i juni måned med påfølgende varme, så hørren groede meget stærkt, og nogle tordenbyger først i juni måned forårsagede da også, at en stor del af avlen gik så stærkt i leje, at meget strå tog skade, og frøsætningen blev mindre god. Ruskningen kunne påbegyndes rettidigt, men blev besværliggjort af den megen lejehør, og bjergningen blev for mange egnes vedkommende yderligere vanskeliggjort af det ustadige vejr i august og den overordentlig store nedbørsmængde i september, som i mange tilfælde totalt ødelagde de lidt for sent ruskede afgrøder.

Priserne for skættehør og blår fastsattes uforandret, medens prisen for frø nedsattes fra kr. 144,40 til kr. 109 pr. 100 kg, idet kageprisen samtidig faldt fra kr. 80 til kr. 50 pr. 100 kg. Ved gennemførelse af eksport af udsædsfrø til fordelagtige priser har det dog været muligt at afregne alt frøet til en overpris af 16 øre pr. kg, således at gennemsnitsafregningsprisen til avlerne blev kr. 1,25 pr. kg.

Gennemsnitsudbyttet til avlerne efter fradrag af behandlingsomkostningerne har udgjort kr. 2.518 pr. ha, hvilket svarer til en stigning i forhold til spindhøravlen for 1945 på ca. 6 %.

Af skætteriets produktion er hovedparten solgt til spinderierne, høstbindegarns- og rebfabrikkerne, fortrinsvis F.D.B.s egne fabrikker, medens en mindre del blev reserveret til Linums nye spinderi.

Skætteriet har på grund af den stærkt reducerede avl ligget stille fra slutningen af marts måned til høst 1947, og denne periode er benyttet til en række forbedringer, som vil medføre driftsbesparelser og bedre arbejdsforhold i fabrikken. Samtidig er rødneri og tørringsanlæg udvidet, således at de også kan anvendes til rødning af strå, hvorefter kapaciteten her svarer til ca. 25 % af skætteriets kapacitet.

I foråret 1947 foretoges nytegning af avl af spindhør og oliehør. Spindhøravlen udvidedes til 1200 ha, idet der forud var truffet aftaler om betydelige leverancer af skættehør og blår til reb- og høstbindegarnsindustrien ved siden af den planlagte forsyning af eget spinderi.

Vejrforholdene har for denne avl i de fleste egne af landet været så ugunstige, at året kan betegnes som et sidestykke til det dårlige år 1941.

Den langvarige, hårde frostvinter bevirkede, at frosten holdt sig i jorden til langt ind i foråret, og at den nedbør, som faldt i de sidste vintermåneder, løb af som overfladevand. Foråret kom sent, og kun de færreste steder blev jorden tjenlig til hørsåning før sidst i april. — Såbedet blev gennemgående godt, og hørren spirede udmærket frem, næsten overalt, men da der ikke var meget vand i jorden fra vinteren og næsten ikke faldt regn i april—maj måned, blev den fugtighed, der var i jorden, hurtigt opbrugt, så allerede omkring 1. juni begyndte hørren at trænge til en rigtig bundbløder, men da det kun blev i enkelte egne af landet, der faldt nogle gode regnbyger i juni måned, gik hørren af grøde og begyndte at blomstre ca. 14 dage for tidligt og kunne så ikke komme i groning igen. Resultatet blev, at strået i mange tilfælde gulnede og afsluttede væksten, før det havde opnået en længde, så det kunne anvendes til skætning.

Ved en foreløbig opgørelse over 1947-avlens anvendelighed var ca. 450—500 ha så kort, at man ikke kunne tilråde at lade det sende til skætning, og ca. 600—650 ha havde en længde mellem 45—55 cm, så det måtte anses for anvendeligt til skætning. Kun ca. 50 ha var ensartede partier, som der kan blive tale om at anvende til vandrødning.

Trods det sene forår, var hørren tjenlig til ruskning til normal tid omkring sidste uge i juli.

Vejret i rusketiden blev for arbejdets udførelse noget nær det mest ideelle, man kunne tænke sig. — Tørt vejr og solskin i hele august og meget af september måned, — men selv om vejret var ideelt for ruskearbejdet, var det ikke godt til vejring af strået, idet der hertil kræves skiftende regn og tørvejr, så strået fra at være grøngult kan skifte farve til gulbrunt.

Selv om hørren lå og stod på marken en måned eller mere efter rusk-

ningen, blev den overalt bjerget, uden at vejringen havde haft nævneværdig indflydelse på stråets skættelighed.

Af de behandlingsresultater, der nu foreligger, fremgår det, at taveudviklingen som helhed er ringe, hvilket særligt viser sig derved, at skættehørudbyttet ligger meget lavt, og at kvaliteten gennemgående er dårlig.

Frøudviklingen har været god, og da der ikke er sket frøspild på marken, vil udbyttet antagelig komme til at ligge over det normale.

Den del af avlen, som ikke kunne anses for egnet til skætning, er det tilrådet at tærske ude hos avlerne. Frøet leveres til Linum, og Linum har i hvert enkelt tilfælde, hvor avlerne har ønsket det, foretaget vurdering af strået, idet avleren stilles frit, om han ønsker at levere til den pris, som kan tilbydes pr. kg, eller foretrækker at udnytte strået på anden måde.

På grund af det dårlige avlsresultat af spindhøravlen har prisdirektoratet godkendt en stigning af blårprisen på 30 øre pr. kg. Prisen for skættehør og frø er uforandret. Der kontraheredes om en avl af oliehør på ialt 360 ha, og såvel udbyttet som kvaliteten af denne avl har været god. Til fuld dækning af fabrikkens blårrensningskapacitet er der købt oliehørstrå fra et areal på ca. 170 ha.

I lighed med tidligere år har der været et nært samarbejde med de lokale avlerforeninger og deres sammenslutning. Ved deltagelse i foreningernes møder er der givet avlerne redegørelse for aktuelle spørgsmål i forbindelse med avlen, produktionens afsætning og udsigterne for fremtiden.

Ligeledes er samarbejdet med de øvrige skætterier fortsat, i særdeleshed med hensyn til forsøgs- og forskningsarbejdet, som nu ledes af Dansk Hørforskningsinstitut. På disse områder er der endvidere indledet nært samarbejde med førende institutioner og virksomheder i Sverige, Holland, Belgien og Frankrig, hvoraf de tre sidste i generationer har været førende indenfor høravlen.

Leveringen af maskiner fra England til spinderiet har været stærkt forsinket. De første maskiner blev leveret ved årsskiftet 1946—47, og opstillingen blev straks påbegyndt. I løbet af året er maskiner til forspinding og tørspinding leveret og opstillet, og tørspindingen kunne påbegyndes i efteråret, medens vådspindingen påbegyndes i foråret 1948. Produktionen vil således begynde med grovere og efterhånden fortsætte med stadig finere garner, indtil den samlede planlagte kapacitet nås i løbet af 1948. Der har vist sig stor interesse for den nye produktion, og efterspørgselen er overordentlig stor.

Ved afslutningen af dette Linums 6. regnskabsår er en væsentlig del af omstillingen med henblik på mere normale produktions- og omsætningsforhold fuldført. Denne omstilling har været gennemgribende på så at sige alle områder.

Avlen er således nu koncentreret på de egne og hos de avlere, der erfaringsmæssigt har de bedste forudsætninger for at levere en god avl. Skætteriet er reduceret samtidig med indførelse af en række tekniske forbedringer. Nybygninger og installationer til spinderi og blegeri er gennemført, og produktionen af tekstilgarner godt i gang. Endelig er kontorer, tegnestuer og laboratorier samt omklædningsrum og spisestuer udvidet og forbedret, således at der nu er gode pladsforhold for et samlet personale på ca. 500 arbejdere og funktionærer. Virksomheden står hermed rustet til samtidig med afviklingen af erstatningsproduktionen at gå ind i nye og betydningsfulde opgaver ved fremstilling af vigtige tekstilgarner som en ny indsats til gavn for forbrugerne.

Linums regnskab for 1946—47 viser en omsætning på ca. 5,5 mill. kr. mod 13 mill. kr. foregående år. Overskudet udgør kr. 349.978, hvortil kommer overførsel fra sidste år kr. 70.667, således at der ialt var kr. 420.645 til generalforsamlingens disposition.

Linums generalforsamling afholdtes den 18. marts 1948, og det besluttedes at henlægge kr. 125.000 til dispositionsfond, til skatter henlægges kr. 60.000, og der udbetales 5 % rente af andelskapitalen kr. 125.000, således at overførsel til næste års regnskab udgør kr. 110.645. Iøvrigt henvises til nedenstående regnskabsoversigt.

TABS- OG VINDINGSKONTO

1. oktober 1946-30. september 1947

Indtægter:		*Udgifter:*	
Bruttoavance	1.396.075,14	Diverse udgifter	1.587.189,01
Diverse indtægter	356.092,60	Overført til dispositions-	
Overført fra forrige år	70.666,95	fond	125.000,00
		Overført til næste år	110.645,68
	1.822.834,69		1.822.834,69

STATUS PR. 30. SEPTEMBER 1947

Aktiver:		*Passiver:*	
Kasse-, bank- og giro-		Andelskapital	2.500.000,00
beholdning	68.957,55	Lovmæssig reservefond	625.000,00
Diverse debitorer	1.206.801,28	Dispositionsfond	200.000,00
Varebeholdninger	975.603,37	Diverse kreditorer	3.826.093,33
Maskiner og inventar	2.625.278,66	Overført til næste år	110.645,68
Ejendommen	2.385,098,15		
	7.261.739,01		7.261.739,01

DET DANSKE FORLAG

A. m. b. a.

BESTYRELSE:

Formand: Forstander, civilingeniør J. Th. Arnfred

Næstformand: Redaktør, cand. polit A. Axelsen Drejer

Direktør N. C. Poulsen

Gårdejer M. Refsgaard Thøgersen

Bestyrelsens Sekretær: Generalsekretær, cand. jur. L. Fabricius

---

Direktør for Bogafdelingen: Folmer Pedersen

Direktør for Leksikonafdelingen: Mag. art. Palle Raunkjær

DET DANSKE FORLAG

A. m. b. a.

Året 1947 må vist betragtes som vendepunktet for den højkonjunktur, der har hersket paa bogmarkedet under og efter krigen. Man kan vel næppe sige, at typografstrejken hidførte omslaget, men den markerede det på en for mange forlag skæbnesvanger måde.

Også Det danske Forlag har lidt under følgerne af den fire måneder lange strejke, idet kun en del af årets produktion blev gennemført, og de bøger, der blev færdige, kom så sent på året, at de ikke opnåede det salg, man havde regnet med.

Starten af *Raunkjærs konversations-leksikon* var iøvrigt årets altoverskyggende begivenhed. Den 25. november forelå de nødvendige oplysninger vedrørende redaktion, udstyr, omfang og pris, så forlaget kunne begynde at tage ordrer op.

Der udsendtes i 1947 ialt 34 bøger, hvoraf Verdenskrigen, bind III (værket blev udsolgt 22. november med et oplag på 20.000), 1 bind af bogsamlingen, 6 skønlitterære bøger, 8 børnebøger (heraf 3 optryk), 2 bind af europæisk kulturbibliotek, 6 bøger om historie og økonomi, 2 bøger med emner fra andelsbevægelsen, 4 fag- og populærvidenskabelige bøger, 2 bøger om pædagogik og familiekundskab og 2 studiekreds-bøger. Hertil kommer tidsskriftet „Fortids Veje", kvindebladet „I Dag" og børnebladet „Fri".

Årets samlede omsætning var kr. 925.676 eller ca. kr. 250.000 mindre end i 1946. Salget fordeler sig med kr. 361.017 ved medlemsbesøg og kr. 378.751 i brugsforeningerne. De tilsvarende tal for 1946 var kr. 385.000 og kr. 481.000. Nedgangen i salget i brugsforeningerne skyldes dels den af strejken forsinkede efterårsproduktion, dels den svigtende købelyst.

Salget gennem antikvarboghandlerne beløber sig til ialt kr. 24.738 mod kr. 31.661 i 1946.

Af årets bøger opnåede Edvin Kræmers „Avner for Vinden", som blev trykt i Andelsbogtrykkeriet under strejken og derfor kunne sendes ud tidligt, at blive udsolgt i løbet af tre måneder. Et nyt oplag i november blev også solgt inden jul.

„Hjemmeslagtning" af Margrethe Nevald udsendtes i 10. oplag og er hermed trykt i 50.000 eksemplarer. Else Overgaard Andersens kogebog blev trykt op for 3. gang (ialt 15.000 eksemplarer).

Det er sjældent, en studiekredsbog trykkes op, men dr. Nyboe Andersens „Penge og Penges Værd" er nu udsendt i 3. udgave (ialt 9.000 eksemplarer). Oversættelsesretten til begge dr. Nyboe Andersens bøger er forøvrigt solgt til K.F.s forlag, der ligeledes har købt retten til Krag og Spink: „England bygger op" foruden 3 børnebøger. Heraf blev billederne til „Palo fra Grønland", der endvidere er solgt til Tammi i Finland, trykt i Danmark på eksportlicens.

I forholdet til boghandelen er der ikke sket nogen ændring, og forlaget afventer i ro begivenhedernes udvikling. Indenfor bogverdenen optager spørgsmålet dog stadig sindene, og boghandlere og forlæggere drøfter fortsat problemet, hvilket bl. a. har haft til følge, at flere boghandlere end tidligere henvender sig til Det danske Forlag om køb af bøger. Dette gælder især indkøb af bøger til udenlandske biblioteker. For ganske nylig har således også instituttet for udveksling af videnskabelige publikationer foretaget et større indkøb af Det danske Forlags bøger. Dette køb er dog foretaget direkte af instituttet.

De danske biblioteker har altid fulgt forlaget med stor interesse og køber omtrent alle forlagets bøger. Således kan nævnes, at alle forlagets børnebøger fra 1947 findes optaget i bibliotekstilsynets liste, hvorefter bibliotekerne foretager deres indkøb.

SVENDBORG KONSERVESFABRIK

A. m. b. a.

BESTYRELSE:

Formand: Direktør N. C. Poulsen

Gårdejer M. Refsgaard Thøgersen

Direktør Kaj Nielsen

Bestyrelsens Sekretær: Generalsekretær, cand. jur. L. Fabricius

---

Direktør: Civilingeniør Arne Pedersen

SVENDBORG KONSERVESFABRIK
A m. b. a.

Først i midten af april tillod vejret fortsættelsen af byggeriet på fabriks- og administrationsbygningen, og der blev sat så stor en arbejdsstyrke i gang, som det var muligt. Tømrer- og murersvende var der ligesom det foregående år stadig mangel på i Svendborg, hvorimod det gik noget bedre med ufaglærte folk. Arbejdet på selve fabriksbygningen blev tilrettelagt således, at det blev muligt at lukke hele bygningen inden jul. Såfremt intet uforudset indtræffer, skulle byggeriet være så langt fremme, at fabrikationen af asparges kan påbegyndes i begyndelsen af maj måned.

Taget over administrationsbygningen blev rejst i midten af juni, kontor, laboratorium og folkerum bliver færdige til brug i løbet af foråret. Til ærtetærskeriet er der købt en af tyskernes efterladte barakker. Jord- og vejarbejde om fabrikken er i god gang og bliver ligeledes færdigt i løbet af foråret. Alle importerede maskiner er ankommet til fabrikken, og ærtelinien er opstillet. Derimod mangler endnu en del af de danske maskiner, men det ser ud til, at de når rettidigt frem.

I samarbejde med Toftø og centrallaboratoriet er der foretaget dyrknings- og henkogningsforsøg med 36 ærtesorter. Af 10 amerikanske sorter var to af en meget fin kvalitet, hvorfor man har forsøgt at få importlicens til nogle tons af disse sorter. Dette er imidlertid mislykkedes, men gennem et dansk firma er modtaget 50 kg af hver sort, der i år bliver sået til udsæd, og afgrøden deles mellem det pågældende firma og konservesfabrikken.

Angående emballage har varedirektoratet meddelt, at Svendborg Konservesfabrik fremover vil kunne påregne at modtage en mindre andel i de mængder hvidblik- eller aluminiumsdåser, der vil kunne stilles til rådighed for emballering af grønt- og frugtkonserves.

Til hele branchen har man stillet 100 t aluminium til rådighed for emballering af ærter, og heraf får Svendborg Konservesfabrik 5 t, svahende til 96.000 halvkilo dåser.

Endvidere er der ansøgt om bevilling til indførsel af hvidblik fra England til brug for fremstilling af hvidblikdåser til grønt- og frugtkonserves. Direktoratet har hertil meddelt, at man er villig til at ud-

stede bevilling til indførsel af foreløbig indtil 200 t hvidblik fra England, når konkret leveringsmulighed dokumenteres, og pris og kvalitet kan godkendes af direktoratet, idet det dog vil være en forudsætning for bevillingsudstedelsen, at det indførte kvantum hvidblik ikke oparbejdes, forinden eksportmulighed i tilsvarende omfang kan godtgøres i form af faste udenlandske ordrer, eller at blikket — i fald den påtænkte eksport af konserves ikke kan komme i stand — stilles til rådighed for almindelig fordeling efter direktoratets anvisning.

Med hensyn til eksport har fabrikken fået prøveordrer fra Holland, Nigeria, Ægypten m. m. på cherry brandy og gin, mens det ikke er muligt at opnå ordrer på konserves, før man er i stand til at sende prøver. Til det formål har fabrikken fået nogle tusinde hvidblikdåser til indeværende sæson.

Der er tegnet kontrakt på ærter til kr. 60 pr. 100 kg aftærskede kærner, og avlerne debiteres udsæden med kr. 200 pr. 100 kg. Da kogeærter og frihandelskorn er hårde konkurrenter til grønærter, har fabrikken måttet forpligte sig til at afhente afgrøden og levere halmen tilbage til ensilering.

Fra spritfabrikkerne er givet meddelelse om, at man, såfremt der ikke i mellemtiden indtræffer uforudsete begivenheder, er villig til ekstraordinært at fastsætte en tildeling af frugtvinsprit på 500 liter pr. måned fra det tidspunkt, fabrikken sættes i drift.

Der er søgt en sukkertildeling på 255 t sukker årlig; for tiden forhandles der om en eventuel nedskæring af tildelingen. Men der er gjort opmærksom på, at den nævnte tildeling er et absolut minimum for en driftsøkonomisk forsvarlig udnyttelse af fabrikken. Hvad angår glasemballage, føres der for tiden forhandlinger om køb af et større parti henkogningsglas, men forhandlingerne er endnu ikke afsluttet, og udfaldet usikkert.

En mindre del af fabrikkens personale er i årets løb blevet antaget; det gælder således fabrikkens maskinmester og nogle maskinarbejdere og arbejdsmænd.

Aarhus, i Maj 1948

DANSK ANDELS KULFORRETNING

A. m. b. A.

afholder **ordinær Generalforsamling** Onsdag den 26. Maj Kl. 14
i Østergades Hotel, Aarhus.

DAGSORDEN:

1. Aarsberetning.
2. Regnskabets Aflæggelse og Godkendelse.
3. Overskudets Anvendelse.
4. Valg af Repræsentanter.

   Paa Valg er:

For Aarhus Opland:		Gaardejer A. Borgbjerg, Obstrupgaard, Maarslet.
„ Aalborg	„	Gaardejer J. Abildgaard, Sulsted.
„ Horsens	„	Gaardejer Jørg. Juul, Eshøjgaard, Hatting.
„ Randers	„	Direktør F. Mejlvang, Randers Andels Svineslagteri, Randers.
„ Esbjerg	„	Gaardejer Jens Nielsen, Godballe pr. Faare.
„ Køge	„	Gaardejer H. Henriksen, R. af D., Nordgaarden, Gundsølille pr. Roskilde.
„ Korsør	„	Gaardejer Johs. Frandsen, Havrebjerg.

5. Valg af Revisorer.
6. Eventuelt.

P. B. V.

ANDERS BRUUN

Udtog af Regnskabet

for

35. Regnskabsaar (1/1—31/12 1947) samt Status pr. 1. Januar 1948.

Vindings- og Tabs Konto pr. 31/12 1947.

Udgifter.	Kr.	Øre	Kr.	Øre
Styrelse, Repræsentantskab, Generalfors.			19.973	15
Rejser og Repræsentation			52.194	63
Revision			10.500	00
Lønninger			344.015	72
Pladsleje, Lys, Varme og Rengøring			90.010	76
Forsikringer			20.301	77
Porto, Telefon og Telegram			31.652	85
Annoncer, Reklamer etc.			5.697	11
Kontorartikler og Tryksager			16.593	89
Reparation og Vedligeholdelse			11.796	99
Pensionsbidrag			26.010	36
Stempling af Andelsbeviser			306	00
Diverse			8.799	40
Bidrag til forskellige Institutioner m. v.			3.338	00
Betalte Skatter og Afgifter			14.838	13
Afskrivning paa Anlæg			61.463	06
Henlagt til Reparation af Kraner			100.000	00
			817.491	82
Aarets Overskud Kr. 162.572,76 + Overførsel fra forrige Aar Kr. 258.263,00, ialt Kr. 420.835,76, foreslaas fordelt saaledes:				
Henlæggelse til Reservefonden	500	00		
25 % til Andelshavernes Reservefond	40.518	19		
5 - Udbytte til Andelshaverne	84.101	06		
Overført til Andelskapitalen	36.312	30		
Overførsel til næste Aar	259.404	21	420.835	76
Kr.			1.238.327	58

Indtægter.	Kr.	Øre	Kr.	Øre
Overført fra forrige Aar			258.263	00
Bruttofortjeneste			776.840	60
Renteindtægt ÷ Renteudgift			188.979	22
Indgaaet paa tidligere afskrevne engelske Fordringer			24.189	47
			1.248.272	29
÷ Yderligere hensat til Krigsforsikringsbidrag			9.944	71
Kr.			1.238.327	58

Status pr. 1. Januar 1948.

Aktiver.				
Garanternes Forskrivninger			33.590	76
Kassebeholdning			51.695	88
Postgirobeholdning			34.948	78
Banktilgodehavende			1.596.933	71
Indestaaende i forskellige Sparekasser			1.037.206	02
Obligationsbeh., nom. Kr. 2.438.000,00 *)			2.084.819	17
Tilgodehavende hos:				
Medlemmer	735.268	13		
Ikke Medlemmer	372.086	93	1.107.355	06
Forudbetalt for Varer			218.736	13
Aktier og Andelsbeviser			342.800	00
Varebeholdning			698.669	00
Bygninger og Inventar:				
Saldo pr. 1/1 1947	20.659	54		
÷ Afskrivning	9.912	47	10.747	07
Krananlæg:				
Saldo pr. 1/1 1947	73.171	18		
÷ Afskrivning	51.550	59	21.620	59
Automobil-Konto			7.000	00
Kr.			7.246.122	17

Passiver.				
Andelskapital pr. 1/1 1947			1.686.300	00
Indbetalt ved Indmeldelse 2.400.00				
÷ Udbetalt ved Udmeldelse 2 300.00			100	00
Overført pr. 31/12 1947			1.900	00
			1.688.300	00
Garantikapital			33.590	76
Lovmæssig Reservefond			421.575	00
+ Henlagt pr. 31/12 1947			500	00
			422.075	00
Andelshavernes Reservefond pr. 1/1 1947			1.026.035	81
÷ Udbetalt i Henhold til Vedtægternes § 28, II	41.092,29			
Udbetalt ved Udmeldelse i H. t. Vedtægternes § 10, II	909,00			
Overført til Indløsnings- og Forrentningsfond i H. t. Vedtægternes § 10, II	454,51		42.455	80
			983.580	01
+ Henlagt pr. 31/12 1947			40 518	19
			1.024.098	20
Indløsnings- og Forrentningsfond pr. 1/1 1947			277.092	65
+ Overført ved Udmeldelse i H. t. Vedtægternes § 10, II			454	51
			277.547	16
Konto for Prisfald etc.				700.000 00
Lagerreserve				500.000 00
Henlagt til Reparation af Kraner m. v.:				
Saldo pr. 1/1 1947			50.000	00
+ Henlagt pr. 31/12 1947			100.000	00
			150.000	00
Udbytte				84.101 06
Udbetaling til Andelshaverne				31 412 30
Diverse Kreditorer				525.792 84
Hensat til Skatter m. v. pr. 1/1 1947			387 679	40
÷ Betalt Eengangsskat			299.720	00
				87.959 40
Risiko paa Købskontrakter				165.000 00
Konjunkturfond i Henhold til Lov om Udbyttebegrænsning m. v.				75.500 00
Afskrivnings- og Nybygningsfond m. v.				1.218.341 24
Overført fra forrige Aar				259.404 21
Kr.				7.246.122 17

*) Optaget til Indkøbskurser.

Indskud i Konjunktursikringsfonden Kr. 377.912,00.

DIREKTIONEN:

S. U. SKIKKILD *CHR. PEDERSEN*
adm.

Foranstaaende Regnskab er overensstemmende med Selskabets Bøger, som vi har revideret. Under Revisionen er foretaget Kontrol med Varelagerets Tilstedeværelse og Prisansættelse.

AARHUS, den 24 April 1948.

REVISIONSKONTORET I AARHUS
Aktieselskab.

E. HØEBERG
Direktør.

AXEL OKKELS *K. THORNDAL PETERSEN*
Statsautoriseret Revisor.